

Załącznik

do uchwały nr / / 2025 Rady Miejskiej w Dobrej z dnia 2025 r.
w sprawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025–2028
z perspektywą do roku 2030

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030



Zamawiający:

Gmina Dobra Pl. Wojska Polskiego 10
62 - 730 Dobra, woj. wielkopolskie

Wykonanie:

EKO – GEO GLOB Rafał
Modrzejewski
ul. Klonowa 30, 43-250 Pawłowice

SPIS SKRÓTÓW WYKORZYSTANYCH W DOKUMENCIE

B[a]P	benzo(a)piren
CEEB	Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków
D-P-S-I-R	model „siły naprawcze – presja – stan – wpływ – reakcja”
EOG	Fundusze norweskie i Europejskiego Obszaru Gospodarczego
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główne zbiorniki wód podziemnych
JST	jednostka samorządu terytorialnego
JCWP	jednolita część wód powierzchniowych
JCWpd	jednolita część wód podziemnych
LAeqD	poziom równoważny hałasu dla pory dziennej (godz. 6:00 – 22:00)
LAeqN	poziom równoważny hałasu dla pory nocnej (godz. 22:00 – 6:00)
LN	długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00)
LDWN	długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 18.00), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18.00 do godz. 22.00) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00)
Mpzp	Miejsce plan zagospodarowania przestrzennego
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OZE	odnawialne źródła energii
PEM	pole elektromagnetyczne
PGW WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PM10	pył zawieszony o granulacji do 10 µm
PM2,5	pył zawieszony o granulacji do 2,5 µm
POP	Program ochrony powietrza
POŚ	Program ochrony środowiska

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

ppk	punkt pomiarowo-kontrolny
PSP	Państwowa Straż Pożarna
PSZOK	Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
SWOT	technika służąca do porządkowania i analizy informacji. Nazwa jest akronimem od angielskich słów określających cztery elementy składowe analizy (Strengths – silne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, okazje i Threats – zagrożenia)
UE	Unia Europejska
URE	Urząd Regulacji Energetyki
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Spis treści

SPIS SKRÓTÓW WYKORZYSTANYCH W DOKUMENCIE	2
Spis treści	4
1. WSTĘP	6
1.1. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA	6
1.2. METODYKA OPRACOWANIA	6
1.3. STRUKTURA I ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU	6
1.4. UWARUNKOWANIA PRAWNE	7
1.5. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU	8
2. STRESZCZENIE W NIESPECJALISTYCZNYM DOSTĘPNYM JĘZYKU	9
3. OPIS OBSZARU OBJĘTEGO POŚ	10
3.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY DOBRA	10
4. OCENA STANU ŚRODOWISKA GMINY DOBRA W POSZCZEGÓLNYCH KOMPONENTACH	11
4.1. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	11
4.1.1. KLIMAT	11
4.1.2. JAKOŚĆ POWIETRZA	12
4.1.3. PROGRAM OCHRONY POWIETRZA	19
4.1.4. „UCHWAŁA ANTYSMOGOWA”	19
4.1.5. ANALIZA SWOT	20
4.1.6. ZAGROŻENIA	21
4.2. KLIMAT AKUSTYCZNY	21
4.2.1. STAN WYJŚCIOWY	21
4.2.2. HAŁAS DROGOWY	23
4.2.3. HAŁAS PRZEMYSŁOWY	25
4.2.4. ANALIZA SWOT	25
4.2.5. ZAGROŻENIA	25
4.3. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	26
4.3.1. STAN WYJŚCIOWY	26
4.3.2. ANALIZA SWOT	27
4.3.3. ZAGROŻENIA	28
4.4. GOSPODAROWANIE WODAMI	28
4.4.1. STAN WYJŚCIOWY	28
4.4.2. WODY POWIERZCHNIOWE	28
4.4.3. WODY PODZIEMNE	33
4.4.4. ZAGROŻENIE POWODZIOWE	35
4.4.5. ZAGROŻENIE SUSZĄ	38
4.4.6. ANALIZA SWOT	41
4.4.7. ZAGROŻENIA	42
4.5. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	43
4.5.1. STAN WYJŚCIOWY	43
4.5.2. ANALIZA SWOT	45

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

4.5.3.	ZAGROŻENIA	46
4.6.	ZASOBY GEOLOGICZNE.....	47
4.6.1.	BUDOWA GEOLOGICZNA	47
4.6.2.	ANALIZA SWOT	49
4.6.3.	ZAGROŻENIA	50
4.7.	GLEBY.....	50
4.7.1.	STAN WYJŚCIOWY	50
4.7.2.	ANALIZA SWOT	50
4.7.3.	ZAGROŻENIA	51
4.8.	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	51
4.8.1.	STAN WYJŚCIOWY	51
4.8.2.	ANALIZA SWOT	56
4.8.3.	ZAGROŻENIA	56
4.9.	ZASOBY PRZYRODNICZE.....	58
4.9.1.	STAN WYJŚCIOWY	58
4.9.1.1.	OBSZARY CHRONIONE	58
4.9.2.	LASY.....	60
4.9.3.	ANALIZA SWOT	62
4.9.4.	ZAGROŻENIA	62
4.10.	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI I NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA.....	64
4.10.1.	STAN WYJŚCIOWY	64
4.10.2.	ANALIZA SWOT	66
6.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	66
6.1.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE	66
6.1.1.	CELE, KIERUNKI ZADANIA INTERWENCJI.....	66
6.1.2.	HARMONOGRAM RZECZOWO - FINANSOWY	79
7.	SYSTEM REALIZACJI AKTUALIZACJI PROGRAMU AKTUALIZACJI OCHRONY ŚRODOWISKA	90
7.1.	ZARZĄDZANIE PROGRAMEM.....	90
7.2.	MONITORING I KONTROLA REALIZACJI AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	90
7.3.	INTERESARIUSZE POŚ.....	93
7.4.	PRZEGLĄD ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA ZAŁOŻEŃ POŚ	94
7.4.1.	ŚRODKI ZAGRANICZNE, W TYM UNIJNE	94
7.4.2.	ŚRODKI NARODOWEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ.....	94
7.4.3.	ŚRODKI WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ.....	95
SPIS TABEL	96	
SPIS RYSUNKÓW	97	
SPIS WYKRESÓW	98	

1. WSTĘP

1.1. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Celem sporządzenia Programu Ochrony Środowiska jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zgodnie, z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym. POŚ powinny stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem i być spójne ze wszystkimi dokumentami dotyczącymi zagadnień ochrony środowiska na szczeblu danej JST.

Opracowanie oraz uchwalenie dokumentu przyczyni się do zrównoważonego rozwoju gminy Dobra uwzględniając pierwszorzędnie kwestie związane z ochroną środowiska.

Niniejszy dokument zawiera analizę stanu środowiska naturalnego na terenie gminy, na podstawie której określono cele, kierunki i zadania wynikające z zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji. Wskazano również źródła finansowania zaproponowanych działań oraz określono system realizacji Programu.

1.2. METODYKA OPRACOWANIA

Metodyka opracowania Programu polegała na:

- zebraniu materiałów źródłowych niezbędnych do opracowania Programu, na podstawie których dokonano oceny aktualnego stanu gminy,
- określeniu celów i kierunków wynikających ze zdiagnozowanych problemów i zagrożeń,
- sformułowaniu zadań oraz wskazaniu jednostek odpowiedzialnych za ich realizację z podziałem na zadania własne oraz zadania monitorowane,
- wskazaniu wskaźników monitorowania realizacji Programu,
- wskazaniu możliwych źródeł finansowania,
- opracowaniu systemu realizacji Programu.

Źródłem informacji, które wykorzystano do przygotowania Programu były m.in. dane pochodzące z dokumentów udostępnianych przez wyspecjalizowane jednostki zajmujące się ochroną środowiska, np. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu, dane statystyczne opracowywane przez Główny Urząd Statystyczny, dane pozyskane z Urzędu Miejskiego. Do opisu stanu środowiska wykorzystano najbardziej aktualne dostępne dane, w głównej mierze określające stan na rok 2024.

Program Ochrony Środowiska został opracowany w oparciu o „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” sporządzone przez Ministerstwo Środowiska.

Do opracowania dokumentu wykorzystano model D-P-S-I-R. Polega on na opisanu poszczególnych elementów oraz przedstawieniu jakie są przyczyny obecnego stanu środowiska, a także, jak środowisko wpływa m.in. na życie społeczne i gospodarcze.

1.3. STRUKTURA I ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030 podzielony jest na dwie części. Pierwsza z nich to ocena stanu środowiska, gdzie na podstawie analizy dostępnych materiałów źródłowych, danych statystycznych, wyników monitoringu poszczególnych komponentów środowiska oraz analizy sektorów działalności społeczno-gospodarczej gminy Dobra, zidentyfikowano i podsumowano za pomocą analiz SWOT najważniejsze wyzwania w ramach polityki ochrony środowiska na najbliższe 4 lata.

Komponenty środowiska analizowane w przedmiotowej Aktualizacji POŚ:

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030

- ochrona klimatu i jakość powietrza,
- klimat akustyczny,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarka wodno-ściekowa,
- zasoby geologiczne,
- gleby,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze,
- zagrożenia poważnymi awariami i nadzwyczajne zagrożenia środowiska.

Dla każdego ww. komponentu środowiska wskazano możliwe zagrożenia oraz kierunki działań w celu poprawy jakości środowiska. Odniesiono się także do kwestii zmian klimatu i adaptacji do zmian klimatu.

Druga część opracowania przedstawia cele i wskaźniki ich realizacji, kierunki interwencji oraz zadania i źródła ich finansowania, a także zasady wdrażania i monitoringu realizacji przedmiotowego opracowania.

Zaplanowane w niniejszym dokumencie zadania do realizacji na lata 2025-2028 to:

- **zadania własne (W)**, które stanowią kontynuację prowadzonej do tej pory skutecznej polityki ekologicznej gminy Dobra, poprzez kontynuację założonych wcześniej celów lub wynikają z nowych celów wyznaczonych władzom gminy m.in. przez zapisy aktualnych dokumentów strategicznych i programowych wyższego szczebla;
- **zadania monitorowane (M)**, które zostały zaplanowane do realizacji na terenie gminy Dobra przez inne organy administracji publicznej działające na terenie gminy oraz podmioty prywatne, w ramach własnych polityk ochrony środowiska i uwzględnione w niniejszym dokumencie, gdyż wspierają realizację wyznaczonych w nim celów środowiskowych.

Zarówno zadania własne, jak i monitorowane, mogą być zadaniami ciągłymi, co oznacza, że są realizowane na bieżąco lub też cyklicznie (np. co roku). Mogą być również zadaniami jednorazowymi, jakimi najczęściej są zadania inwestycyjne, mające z góry określony termin i koszty realizacji. Charakter danego zadania został określony w jego charakterystyce.

Niniejszy dokument ma formułę otwartą co oznacza, że jest cyklicznie monitorowany i aktualizowany. Należy jednakże podkreślić, iż program ochrony środowiska nie jest aktem prawa miejscowego, zatem zaplanowane w nim zadania nie są obligatoryjnie wymagane do realizacji, a wyznaczone cele i kierunki działań powinny być traktowane jako wytyczne do określania zadań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych na kolejne lata. Ponadto harmonogram finansowy realizacji poszczególnych działań zawiera planowane koszty ich realizacji, co nie jest jednoznaczne z ich zabezpieczeniem finansowym i podlega modyfikacji

1.4. UWARUNKOWANIA PRAWNE

Opracowany dokument jest zgodny z obowiązującymi przepisami prawnymi w zakresie ochrony środowiska. Podstawę prawną sporządzenia niniejszego opracowania stanowią art. wymienione poniżej ustawy oraz akty wykonawcze tych ustaw:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2025 poz. 647),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478),

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030

- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz.U. 2025 poz. 567, ze zm.),
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. 2024 poz. 82),
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz.U. 2024 poz. 757),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1290),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1587, ze zm.),
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz.U. 2025 poz. 733, ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j.-Dz. U. z 2024 r. poz. 1130),
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (t.j. Dz.U. 2020 poz. 2187, ze zm.),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (t.j. Dz.U. 2024 poz. 927, ze zm.),
- Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (t.j. Dz.U. 2024 poz. 425, ze zm.),
- Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (t.j. Dz.U. 2023 poz. 122, ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, a w szczególności art. 69 (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1270, ze zm.),
- Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o krajowym systemie ek zarządzania i audytu (EMAS) (t.j. Dz.U. 2022 poz. 2013, ze zm.),
- Ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych (t.j.-Dz. U. z 2024 r. poz. 1289),
- Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz. U. z 2024 r. poz. 1446 z późn. zm.).

1.5. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030 roku został opracowany w oparciu o założenia wynikające z dokumentów strategicznych i programowych wyższego rzędu na szczeblu gminnym, powiatowym, wojewódzkim i krajowym, w szczególności z następującymi dokumentami:

- strategicznymi:
 - Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
 - Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030,
 - Strategią Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku,
 - Strategią rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022,
 - Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030,
 - Polityką energetyczną Polski do 2040 roku,
- sektorowymi:
 - Krajowym Planem Odbudowy i Zwiększania Odporności,
 - Krajowym Programem Ochrony Powietrza do 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
 - Narodowym Programem Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej,
 - Krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych,
 - Strategicznym planem adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
 - Krajowym planem gospodarki odpadami 2022,
 - Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032,

- programowymi:
 - Programem ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030,
 - Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku,
 - Planem gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2019-2025 wraz z planem inwestycyjnym,
 - Wielkopolskim Regionalnym Planem Działań na rzecz Zrównoważonej Energii i Klimatu w zakresie źródeł odnawialnych i efektywności energetycznej z perspektywą do roku 2050,
 - Programem ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej,
 - Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Turawskiego na lata 2023-2030,
 - Strategią rozwoju Gminy Dobra na lata 2025-2030,
 - Założeńiami do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Dobra.

Ochrona środowiska jest przedmiotem planów, programów i strategii na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Najważniejsze cele i kierunki interwencji w zakresie problemów środowiskowych, wymienionych wyżej dokumentów, przedstawiają poniższe podrozdziały.

2. STRESZCZENIE W NIESPECJALISTYCZNYM DOSTĘPNYM JĘZYKU

Program Ochrony Środowiska ma na celu realizację krajowej polityki ochrony środowiska na szczeblu lokalnym, zgodnie z dokumentami strategicznymi i programowymi wyższego rzędu (na szczeblu regionalnym, krajowym i unijnym).

W Programie uwzględniono wymogi „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, w szczególności w zakresie problematyki nasilających się zmian klimatycznych oraz wyznaczania kierunków adaptacji do zmian klimatu.

Program zawiera część diagnostyczną, przedstawiającą aktualny stan jakości środowiska (najczęściej w odniesieniu do roku 2024) oraz część programową, w której wyznaczono działania do realizacji dla najbliższe lata (działania własne Urzędu Miejskiego oraz działania monitorowane).

Ocena stanu środowiska na terenie gminy Dobra została wykonana na oparciu o analizę 10 komponentów środowiska: ochrony klimatu i jakości powietrza, klimatu akustycznego, pól elektromagnetycznych, gospodarki wodami, gospodarki wodno – ściekowej, zasobów geologicznych, gleb, gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawaniu odpadów, zasobów przyrodniczych, zagrożeniami poważnymi awariami i nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska. Opis każdego z komponentów składa się z analizy stanu aktualnego środowiska, identyfikacji problemów i zagrożeń oraz szans, które występują w danym obszarze, wyznaczeniu kierunków działań zmierzających do poprawy stanu danego komponentu. W każdym komponentcie odniesiono się także do kwestii adaptacji do zmian klimatu.

- Na terenie gminy Dobra w ostatnich latach zaobserwowano poprawę jakości powietrza. W roku 2024 nie odnotowano przekroczeń średniorocznych stężeń benzo(a)pirenu. Gmina realizuje szereg działań zarówno inwestycyjnych jak i edukacyjno – informacyjnych mających na celu poprawę jakości powietrza. Główny wpływ na jakość powietrza na terenie gminy ma emisja związana z sektorem mieszkaniowym. Budynki mieszkalne są ogrzewane głównie węglem. Udział tego paliwa stanowi 85,5% w stosunku do pozostałych źródeł. Pozostałe 14,5% stanowią: kotły na biomase, tj. drewno, pellet (4,9%), pompy ciepła (2,7%), gaz (5%), olej opałowy (1,5%) i ogrzewanie elektryczne (0,4%). Dane te wskazują na silną zależność od wysokoemisyjnych paliw stałych oraz niski poziom wykorzystania niskoemisyjnych technologii grzewczych.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030

- Głównym źródłem hałasu na terenie gminy jest hałas drogowy związany z ruchem samochodów głównie po drodze krajowej, drogach wojewódzkich jak i powiatowych. W ostatnich latach nie prowadzono badań oddziaływania hałasu bezpośrednio na terenie gminy. Zaproponowane działania będą związane przede wszystkim z poprawą stanu dróg oraz rozwojem transportu alternatywnego. Na terenie gminy nie funkcjonuje infrastruktura elektromobilności.
- W zakresie pól elektromagnetycznych nie występują przekroczenia wartości dopuszczalnych. Na terenie gminy znajduje się punkt pomiarowy w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. W tym obszarze zalecane jest jedynie regularne monitorowanie jego poziomów, aby reagować na ewentualne przekroczenia w przyszłości.
- Gmina Dobra w całości położona jest w dorzeczu rzeki Warty, która płynie jedynie krótkim odcinkiem łącznie ze Zbiornikiem Jeziorsko (15 km) w jej wschodniej części. Głównym jej dopływem jest rzeka Teleszyna, która wyznacza południowo – zachodnią granicę Gminy. Stan wód powierzchniowych na terenie gminy oceniono w większości jako zły. Stan wód podziemnych w punktach zlokalizowanych w pobliżu gminy Dobra oceniono jako dobry.
- Rozbudowa sieci wodno – kanalizacyjnej od wielu lat jest jednym z priorytetów Gminy. W 2024 roku 100% mieszkańców miasta i 99,7% mieszkańców obszarów wiejskich miało dostęp do sieci wodociągowej. Działania inwestycyjne skupiają się na rozbudowie systemów oraz utrzymaniu we właściwym stanie urządzeń oczyszczalni ścieków i stacji uzdatniania wody.
- Gmina jest obszarem zasobnym w surowce mineralne.
- Gmina Dobra od 27 sierpnia 1999 r. należy do Związku Komunalnego Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina”, który skupia obecnie 21 miast i gmin z województwa wielkopolskiego i łódzkiego na łącznym obszarze 2 tys. km², zamieszkanym przez ok. 320 tys. mieszkańców. Celem działania Związku jest opracowanie i realizacja programu polegającego na kompleksowym i zgodnym z wymogami Unii Europejskiej rozwiązaniu problemu gospodarki odpadami komunalnymi w rejonie działania Związku. Podczas zgromadzeń Związku Komunalnego Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina” Gmina Dobra reprezentowana jest przez Burmistrza Dobrej, który obecnie jest wiceprzewodniczącym Walnego Zgromadzenia Związku. System gospodarki odpadami na terenie gminy Dobra jest prowadzony prawidłowo. Jednakże w ostatnich latach na terenie gminy nie osiągnęto wymaganych poziomów recyklingu. Dodatkowo istnieje potrzeba realizacji działań z zakresu usuwania azbestu.
- W zakresie zasobów przyrodniczych program ochrony środowiska zakłada ochronę cennych obszarów na terenie gminy oraz tworzenie nowych obszarów chronionych, pielęgnację terenów zielonych czy rozwój niebiesko – zielonej infrastruktury.
- Ostatnim obszarem interwencji były zagrożenia poważnymi awariami przemysłowymi. Działania w tym obszarze skupiają się na monitorowaniu zakładów przemysłowych, a także na usuwaniu skutków ewentualnych zdarzeń. W analizowanych latach (2021-2024) na terenie gminy nie odnotowano wystąpienia awarii przemysłowych.

3. OPIS OBSZARU OBJĘTEGO POŚ

3.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY DOBRA

Gmina Dobra położona jest w powiecie tureckim, na wschodnim skraju województwa wielkopolskiego.

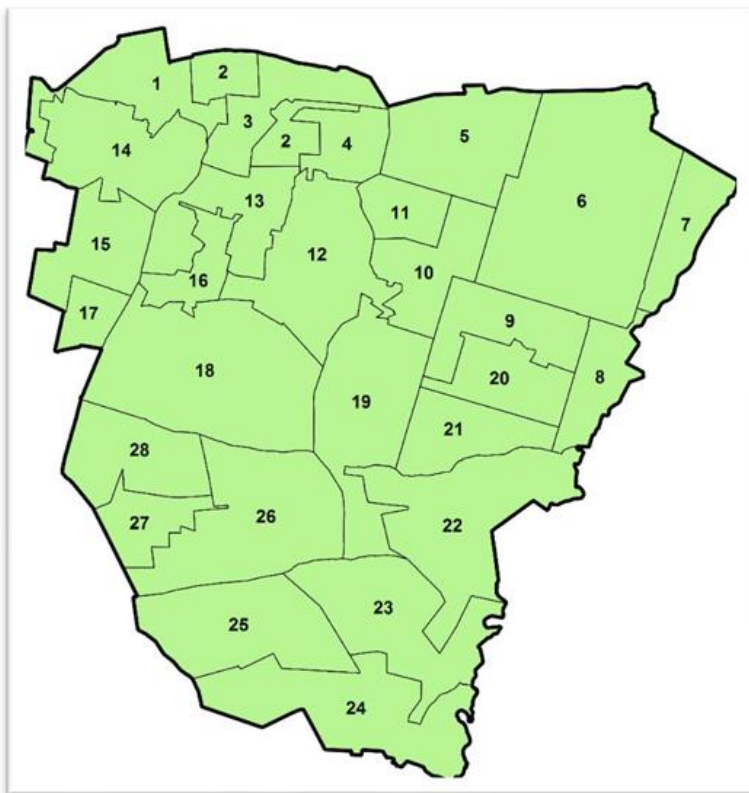
Gmina Dobra graniczy z 8 gminami:

- Przykona (od północy);
- Uniejów (od północnego – wschodu);
- Poddębice (od wschodu);
- Pęczniew (od południowego – wschodu);

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

- Warta (od południa);
- Goszczanów (od południa);
- Kawęczyn (od zachodu);
- Turek (od południowego – zachodu).

Strukturę terytorialną Gminy tworzy Miasto Dobra oraz 34 miejscowości skupione w 27 sołectwach.



Miasto Dobra (16)
sołectwa:
Stefanów (1)
Żeronice (2)
Ugory (3)
Moczydła (4)
Dąbrowica (5)
Stawki (6)
Józefów (7)
Łęg Piekarski (8)
Januszówka (9)
Zagaj (10)
Szymany (11)
Chrapczew (12)
Długa Wieś (13)
Mikulice (14)
Potworów (15)
Czajków (17)
Linne (18)
Rzechta (19)
Piekary (20)
Wola Piekarska (21)
Skęczniew (22)
Strachocice Kol (23)
Miłkowice (24)
Strachocice Wieś (25)
Rzysko (26)
Rzysko BG (27)
Ostrówek (28)

Rysunek 1. Podział gminy Dobra na sołectwa

Źródło:

4. OCENA STANU ŚRODOWISKA GMINY DOBRA W POSZCZEGÓLNYCH KOMPONENTACH

4.1. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

4.1.1. KLIMAT

Klimat Gminy Dobra definiują masy powietrza znad północnego Atlantyku i basenu morza śródziemnego. Gmina Dobra położona jest w strefie regionu środkowopolskiego.

Województwo wielkopolskie oraz Gmina Dobra znajduje się pod wpływem oceanicznych mas powietrza, które powodują, że klimat jest dość łagodny.

We wschodniej części województwa duży wpływ na klimat mają napływające masy kontynentalne. Tutejszy klimat charakteryzują mniejsze niż w innych regionach Polski wahania temperatur. Średnia roczna temperatura wynosi ok. + 8,2°C. Średnia temperatura stycznia wynosi – 2,3°C. Choć zimy są tu dość chłodne, to jednak niezbyt długie.

Pokrywa śnieżna zalega na tym obszarze ok. 85 dni. Dłuższe i cieplejsze niż w innych regionach jest natomiast lato, które trwa ok. 97 dni, a średnia temperatura w lipcu wynosi +18,1°C.

Charakterystyczna dla województwa wielkopolskiego jest również niezbyt duża liczba dni pochmurnych – około 112. Opady roczne we wschodniej części województwa wielkopolskiego, w tym w Gminie Dobra wahają się w granicach 450 mm, podczas gdy w pozostałych częściach regionu jest ich zdecydowanie więcej.

Na badanym terenie przeważają wiatry zachodnie, które stanowią prawie połowę wiatrów wiejących w ciągu roku, jednakże w styczniu, lutym i kwietniu odnotowywane są wiatry wiejące z kierunku wschodniego. Średnia ważona wiatrów sięga 4,2 m/s.

Okres wegetacji roślin w tym obszarze należy do najdłuższych w Polsce i wynosi 210 – 220 dni w roku.

Największy wpływ na lokalny klimat ma zbiornik Jeziorsko, doliny Warty i Teleszyny, jak również kompleksy leśne.

W ramach inicjatywy LIFE AFTER COAL PL, gmina Dobra uczestniczy w działaniach na rzecz transformacji energetycznej Wielkopolski Wschodniej, dążąc do neutralności klimatycznej do 2040 roku.

Wyzwania dla terenów, infrastruktury i zadań gminy.

Ekstremalne zjawiska pogodowe: Gmina doświadcza coraz częstszych susz oraz intensywnych opadów, co wpływa na rolnictwo i infrastrukturę. Istnieje potrzeba rozwoju systemów małej retencji oraz modernizacji sieci melioracyjnych.

Rozwój terenów zielonych: Zwiększenie powierzchni terenów zielonych, w tym zadrzewień śródpolnych i parków, jest kluczowe dla pochłaniania CO₂ oraz poprawy mikroklimatu.

Gospodarka o obiegu zamkniętym: Promowanie odnawialnych źródeł energii, takich jak instalacje fotowoltaiczne w budynkach mieszkalnych, przyczynia się do redukcji emisji i zwiększenia samowystarczalności energetycznej.

Systemy ochrony infrastruktury: Budowa zbiorników retencyjnych oraz modernizacja systemów odprowadzania wód opadowych są niezbędne dla ochrony infrastruktury przed skutkami zjawisk ekstremalnych.

Monitoring klimatyczny: Wprowadzenie systemów monitoringu warunków atmosferycznych oraz stanu infrastruktury transportowej i energetycznej pozwoli na szybsze reagowanie na zagrożenia związane ze zmianami klimatu.

4.1.2. JAKOŚĆ POWIETRZA

Na terenie gminy Dobra występują trzy rodzaje źródeł emisji substancji do powietrza:

- punktowe (itd. kominy kotłowni),
- liniowe (itd. drogi),
- powierzchniowe (tzw. rozproszone, itd. paleniska domowe, niewielkie zakłady przemysłowe).

Największy wpływ na poziom poszczególnych substancji w powietrzu atmosferycznym ma emisja powierzchniowa ze źródeł bytowo - komunalnych. Mniejszy udział ma emisja liniowa ze źródeł komunikacyjnych, a marginalna - ze źródeł przemysłowych. Dodatkowym źródłem zanieczyszczenia powietrza pyłem jest emisja wtórna - itd. unos pyłu z powierzchni terenu, dróg, dachów, pól uprawnych itd. Jednym z największych źródeł zanieczyszczenia powietrza na terenie Gminy jest tzw.

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

niska emisja, czyli emisja pochodząca ze źródeł o wysokości nie przekraczającej kilku - kilkunastu metrów wysokości. Zjawisko to występuje przede wszystkim na terenach zwartej zabudowy, gdzie nie ma możliwości przewietrzania. Występowaniu niskiej emisji sprzyjają:

- polski klimat (niskie temperatury w sezonie jesienno - zimowym i konieczność wytwarzania ciepła do ogrzania domów),
- obecność przestarzałych źródeł ciepła, o niskiej efektywności energetycznej, opalanych węglem niskiej jakości,
- niskie parametry energetyczne starych budynków mieszkalnych,
- niewystarczający stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- spalanie odpadów w piecach domowych.

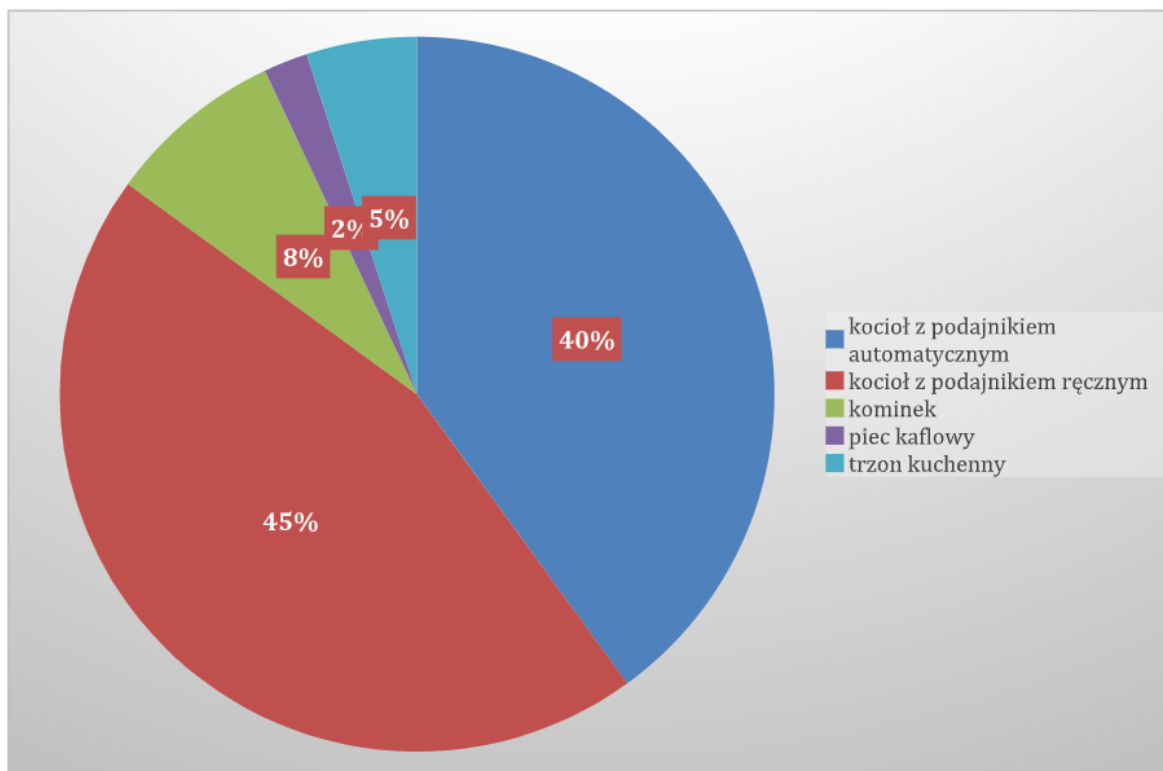
Stężenia zanieczyszczeń powietrza charakteryzuje zmienność sezonowa, związana z warunkami klimatycznymi. Na podwyższenie stężeń większości zanieczyszczeń wpływają niska temperatura, znikome opady atmosferyczne oraz słaby wiatr. Zużycie paliw jest maksymalne w czasie jesiennym i zimowym, stąd też zdecydowanie większe jest zanieczyszczenie atmosfery w tym okresie. Zmienność sezonową wykazuje dwutlenek siarki, pył zawieszony i tlenki azotu. Wartości stężeń w miesiącach zimnych są wyższe niż w miesiącach ciepłych.

Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków

Od 1 lipca 2021 r. został uruchomiony system Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB), który ma stanowić bazę informacji o źródłach ogrzewania budynków w Polsce. System ten został utworzony przez Główny Urząd Nadzoru Budowlanego. Ma za zadanie wspierać działania w wymianie kopciuchów, a tym samym walkę ze smogiem. W ewidencji mają znaleźć się informacje dotyczące domów mieszkalnych (Deklaracja A) oraz lokali usługowych i budynków publicznych (Deklaracja B). W deklaracji właściciel/zarządca domu ma obowiązek zgłosić wszystkie źródła ogrzewania – ich liczbę i rodzaj oraz podać informacje o ich przeznaczeniu i wykorzystywanych w nich paliwach. Deklaracje można składać elektronicznie (przez profil zaufany) lub w wersji papierowej składanej w siedzibie Urząd Miejski w Dobrej.

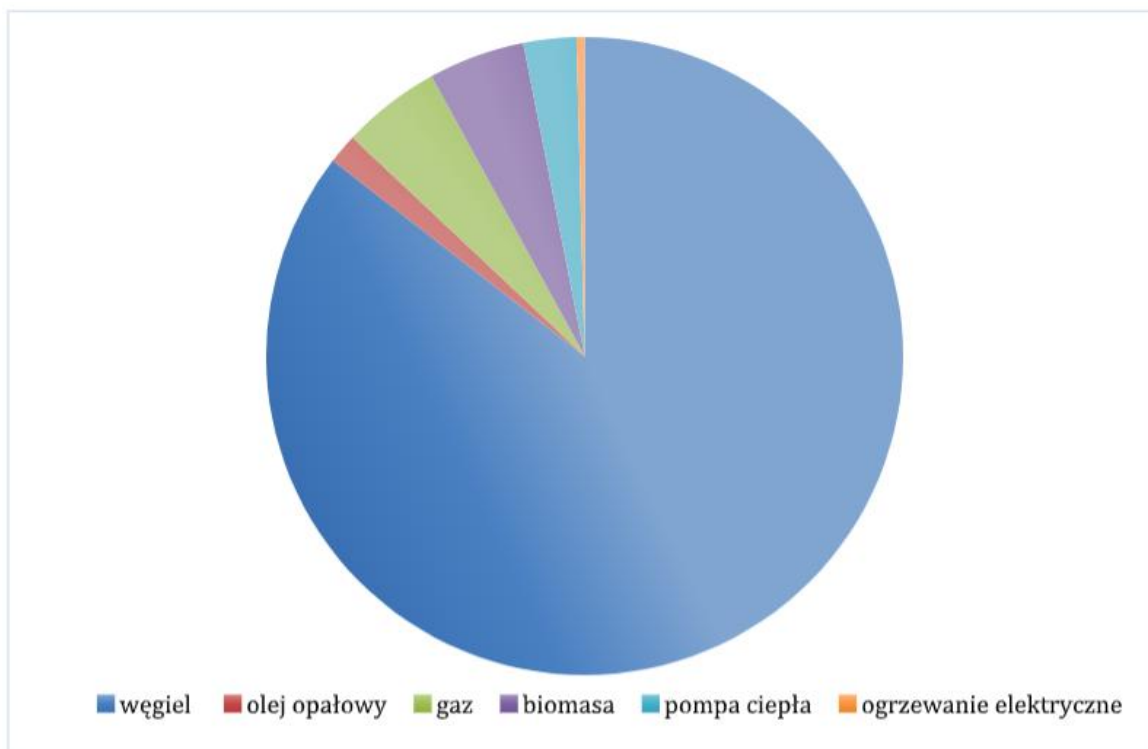
Z danych Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB) wynika, że dominującymi źródłami ogrzewania są indywidualne kotły na paliwo stałe – przede wszystkim węgiel i drewno. Udział nowoczesnych rozwiązań, takich jak kotły gazowe i pompy ciepła, jest nadal ograniczony.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030



Wykres 1. Udział urządzeń grzewczych zasilanych węglem i biomasą
Źródło: Urząd Miejski w Dobrej.

W sektorze komunalno-bytowym Gminy Dobra dominują przestarzałe systemy grzewcze, co ma bezpośredni wpływ na poziom emisji zanieczyszczeń oraz efektywność energetyczną budynków. Ponad połowa źródeł ciepła stanowią kotły na paliwa stałe starszej generacji – głównie węglowe kotły klasy niższej niż 5. Ich użytkowanie wiąże się z wysoką emisją dwutlenku węgla (CO_2) oraz pyłów zawieszonych (PM_{10} , $\text{PM}_{2.5}$), co negatywnie wpływa na jakość powietrza oraz zdrowie mieszkańców.



Wykres 2. Udział paliw wykorzystywanych do ogrzewania w budynkach mieszkalnych

Źródło: Urząd Miejski w Dobrej.

Budynki mieszkalne są ogrzewane głównie węglem. Udział tego paliwa stanowi 85,5% w stosunku do pozostałych źródeł. Pozostałe 14,5% stanowią: kotły na biomasę, tj. drewno, pellet (4,9%), pompy ciepła (2,7%), gaz (5%), olej opałowy (1,5%) i ogrzewanie elektryczne (0,4%). Dane te wskazują na silną zależność od wysokoemisyjnych paliw stałych oraz niski poziom wykorzystania niskoemisyjnych technologii grzewczych.

Program Czyste Powietrze

Od 2018 roku funkcjonuje program „Czyste Powietrze”. To kompleksowy program, którego celem jest zmniejszenie lub uniknięcie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery w wyniku spalania paliw stałych. Beneficjenci to osoby fizyczne, będące właścicielami /współwłaścicielami budynków mieszkalnych jednorodzinnych lub wydzielonych w budynkach jednorodzinnych lokali mieszkalnych z wyodrębnioną księgą wieczystą.

Dotacje w województwie wielkopolskim realizowane są za pośrednictwem i przy udziale środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu. Program przewiduje dofinansowanie m.in. na:

- demontaż nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe oraz zakup i montaż innego źródła ciepła,
- zakup i montaż pompy ciepła typu powietrze-woda albo gruntowej pompy ciepła do celów ogrzewania lub ogrzewania i cwu,
- demontaż oraz zakup i montaż nowej instalacji centralnego ogrzewania lub cwu (w tym kolektorów słonecznych),
- zakup i montaż mikroinstalacji fotowoltaicznej,
- zakup i montaż wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła,
- zakup i montaż ocieplenia przegród budowlanych, okien, drzwi zewnętrznych, drzwi/bram garażowych (zawiera również demontaż),
- dokumentacja dotycząca powyższego zakresu: audyt energetyczny (pod warunkiem wykonania ocieplenia przegród budowlanych), dokumentacja projektowa, ekspertyzy.

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Od 1 stycznia 2027 wszystkie kotły na paliwa stałe, piece oraz kominki muszą spełniać wymagania 5 klasy. Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej www.czystepowietrze.gov.pl.

Liczba złożonych wniosków w ramach programu czyste powietrze w punkcie na terenie gminy Dobra od początku funkcjonowania Punktu Konsultacyjnego na terenie gminy:

- 2019 r. - 9
- 2020 r. – 24
- 2021 r. – 50
- 2022 r. – 29
- 2023 r. – 28
- 2024 r. – 34
- 2025 r. – 9

Razem: 183 wnioski.

**Ocena jakości powietrza na terenie gminy Dobra na podstawie Rocznej oceny
jakości powietrza w województwie wielkopolskim**

Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru strefy. Zgodnie z art. 87 ustawy - Prawo ochrony środowiska obecnie dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnianych w ocenach jakości powietrza strefę stanowią:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Oceny jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia ludzi w województwie wielkopolskim wykonywane są dla 3 stref.

Tabela 1. Zestawienie stref w województwie wielkopolskim w 2024 roku

Lp.	Kod strefy	Nazwa strefy	Typ strefy	Powierzchnia strefy [km ²]	Liczba mieszkańców strefy	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony zdrowia ludzi [tak/nie]	Klasyfikacja wg kryteriów dot. ochrony roślin [tak/nie]
1	PL3001	aglomeracja poznańska	aglomeracja	262	538 439	tak	nie
2	PL3002	miasto Kalisz	miasto	69	93 137	tak	nie
3	PL3003	strefa wielkopolska	reszta województwa	29496	2 856 397	tak	tak

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w Województwie Wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024.

Klasyfikacja stref

Ocenę jakości powietrza i obserwację zmian dokonano w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w strefach, które sklasyfikowano na podstawie poziomów substancji w powietrzu oraz poziomów dopuszczalnych z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomów docelowych oraz poziomów celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin, określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2021 r., poz. 845). Zgodnie z definicjami zawartymi w dyrektywie 2008/50/WE:

- **poziom dopuszczalny** oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

jako całość, który powinien być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany,

- **poziom docelowy** oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który powinien być osiągnięty tam, gdzie to możliwe w określonym czasie,
- **poziom celu długoterminowego** oznacza poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

Tabela 2. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza

Poziom stężień	Zanieczyszczenie	Klasa strefy	Wymagane działania
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom dopuszczalny			
nie przekracza poziomu dopuszczalnego	ochrona zdrowia ludzi: dwutlenek siarki SO ₂ , dwutlenek azotu NO ₂ , tlenek węgla CO, benzen C ₆ H ₆ , pył PM10, pył PM2.5 ołów Pb (zawartość w PM10) ochrona roślin: dwutlenek siarki SO ₂ tlenki azotu NO _x -	A	-utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem;
powyżej poziomu dopuszczalnego		C	- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych; - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu; - kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych.
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom docelowy			
nie przekracza poziomu docelowego	ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin ozon O ₃	A	- utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego;
powyżej poziomu docelowego	ochrona zdrowia ludzi arsen As (zawartość w PM10), kadm Cd (zawartość w PM10), nikiel Ni (zawartość w PM10), benzo(a)piren B(a)P (zawartość w PM10)	C	- dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych; - określenie obszarów przekroczeń poziomów docelowych; - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu.

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Poziom stężenie	Zanieczyszczenie	Klasa strefy	Wymagane działania
W przypadku, gdy dla ozonu określony jest poziom celu długoterminowego			
poniżej poziomu celu długoterminowego	ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin ozon O ₃	D1	- utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu celu długoterminowego;
powyżej poziomu celu długoterminowego		D2	- dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego

Źródło: https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/content/measuring_air_assessment_rating_info

Wyniki klasyfikacji jakości powietrza wynikające z *Rocznej oceny jakości powietrza w Województwie Wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024* z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzkiego dla strefy wielkopolskiej, do której należy gmina Dobra przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Wynikowe klasy dla strefy wielkopolskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2024 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
Strefa wielkopolska	SO ₂	NO ₂	PM ₁₀	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2.5} ²
	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2.

2) Dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, strefy uzyskała klasę A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w Województwie Wielkopolskim. Raport wojewódzki za rok 2024.

Wynik oceny strefy wielkopolskiej wskazuje, że dotrzymane są poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe substancji w powietrzu (klasa A) ustanowione ze względu na ochronę zdrowia dla następujących zanieczyszczeń:

- dwutlenku siarki,
- dwutlenku azotu,
- ołowiu,
- benzenu,
- tlenku węgla,
- arsenu,
- kadmu,
- niklu,
- ozonu,
- PM₁₀,
- PM_{2.5}.

Roczna ocena jakości powietrza dla strefy wielkopolskiej wskazała, iż przekroczony został:

- docelowy poziom dla benzo(a)pirenu.

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Bezpośrednio na terenie gminy Dobra nie odnotowano przekroczeń stężeń niebezpiecznych substancji.

4.1.3. PROGRAM OCHRONY POWIETRZA

Program został przyjęty przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwałą nr XXI/391/20 z dnia 13 lipca 2020 r. Dokument został opracowany ze względu na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5}, PM₁₀ oraz poziomu docelowego benzo(a)piranu.

W Programie Ochrony Powietrza wyznaczono następujące działania naprawcze:

- ograniczenie emisji z ogrzewania indywidualnego w komunalnym zasobie mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej w gminach strefy wielkopolskiej,
- zachęty finansowe na modernizację budynków mieszkalnych oraz na wymianę kotłów, pieców i palenisk w gminach strefy wielkopolskiej,
- inwentaryzacja źródeł ogrzewania indywidualnego na terenie gmin,
- kontrola realizacji uchwały ograniczającej stosowanie paliw stałych,
- termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej,
- obniżenie emisji komunikacyjnej poprzez regularne utrzymywanie czystości ulic oraz zakaz używania spalinowych i elektrycznych dmuchaw do liści w gminach miejskich i miastach w gminach miejsko – wiejskich,
- ochrona i zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni gmin miejskich strefy wielkopolskiej,
- edukacja ekologiczna, – zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z zapisami programu ochrony powietrza w latach 2021-2026 na terenie gminy należy dokonać wymiany kotłów zgodnie z niżej przedstawionym harmonogramem.

Tabela 4. Szacowana liczba kotłów (w tym piecy kaflowych) które powinny zostać wymienione w gminach strefy wielkopolskiej, oraz koszt wymiany do połowy 2026 roku

Gmina	Rok					
	2021	2022	2023	2024	2025	II kw. 2026
Dobra	417	484	484	135	135	67

Źródło: Programy ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej.

4.1.4. „UCHWAŁA ANTYSMOGOWA”

Na terenie gminy Dobra obowiązuje Uchwała nr XXXIX/941/17 w sprawie wprowadzenia, na obszarze województwa wielkopolskiego (bez Miasta Poznania i Miasta Kalisza), ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Uchwała antysmogowa została znowelizowana w dniu 29 listopada 2021 roku - Uchwała nr XXXVI/700/21 z dnia 29 listopada 2021 r. zmieniająca uchwałę Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie wprowadzenia, na obszarze województwa wielkopolskiego, ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Podkreślenia wymaga zapis § 1 ust. 2 uchwały nr XXXVI/700/21 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 29 listopada 2021 r. zmieniającej uchwałę Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w sprawie wprowadzenia, na obszarze województwa wielkopolskiego, ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

W instalacjach, w których następuje spalanie paliw stałych, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 4a ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 846 z późn. zm.), takich jak kocioł, kominek lub piec zlokalizowanych na terenie miasta Konina oraz powiatów: kolskiego, konińskiego, słupeckiego i **tureckiego**, zgodnie z § 3 cytowanej uchwały, z dniem 1 stycznia 2041 r. zakazuje się stosowanie węgla kamiennego oraz paliw stałych produkowanych z jego wykorzystaniem.

Istotną rolę na rzecz poprawy jakości powietrza w Wielkopolsce odgrywa przyjęta w 2021 roku, przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego, Strategia na rzecz Neutralności Klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040. W celu realizacji Strategii od 2023 r. na terenie Wielkopolski Wschodniej oraz w miastach: Kalisz, Ostrów Wlkp. i Wągrowiec realizowany jest Projekt Life After Coal. Wśród rozwiązań organizacyjnych przewidzianych w projekcie zaplanowano organizację sieci Doradców Klimatycznych. Są oni bezpośrednim wsparciem dla mieszkańców i przedsiębiorców, którzy podejmują projekty modernizacji ekologicznej i energetycznej mieszkania/budynku czy przedsiębiorstwa. Głównym adresatem tych działań są m.in. mieszkańcy poszczególnych gmin, wymagający wsparcia w przejściu przez zmianę, w wyniku której nastąpi skuteczna interwencja energetyczna w ich budynek mieszkalny. Praca Gminnego Doradcy Klimatycznego polega na podnoszeniu świadomości mieszkańców, ich motywowaniu do zmian, poradnictwie w sprawie możliwości uzyskania dofinansowania do przeprowadzenia modernizacji, poradnictwie w sprawie rozwiązań technicznych, wsparciu w przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych o granty, wniosków aplikacyjnych dla JST na działania komplementarne względem niniejszego projektu itp. Wsparciem udzielanym przez Gminnych Doradców Klimatycznych są również osoby z grupy ubóstwa energetycznego – w szczególności osoby o średnich i niższych dochodach. Aspektem pracy Gminnych Doradców Klimatycznych będzie również analiza uwarunkowań i potrzeb lokalnych dla rozwoju niskoemisyjnego transportu, w tym promocja elektromobilności. Realizację Projektu przewidziano do 2031 r.

4.1.5. ANALIZA SWOT

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Liczne działania inwestycyjne podejmowane przez Samorząd Gminny na rzecz poprawy jakości powietrza podejmowane od wielu lat - Likwidacja indywidualnych systemów grzewczych na terenie gminy (m.in. w ramach, Programu Czyste Powietrze, dotacje gminne) - Prowadzona działalność edukacyjna i kontrolna - Realizacja projektu Projekt Life After Coal	- Niewielki udział OZE w bilansie energetycznym gminy - Znaczna liczba budynków wymagających podjęcia działań termomodernizacyjnych
SZANSE	ZAGROŻENIA
	- Wzrastające koszty inwestycyjne i eksploatacyjne technologii niskoemisyjnych

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

- Uruchomienie centralnej ewidencji emisyjności budynków, co wpłynie na realną wiedzę o niskiej emisji	mogące prowadzić do ubóstwa energetycznego
- Możliwość wykorzystania zewnętrznych źródeł finansowania m.in. program czyste powietrze, program Ciepłe Mieszkanie	- Niepewna sytuacja geopolityczna związana z dostępnością paliw, wpływająca na odsunięcie na dalszy plan kwestii związanych z ochroną powietrza
- Rozwój elektromobilności oraz niskoemisyjnych form transportu (rowerowego, kolejowego, zbiorowego) wpływając na ograniczenie emisji liniowej	- Prognozowany dalszy wzrost użytkowania pojazdów silnikowych w transporcie
- Zwiększenie wykorzystania OZE, zarówno przez podmioty publiczne, jak i prywatne	- Napływ zanieczyszczeń z obszarów ościennych

4.1.6. ZAGROŻENIA

Głównymi zagrożeniami wpływającymi na jakość powietrza na terenie gminy są:

- brak prowadzonych prac termomodernizacyjnych oraz niska sprawność instalacji grzewczych w gospodarstwach domowych,
- niewystarczająca liczba środków finansowych, w tym programów krajowych wspierająca działania zmierzające do poprawy jakości powietrza.

Kierunki działań:

W najbliższych latach planuje się kontynuację prowadzonej polityki ekologicznej związanej z poprawą jakości powietrza m.in. poprzez:

- eliminację pozaklasowych kotłów węglowych,
- zwiększenie efektywności budynków użyteczności publicznej na terenie gminy,
- zwiększenie wykorzystania OZE we wszystkich sektorach na terenie gminy,
- zwiększenie instalacji odnawialnych źródeł energii,
- modernizację i przebudowę dróg,
- rozwój transportu zbiorowego.

Adaptacja do zmian klimatu

Działania związane z adaptacją do zmian klimatu na terenie gminy są ściśle powiązane z działaniami mającymi na celu poprawę jakości powietrza na terenie gminy i obejmują inwestycje związane z eliminacją źródeł ciepła zasilanych paliwami stałymi i zastępowania ich źródłami nisko lub zero-emisyjnymi, a także zmniejszania zapotrzebowania na energię elektryczną i ciepłą (efektywność energetyczna), zwiększania udziału odnawialnych źródeł energii oraz zrównoważonej mobilności.

4.2. KLIMAT AKUSTYCZNY

4.2.1. STAN WYJŚCIOWY

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112).

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Tabela 5. Dopuszczalne poziomy hałasu wyrażone wskaźnikami LAeqD oraz LAeqN, które mają zastosowania do ustalania i kontroli warunków korzystania z środowiska dla jednej doby.

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L _{Aeq D} przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	L _{Aeq N} przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	L _{Aeq D} przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	L _{Aeq N} przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1	a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczyn- kowe ²⁾ d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	68	60	55	45

Objaśnienia:

- ¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.
- ²⁾ W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.
- ³⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

r.

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Tabela 6. Dopuszczalne poziomy hałas wyrażone wskaźnikami LAeqD oraz LAeqN, które mają zastosowania do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem.

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A w dB			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L _{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L _N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	L _{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L _N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy
1	a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	64	59	50	40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	68	59	55	45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ²⁾	70	65	55	45

Zgodnie z definicją określoną w ustawie Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2025 poz. 647, ze zm.) hałas to dźwięki o częstotliwości od 16 do 16 000 Hz. Hałas jest jednym z poważniejszych zagrożeń wpływających na stan zdrowia człowieka i jego otoczenia. Nadmierny hałas może wywoływać niekorzystne zmiany w organizmie człowieka, m.in. zaburzenia snu i wypoczynku, wpływa niekorzystnie na układ nerwowy, utrudnia pracę i naukę, zwiększa podatność na choroby psychiczne. W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego LAeq i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość LAeq < 52 dB,
- średnia uciążliwość 52 dB < LAeq < 62 dB,
- duża uciążliwość 63 dB < LAeq < 70 dB,
- bardzo duża uciążliwość LAeq > 70 dB.

Źródła hałasu możemy podzielić w następujący sposób:

- komunikacyjne,
- przemysłowe i rolnicze,
- pozostałe.

4.2.2. HAŁAS DROGOWY

Przez Gminę Dobra przebiega droga krajowa nr 83 łącząca Turek z Sieradzem, drogi wojewódzkie nr 471 (Opatówek – Dąbrowa) i nr 478 (Dąbrowa - Krępa) oraz sieć dróg powiatowych i gminnych.

Konieczna jest budowa zachodniej obwodnicy Dobrej, jako nowy przebieg drogi krajowej nr 83.

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Tabela 7. Wykaz dróg powiatowych na terenie miasta Dobra

Lp.	Numer i nazwa ulicy	Długość [m]
1.	4557P ul. Okrzei – bitumiczna	0,229
2.	4560P ul. Parkowa - gruntowa	0,214
3.	4497P ul. Dekerta - bitumiczna	0,776
4.	4558P Plac Wojska Polskiego – bitumiczna	0,390
5.	4556P Plac Mały Rynek – bitumiczna	0,137
	Razem	1,609

Źródło: Urząd Miejski Dobra.

Tabela 8. Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Dobra

L.p.	Nr drogi/nazwa	Położenie/ rodzaj nawierzchni	Długość
1.	4500P Kaczki Mostowe - Mikulice	Mikulice – Wietchinin - bitumiczna	2,796
3.	4501P Żeronice - Dąbrowica	Żeronice – Dąbrowica - bitumiczna	3,907
4.	4502P Smulsko - Wygoda	Smulsko – Zagaj Dąbrowa na odcinku Dąbrowica - Wygoda - bitumiczna	9,400
5.	4503P Dobra - Kolonia Piekary	Dobra – Zagaj - Piekary - bitumiczna	6,378
6.	4504P Zieleń - Skęczniew	Zieleń – Piekary - Skęczniew - bitumiczna	9,478
7.	4505P Wygoda - Miłkowice	Wygoda – Miłkowice - bitumiczna	3,201
8.	4494P Marcjanów - Kawęczyn -Mikulice	Marcjanów - Mikulice - bitumiczna	2,163
	Razem		37,323 km

Źródło: Urząd Miejski Dobra.

Długość zmodernizowanych dróg w latach 2021-2024:

- 2021 r. – 3,48 km
- 2022 r. – 0,9 km
- 2023 r. – 8,61 km
- 2024 r. – 5,55 km

Razem: 18,54 km

W ostatnich latach nie prowadzono pomiarów hałasu komunikacyjnego na terenie gminy Dobra przez GIOŚ.

4.2.3. HAŁAS PRZEMYSŁOWY

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Emisja zanieczyszczenia środowiska hałasem regulowana jest w posiadanych przez podmioty gospodarcze zezwoleniach, dopuszczających określone poziomy hałasu odrębnie dla pory dziennej i nocnej. Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

W Gminie Dobra ilość podmiotów mogących potencjalnie stanowić zagrożenie dla klimatu akustycznego (głównie dotyczy to branży przemysłowej) jest niewielka.

4.2.4. ANALIZA SWOT

ZAGROŻENIA HAŁASEM	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Brak znaczącego oddziaływania hałasu przemysłowego	- Brak prowadzonych pomiarów hałasu w punktach pomiarowych na terenie gminy - Brak infrastruktury elektromobilności w granicach gminy - Brak obwodnicy gminy
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Dostępność technik i technologii ograniczania emisji hałasu do środowiska i jego tłumienia - Możliwość pozyskania środków finansowych programów krajowych, regionalnych, przeznaczonych na rozwój komunikacji publicznej na terenie gminy - Rosnące zainteresowanie publiczną komunikacją zbiorową i popularyzacja komunikacji rowerowej - Rozwój komunikacji kolejowej	- Wzrost natężenia ruchu drogowego w wyniku wzrostu liczby pojazdów - Rozwój przemysłu wpływający na wzrost udziału hałasu przemysłowego

4.2.5. ZAGROŻENIA

Z uwagi na wzrastającą liczbę pojazdów i zwiększające się natężenie ich ruchu można przyjąć, że na terenie Gminy utrzymywać się będzie tendencja wzrostowa natężenia hałasu związanego z ruchem kołowym. Przyczyną wzrostu uciążliwości jest również średnia jakość nawierzchni dróg.

Kierunki działań

Do kierunków działań planowanych do realizacji w zakresie ograniczenia zagrożenia hałasem zaliczyć można:

- przebudowy, modernizację istniejących nawierzchni drogowych,
- rozwój systemu komunikacji zbiorowej oraz alternatywnych środków transportu,
- rozwój elektromobilności.

Adaptacja do zmian klimatu

Adaptacja przestrzeni do warunków dużego wzrostu temperatury i jej wpływu na hałas to jedno z wyzwań współczesnej gospodarki przestrzennej. Wysoka temperatura generuje rozwój i zwiększenie liczby urządzeń klimatyzacyjnych i chłodniczych, co w zwartej zabudowie może powodować nadmierną emisję hałasu.

4.3. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

4.3.1. STAN WYJŚCIOWY

Pola elektromagnetyczne występujące w środowisku mogą negatywnie oddziaływać na poszczególne jego elementy, w tym na organizmy żywe. Właściwości pola, a więc i jego oddziaływanie na otoczenie, zmieniają się w zależności od częstotliwości pola, w związku z tym wyróżnia się promieniowanie jonizujące (promienie X, gamma, ultrafiolet) lub niejonizujące (promieniowanie widzialne, podczerwień, radiofale, promieniowanie do urządzeń elektrycznych linii przesyłowych). Promieniowanie jonizujące nie stanowi zagrożenia na analizowanym obszarze, poza niewielkim promieniowaniem naturalnym.

Główne źródła pól elektromagnetycznych na terenie Gminy Dobra stanowią:

- linie elektroenergetyczne,
- obiekty radiokomunikacyjne (stacje bazowe telefonii komórkowych itp.),
- stacje radiolokacyjne.

Duży udział w emisji promieniowania mają stacje bazowe telefonii komórkowej i radiowej ze swoimi antenami sektorowymi i antenami radiolinii (antena sektorowa służy do komunikacji z telefonem komórkowym, natomiast antena radiolinii służy do komunikacji między stacjami bazowymi).

Źródłem promieniowania jonizującego mogą być niektóre urządzenia wykorzystywane w służbie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych. Skala tego typu oddziaływań jest znikoma.

INSTALACJE RADIOKOMUNIKACYJNE

Na obszarze Gminy Dobra zlokalizowane są pojedyncze stacje bazowe telefonii komórkowej. Są to nadajniki o standardach GSM i UMTS, w których transmisja mowy i danych może odbywać się w różnych pasmach częstotliwości.

Tabela 9. Wykaz stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie gminy Dobra

Lp.	Adres stacji	Operator
1.	Dobra, Narutowicza 13	P4 Sp. z o.o.
2.	Dobra, Pl. Wojska Polskiego--BS Ery w wieży kościoła	Polkomtel Sp. z o.o.
3.	Dobra, Wiatraki, dz. nr 1716/6	P4 Sp. z o.o.

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

4.	Rzysko 14	Polkomtel Sp. z o.o.
5.	Strachocice-Kolonia, dz. nr 3	P4 Sp. z o.o.
6.	Miłkowice 29	T-Mobile Polska S.A. / Orange Polska S.A.

Źródło: <https://si2pem.gov.pl/>

Pomiary promieniowania elektromagnetycznego

Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie województwa wielkopolskiego prowadzone są w cyklu trzyletnim. Do badań typowane są tereny w strefie oddziaływania stacji bazowych telefonii komórkowej. Na terenie gminy Dobra pomiary promieniowania elektromagnetycznego prowadzono ostatni raz w 2024 roku. Ich wyniki przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10. Wyniki pomiarów promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Dobra

Rok pomiarów	Lokalizacja	Współrzędne punktu pomiarowego	Wynik pomiaru [V/m]
2024	Dobra, Plac Zamysłów/d.Nowotki	51,918750 18,620389	<0,8

Źródło: GIOŚ.

4.3.2. ANALIZA SWOT

POLE ELEKTROMAGNETYCZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Brak obszarów przekroczeń natężeń pól elektromagnetycznych na terenie gminy	- Wzrost urządzeń emitujących pole elektromagnetyczne
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Rozwój monitoringu państwowego (także w zakresie PEM)	- Wzrost źródeł emitujących promieniowanie elektromagnetyczne

W 2024 roku i jak i w latach wcześniejszych na terenie gminy Dobra nie stwierdzono przekroczeń normy promieniowania elektromagnetycznego. Najwyższe średnie nasilenie pola elektromagnetycznego w 2024 r. na terenie województwa odnotowano w Poznaniu, ul. Jezionowa – 5,6 V/m, przy aktualnie obowiązującej normie wynoszącej 61 V/m.

4.3.3. ZAGROŻENIA

W związku z postępowaniem cywilizacyjnym, rozwojem nowych technologii oraz coraz większym zapotrzebowaniem mieszkańców oddziaływanie promieniowania niejonizującego na środowisko będzie stale wzrastać. Również taka tendencja utrzymywać się będzie na obszarze gminy.

Rozwój sieci źródeł promieniowania spowoduje też wzrost powierzchni obszarów o podwyższonym natężeniu promieniowania. Dodatkowym problemem staje się coraz większe zapotrzebowanie na powstanie stacji nadawczych oraz stacji bazowych telefonii komórkowej, itp., pokrywających coraz gęstszą siecią obszary dużych skupisk ludności.

Kierunki działań:

Problem ekologiczny przed którym stawia nas postęp cywilizacyjny jest ściśle powiązany z zagrożeniem ze strony oddziaływania pól elektromagnetycznych. Z tego względu należy uwzględniać wyznaczanie stref ograniczonego użytkowania wokół terenów przemysłowych, urządzeń elektroenergetycznych i radiokomunikacyjnych oraz wszędzie tam, gdzie jest możliwe przekraczanie dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego.

Adaptacja do zmian klimatu

Występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych, typu huragany czy intensywne burze, może doprowadzić do zwiększenia ryzyka uszkodzenia masztów telefonii komórkowej, linii elektroenergetycznych, a zatem ograniczenia w łączności i w dostarczaniu energii do odbiorców. Zmiany klimatyczne będą miały swoje odzwierciedlenie w konieczności konserwacji infrastruktury mogącej emitować pola elektromagnetyczne i zapewnienia bezpieczeństwa jej funkcjonowania.

4.4. GOSPODAROWANIE WODAMI

4.4.1. STAN WYJŚCIOWY

4.4.2. WODY POWIERZCHNIOWE

Gmina Dobra w całości położona jest w dorzeczu rzeki Warty, która płynie jedynie krótkim odcinkiem łącznie ze Zbiornikiem Jeziorsko (15 km) w jej wschodniej części. Głównym jej dopływem jest rzeka Teleszyna, która wyznacza południowo – zachodnią granicę Gminy.

Teleszyna w swym górnym biegu połączona jest kanałem z Wartą, a w swojej środkowej części z innym dopływem Warty – Kielbaską.

Na przestrzeni lat wyprostowano i pogłębiono również szereg mniejszych cieków, które następnie włączono w rozbudowany system melioracyjny. Na części wysoczyzny dość licznie występują oczka wodne.

Na terenie Gminy nie ma większych naturalnych zbiorników wodnych. Jest natomiast duży sztuczny zbiornik Jeziorsko, usytuowany w południowo – wschodniej części Gminy na rzece Warta.

Jednolite części wód wraz z oceną

Na terenie gminy Dobra zlokalizowane są następujące jednolite części wód powierzchniowych rzecznych:¹

- RW60001018331299 Teleszyna,
- RW600011183199 Warta od zb. Jeziorsko do Neru,

¹ <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

- RW6000221831799 Zb. Jeziorsko,
- RW6000101831989 Struga Spicimierska.

Wyznaczone cele środowiskowe dla JCWP rzecznych znajdujących się na terenie gminy Dobra przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11. Wyznaczone cele środowiskowe dla JCWP rzecznych na terenie gminy Dobra	
Nazwa i kod JCWP	Cel środowiskowy
RW60001018331299 Teleszyna	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
RW600011183199 Warta od zb. Jeziorsko do Neru	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Warta w obrębie JCWP do pierwszego progu podtrzymującego dolne stanowisko zapory zbiornika Jeziorsko (dla jesiotra); zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Warta od ujścia Neru do pierwszego progu podtrzymującego dolne stanowisko zapory zbiornika Jeziorsko (dla troci wędrowniej) stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
RW6000221831799 Zb. Jeziorsko	dobry potencjał ekologiczny stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [Benzo(a)piren (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
RW6000101831989 Struga Spicimierska	umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [MMI, EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości) dobry stan chemiczny

Źródło: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

Monitoring wód powierzchniowych (JCWP)

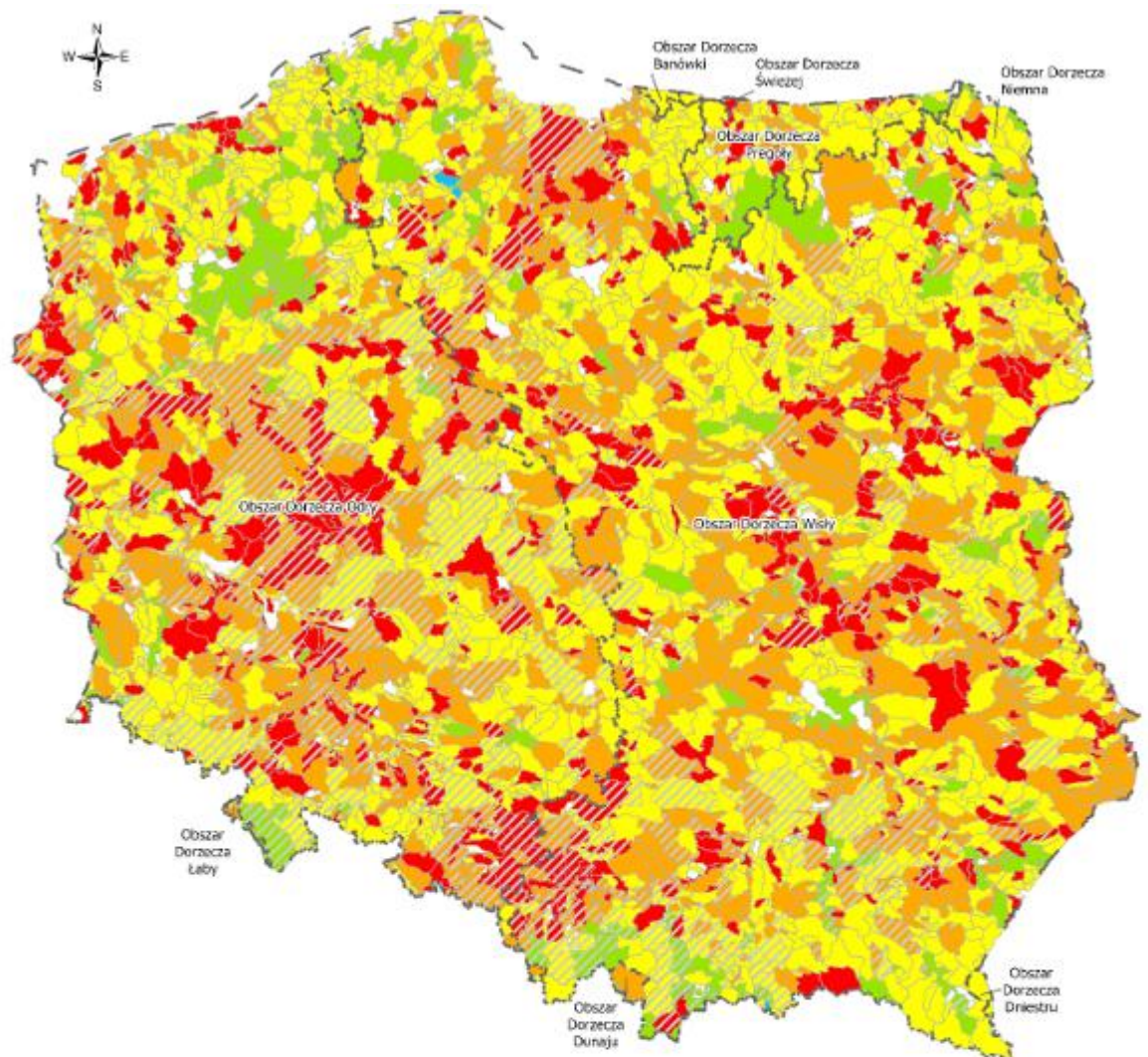
Zgodnie z ustawą Prawo wodne celem prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych jest pozyskanie informacji o stanie wód w dorzeczach dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągania celów środowiskowych. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW), badania prowadzi się w 6-letnich cyklach Planów Gospodarowania Wodami (PGW).

Głównym celem sporządzenia oceny stanu wód powierzchniowych jest dostarczenie wiedzy o stanie/potencjale ekologicznym i stanie chemicznym wód powierzchniowych, niezbędnej do gospodarowania wodami w dorzeczach, a także do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem. Podstawowymi jednostkami gospodarowania wodami są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP).

Klasyfikacja stanu i potencjału ekologicznego w oparciu o wyniki monitoringu była możliwa dla 3037 monitorowanych jednolitych części wód powierzchniowych (jcw) rzecznych i zbiornikowych, w tym dla 2340 jcw naturalnych oraz 697 sztucznych i silnie zmienionych jcw.

Wśród monitorowanych 2340 naturalnych jednolitych części wód powierzchniowych, bardzo dobry stan ekologiczny osiągnęły 2 jcw, dobry stan ekologiczny osiągnęło 163 jcw (razem w bardzo dobrym i dobrym stanie ekologicznym znajduje się 7,06% jcw), umiarkowany stan ekologiczny - 1080 jcw (czyli 46,15 %), natomiast w słabym i złym stanie ekologicznym pozostaje 1095 jcw (46,79%).

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030



Legenda

Stan ekologiczny
w jcwp naturalnych

- bardzo dobry - 0,07%
- dobry - 5,37%
- umiarkowany - 35,56%
- słaby - 20,58%
- zły - 15,48%

Potencjał ekologiczny
w jcwp silnie zmienionych i sztucznych

- maksymalny lub dobry - 1,71%
- umiarkowany - 8,72%
- słaby - 7,57%
- zły - 4,94%

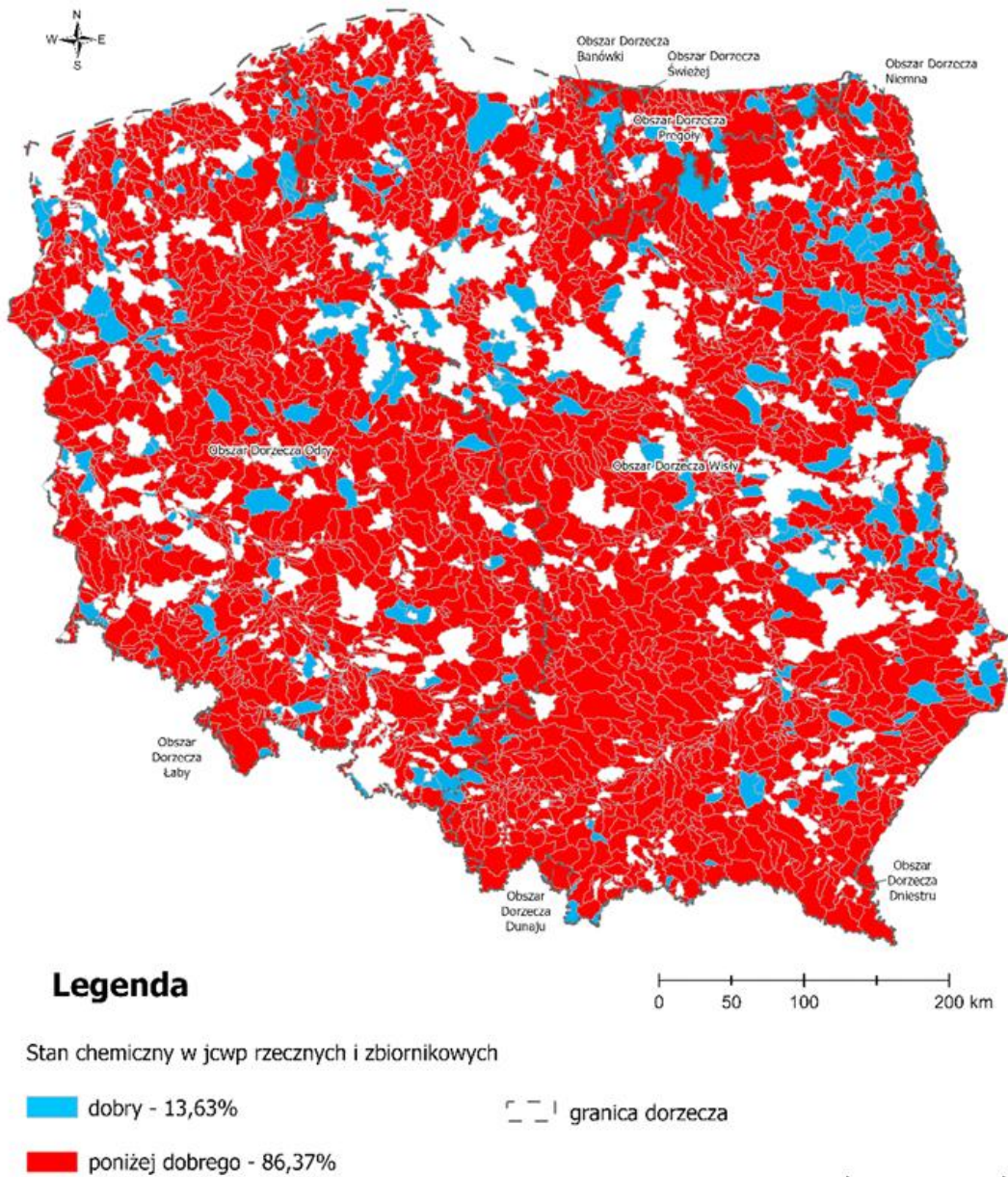
— granica dorzecza

Źródło danych: GIOŚ

Rysunek 2. Stan i potencjał ekologiczny w jednolitych częściach wód rzecznych i zbiornikowych w latach 2019-2024
Źródło: GIOŚ.

z perspektywą do roku 2030

Klasyfikacja stanu chemicznego dla jcwp rzecznych monitorowanych w okresie 2019-2024 była możliwa dla 2274 jcwp, z czego w 310 (13,63%) stwierdzono dobry stan chemiczny, a w 1964 (86,37%) stwierdzono stan poniżej dobrego. Na mapie poniżej zaprezentowano wyniki klasyfikacji stanu chemicznego w jednolitych częściach wód rzecznych i zbiornikowych, w podziale na dorzecza.

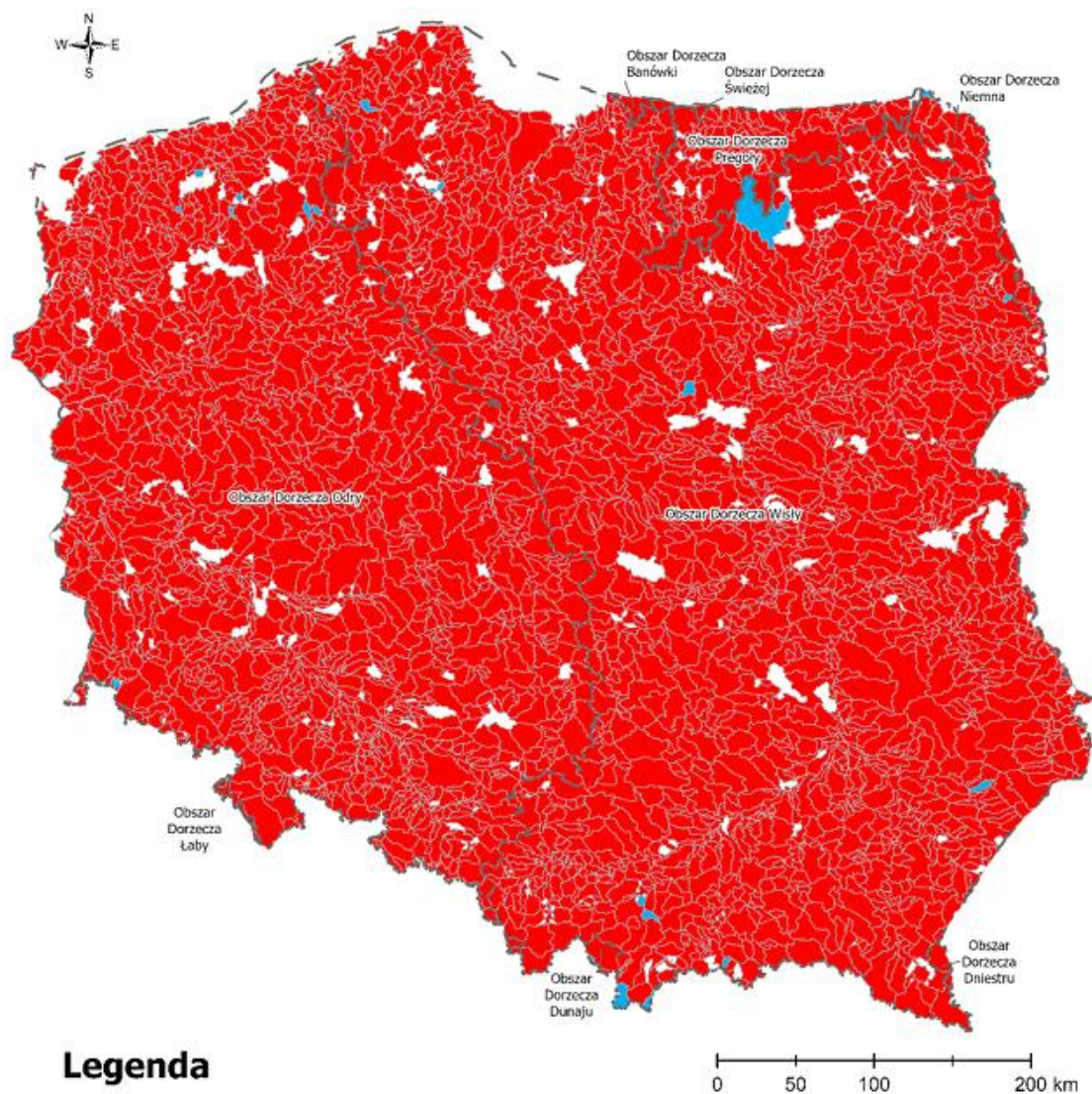


Rysunek 3. Stan chemiczny w jednolitych częściach wód rzecznych i zbiornikowych w latach 2019-2024
Źródło: GIOŚ.

Oceny ogólnego stanu dokonano w 2986 jcwp rzecznych, z czego tylko w przypadku 22 (0,74%) stwierdzono stan dobry, natomiast w 2964 (99,26%) stwierdzono stan zły.

Ocena stanu wód w przypadku braku informacji o stanie chemicznym wykonywana była tylko jeżeli klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego dała wynik poniżej dobrego. Stan dla takich jcwp ustalano jako zły. Najwięcej jcwp oceniono w dorzeczach Wisły i Odry, co wynika z zajmowanego przez te dorzecza obszaru.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030



Legenda

Stan wód w jcwp rzecznych i zbiornikowych w latach 2019-2024

■ dobry - 0,74%

■ zły - 99,26%

--- granica dorzecza

Źródło danych: GIOŚ

Rysunek 4. Ocena stanu wód w jednolitych częściach wód rzecznych i zbiornikowych w latach 2019-2024

Źródło: GIOŚ.

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki monitoringu JCWP na terenie gminy Dobra w latach 2019-2024.

Z przeprowadzonych badań wynika, iż ogólny stan JCWP występujących na analizowanym terenie jest zły.

Tabela 12. Wyniki monitoringu JCWP na terenie gminy Dobra w latach 2019-2024

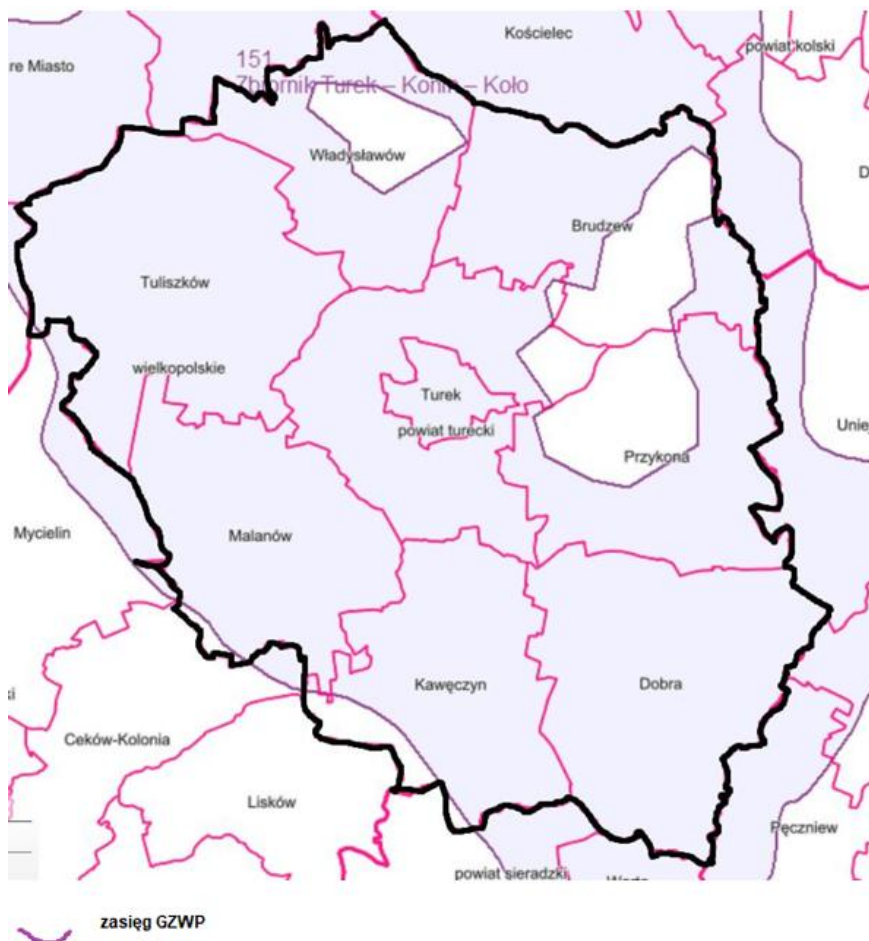
Nazwa jcwp	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego			Klasyfikacja stanu chemicznego		Ocena stanu jcwp	
	Rok badań	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok badań	Stan chemiczny	Rok badań	Ocena
RW6000101 8331299 Teleszyna	2024	3	umiarkowany	2024	Poniżej dobrego	2024	zły
RW6000111 83199 Warta od zb. Jeziorsko do Neru	2024	3	umiarkowany	2024	Poniżej dobrego	2024	zły
RW6000221 831799 Zb. Jeziorsko	2024	3	umiarkowany	2024	Poniżej dobrego	2024	zły
RW6000101 831989 Struga Spicimierska	2024	5	zły	2024	Poniżej dobrego	2024	zły

Źródło: <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS/88>

Gmina Dobra jest obszarem deficytu wód, co jest związane z faktem, że opady są tutaj zdecydowanie niższe od średniego opadu rocznego z wielolecia dla Polski.

4.4.3. WODY PODZIEMNE

W rejonie gminy Dobra znajduje się kredowe piętro wodonośne związane z występowaniem wód szczelinowych w spękanych marglach tworzących strefę aktywną o miąższości od 60 do 70 m ze szczelinami tektonicznymi. Masyw skał szczelinowych tworzy regionalny zbiornik wód podziemnych (GZWP nr 151 Turek – Konin – Koło) rejonu konińskiego stanowiący główne źródło zaopatrzenia w wodę ludności, rolnictwa i przemysłu wschodniej Wielkopolski.



Rysunek 5. Lokalizacja Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 151 na terenie powiatu tureckiego i gminy Dobra

Źródło: geoportal.gov.pl

Zasoby dyspozycyjne GZWP nr 151 oszacowano na 125 880 m³/d. Na jego obszarze rozpoznano piętra wodonośne w osadach czwartorzędu, neogenu i kredy. Piętro czwartorzędowe tworzą trzy poziomy wodonośne: przypowierzchniowy, międzyglinowy górny i dolny oraz (podglinowy). Poziom przypowierzchniowy jest związany z osadami rzecznyymi holocenu, zlodowacenia Wisły oraz interglacjału emskiego. Jego miąższość waha się najczęściej w granicach 5–15 m. Poziom międzyglinowy górny i dolny są związane osadami fluwioglacjalnymi. Najczęściej są zbudowane z piasków i żwirów zalegających między glinami. Ich miąższość waha się średnio 10–25 m (na terenach dolin kopalnych do 30 m). Poziom podglinowy osiąga miąższość 5–10 m i wykazuje łączność hydrauliczną z dolnym poziomem międzyglinowym i poziomem neogeńskim. Poziomem górnokredowy jest zbudowany ze spękanych margli, wapieni, opok i gez. Miąższość warstwy wodonośnej waha się w granicach 70–150 m (w rejonie Konina 4–20 m). Współczynnik filtracji dla tego poziomu waha się w granicach 2,4–72 m/d, a wodoprzewodność – 4,8 7920 m²/d (najczęściej 24,0–480,0 m²/d).

Gmina Dobra znajduje się na terenie jednolitej części wód podziemnych nr 71 i 82.

Ocena jakości wód podziemnych

W ostatnich latach na terenie gminy prowadzono badania jakości wód podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska dla JCWPd nr 71. W poniższej tabeli zaprezentowano wyniki badań monitoringowych z punktu znajdującego się najbliżej gminy.

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Tabela 13. Ocena jakości wód podziemnych na terenie gminy Dobra w ostatnich latach

Nr JCWPd	Miejscowość	Rok pomiarów	Użytkowanie terenu	Klasa jakości
71	Ostrówek	2024	Zabudowa wiejska	II
71	Ostrówek	2024	Zabudowa wiejska	II

Źródło: <https://mjwp.gios.gov.pl/>

Wyznaczone cele środowiskowe dla JCWPd na terenie gminy Dobra przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 14. Cele środowiskowe dla JCWPd na terenie gminy Dobra

Nr JCWPd	Cel środowiskowy
71	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy
82	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy

4.4.4. ZAGROŻENIE POWODZIOWE

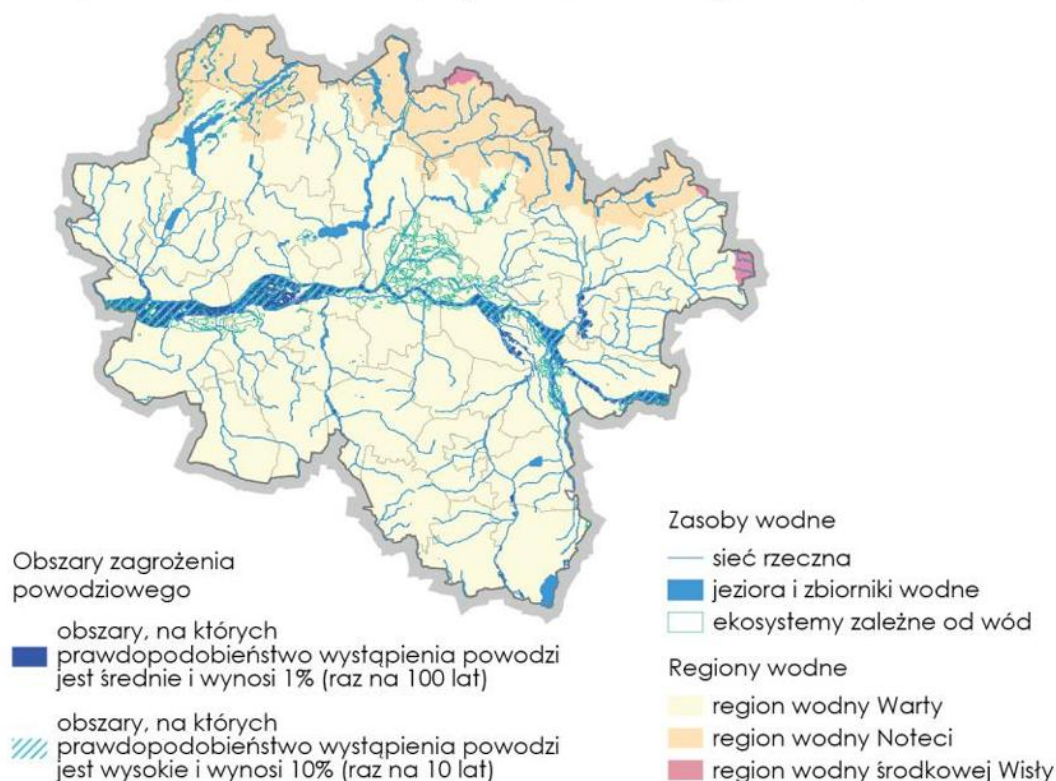
Na terenie gminy Dobra występują obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią rzeki Warty (wyznaczone zgodnie ze „Studium obszarów zagrożenia powodziowego dla rzeki Warty” opracowanego przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu). Obejmują one tereny między linią brzegu rzeki, a wałem przeciwpowodziowym. Granice tych obszarów określone zostały dla wód o prawdopodobieństwie wystąpienia $p=1\%$ (tzn. raz na 100 lat) i w całości podlegają one obwałowaniom. Obwałowania te (urządzenia melioracji podstawowej) znajdują się w ewidencji rejonowego Oddziału WZMiUW w Koninie.

Reżim rzeki Warty sprawia, że najbardziej prawdopodobne jest wystąpienie powodzi wskutek wezbrań zimowo-wiosennych. Są to tzw. powodzie roztopowe i roztopowo-zatorowe. Funkcjonowanie Zbiornika Jeziorsko minimalizuje w znacznym stopniu zagrożenie powodziowe na obszarze gminy. Jednakże sam zbiornik, w przypadku awarii może być również źródłem poważnego zagrożenia powodziowego.

Okresowe, niewielkie podtopienia mogą pojawiać się w momencie podniesienia stanu wód w ciekach, na skutek wzmożonego ich zasilania (długotrwałe opady deszczu, gwałtowne roztopy). Do lokalnych podtopień może dochodzić w dolinach cieków i rowów melioracyjnych. Miejscowe podtopienia mogą pojawiać się też na całym obszarze gminy na polach uprawnych i łąkach. Gmina posiada obiekty i urządzenia przeciwpowodziowe, będące w administracji Wielkopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu oraz Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu – Zarząd Zlewni Górnej Warty w Skęczniewie w zależności na jakim cieku urządzenia te występują.

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Jak wynika z poniższej mapy, opracowanej na potrzeby Strategii Rozwoju Wielkopolski Wschodniej, na obszarze gminy, brak jest obszarów na których prawdopodobieństwo powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat) lub wysokie, wynoszące 10% (raz na 10 lat).



Rysunek 6. Obszary zagrożenia powodziowego

Źródło: Strategia Rozwoju Wielkopolski Wschodniej

Tabela 15. Wykaz wałów przeciwpowodziowych na terenie gminy Dobra

Wał przeciwpowodziowy	Lokalizacja kilometraż	Ocena stanu technicznego
Polder Uniejów – Skęczniew wał przeciwpowodziowy lewy Rz. Warta od km 481+300 do km 483+250; km wału 70+160 - 72+380 (budowla przeciwpowodziowa)	Warta od km 481+300 do km 483+250; km wału 70+160 - 72+380 m. Skęczniew, Wola Piekarska, Łęg Piekarski, gm. Dobra pow. Turek woj. wielkopolskie	Stan techniczny – dostateczny, rok budowy 1939

Źródło: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

Długotrwałe okresy bezdeszczowe (występujące zwłaszcza w półroczu letnim), pogłębiają niskie stany wód w rzekach i mogą być przyczyną susz o charakterze: atmosferycznym, glebowym i hydrologicznym.

Budowa urządzeń piętrzących w rowach i ciekach tj. jazów lub zastawek pozwala na zgromadzenie znacznych rezerw wody, które w naturalny sposób wpływają na podniesienie zwierciadła wód gruntowych. Tworzone są w ten sposób określone zasoby dyspozycyjne, możliwe do wykorzystania dla nawodnień głównie użytków zielonych. Wykaz urządzeń piętrzących na terenie gminy znajduje się w poniższej tabeli.

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Tabela 16. Wykaz budowli piętrzących na terenie powiatu tureckiego

Rodzaj i nr budowli	Lokalizacja	Wysokość piętrzenia	Informacja o stanie technicznym, rok budowy lub rok modernizacji
Przeprawka z piętrzeniem nr 3	Struga Spicimierska 06+125 m. Kaczka gm. Dobra	hp=1,12 m	Stan techniczny – dobry rok budowy 1996 modernizacja 2020
Przeprawka z piętrzeniem nr 4	Struga Spicimierska 06+440 m. Młyny Piekarskie gm. Dobra	hp=1,53 m	Stan techniczny – dobry rok budowy 1996 modernizacja 2020
Przeprawka z piętrzeniem nr 5	Struga Spicimierska 06+890 m. Młyny Piekarskie gm. Dobra	hp=1,53 m	Stan techniczny – dobry rok budowy 1996 modernizacja 2020
Przeprawka z piętrzeniem nr 6	Struga Spicimierska 07+500 m. Młyny Piekarskie gm. Dobra	hp=1,53 m	Stan techniczny – dobry rok budowy 1996 modernizacja 2020
Przeprawka z piętrzeniem nr 7	Struga Spicimierska 09+140 m. Młyny Piekarskie gm. Dobra	hp=1,53 m	Stan techniczny – dobry rok budowy 1996 modernizacja 2020
Przeprawka z piętrzeniem nr 8	Struga Spicimierska 11+930 m. Piekary gm. Dobra	hp=1,34 m	Stan techniczny – dobry rok budowy 1996 modernizacja 2020
Przeprawka z piętrzeniem nr 9	Struga Spicimierska 12+650 m. Piekary gm. Dobra	hp=0,90 m	Stan techniczny – dobry rok budowy 1996 modernizacja 2020
Przeprawka z piętrzeniem nr 11	Struga Spicimierska 15+380 m. Piekary gm. Dobra	hp=0,90 m	Stan techniczny – dobry rok budowy 1996 modernizacja 2020
Przeprawka z piętrzeniem nr 12	Struga Spicimierska 16+480 m.	hp=0,90 m	Stan techniczny – dobry rok budowy 1996 modernizacja 2020

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Rodzaj i nr budowli	Lokalizacja	Wysokość piętrzenia	Informacja o stanie technicznym, rok budowy lub rok modernizacji
	Skęczniew gm. Dobra		
Przeplawka z piętrzeniem nr 13	Struga Spicimierska 16+750 m. Skęczniew gm. Dobra	hp=0,90 m	Stan techniczny – dobry rok budowy 1996 modernizacja 2020
Przeplawka z piętrzeniem nr 14	Struga Spicimierska 17+508 m. Skęczniew gm. Dobra	hp=0,94 m	Stan techniczny – dobry rok budowy 1996 modernizacja 2020
Przeplawka z piętrzeniem nr 15	Struga Spicimierska 17+930 m. Skęczniew gm. Dobra	hp=0,94 m	Stan techniczny – dobry rok budowy 1996 modernizacja 2020

Źródło: Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

Główną rolę odbiorników nadmiaru wody na obszarach użytków rolnych pełnią rowy melioracyjne. Rowy melioracyjne zaliczane są do urządzeń melioracji wodnych, pełnią bardzo ważną rolę w regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz w ochronie użytków rolnych przed powodzią ze względu na prawidłowe funkcjonowanie niezbędna jest ich prawidłowa konserwacja. Brak konserwacji rowów melioracyjnych może doprowadzić do podtopień oraz całkowitego ich zaniku. Właściwa melioracja gruntów rolniczych przynosi w bardzo krótkim czasie wymierne korzyści dla wszystkich. Prawidłowe stosunki wodne w glebie dają poprawę plonów, natomiast dobrze rozwinięta eksploatacja melioracji zapobiega zalewaniu gruntów. Działania związane z nieprawidłową naprawą systemów melioracyjnych mogą również nieść negatywne skutki. Mogą wiązać się z osuszaniem terenów chronionych w tym siedlisk przyrodniczych czy siedlisk roślin i zwierząt chronionych. Szczególne zagrożenie stwarza to dla lasów bagiennych i zarośli łęgowych występujących w dolinach rzecznych.

Tabela 17. Infrastruktura melioracyjna na terenie gminy Dobra

Długość rowów melioracyjnych km	Powierzchnia gruntów zmeliorowanych ha	Powierzchnia obszarów zdrenowanych ha	Stan techniczny infrastruktury melioracyjnej
71,707	2069	1687	dobry

Źródło: Urząd Miejski w Dobrej.

4.4.5. ZAGROŻENIE SUSZĄ

Susza jest zjawiskiem o charakterze tymczasowym, naturalnie występującym w środowisku, związanym z ograniczoną dostępnością wody na określonym obszarze. Z reguły jest zjawiskiem długotrwałym, mogącym trwać od miesięcy do kilku lat, przechodzącym różne fazy rozwoju (susza

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

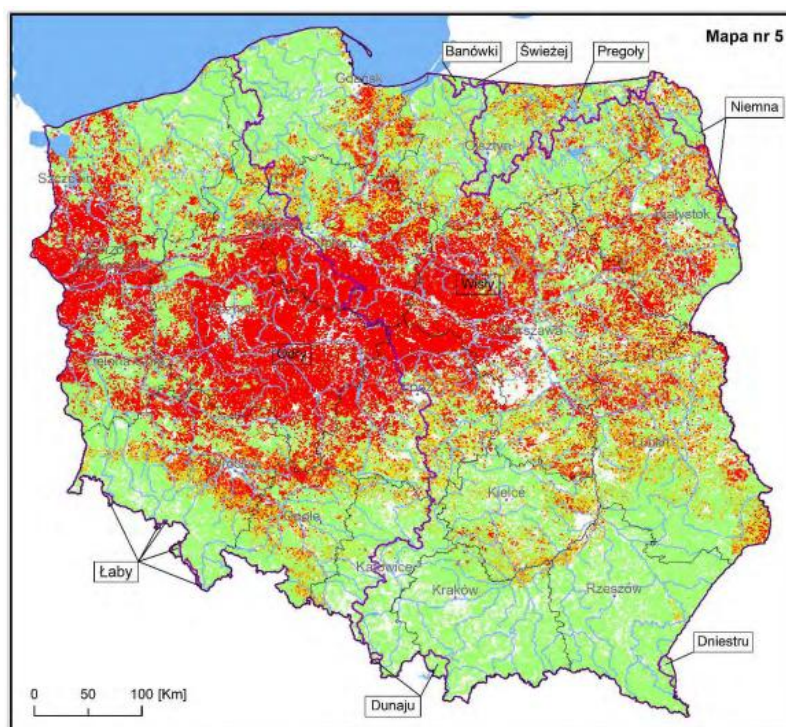
meteorologiczna, glebowa, hydrologiczna). Podobna zmienność może dotyczyć obszaru objętego suszą – obszar może się zmieniać w zależności od panujących na nim warunków lokalnych. Z praktycznego punktu widzenia susza jest traktowana jak zagrożenie naturalne, mogące powodować szereg negatywnych skutków dla społeczeństwa (np. możliwe problemy zaopatrzenia gospodarstw domowych w wodę i wynikające z tego uciążliwości codziennego życia), gospodarki (np. ograniczenia dostaw wody na cele technologiczne) i środowiska (wpływ na ekosystemy, zwłaszcza gatunki flory i fauny związane ze środowiskiem wodnym).

Ważnej informacji dla planowania działań na rzecz przeciwdziałania skutkom suszy dostarczają mapy zagrożenia suszą. Wyznaczają one zasięgi zagrożenia suszą w czterech klasach obszarów:

- I klasa – obszary zagrożone w stopniu słabym;
- II klasa – obszary zagrożone w stopniu umiarkowanym;
- III klasa – obszary zagrożone w stopniu silnym;
- IV klasa – obszary zagrożone w stopniu ekstremalnym.

Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. przyjęto do realizacji Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS) na lata 2021-2027 (Dz. U. 2021 r. poz. 1615).

Zgodnie z ww. programem teren gminy Dobra został zaliczony do obszarów ekstremalnie zagrożonych suszą rolniczą na terenach rolnych i leśnych.



Mapa klas zagrożenia suszą rolniczą na terenach rolnych i leśnych (1997–2018)

Legenda

Klasy zagrożenia suszą rolniczą:

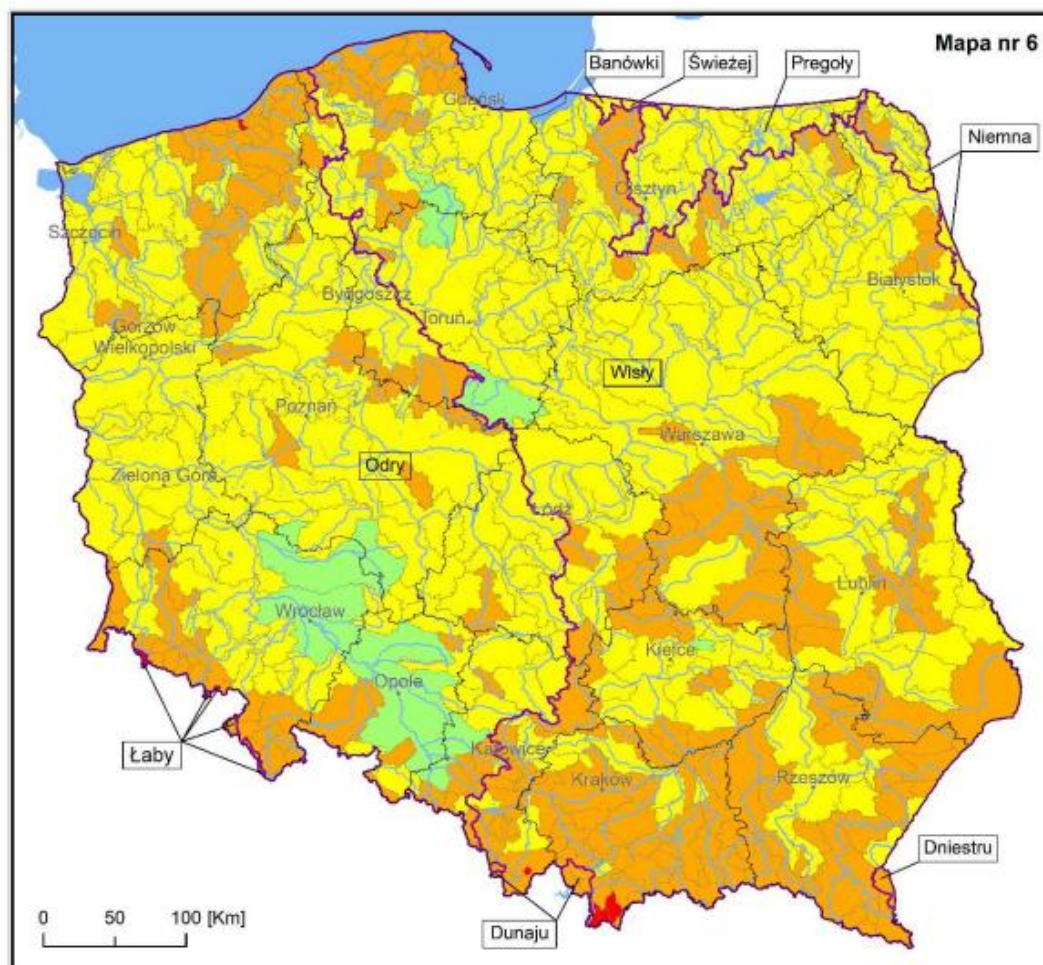
- klasa I — słabo zagrożone
- klasa II — umiarkowanie zagrożone
- klasa III — silnie zagrożone
- klasa IV — ekstremalnie zagrożone
- Granica Polski
- Granica województwa
- Obszary dorzeczy w Polsce (JCWP v8)
- Wybrane rzeki (MPHP 10 v8)
- Jeziora i zbiorniki wodne (MPHP 10 v8)
- Miasta wojewódzkie

Rysunek 7. Mapa klas zagrożenia suszą rolniczą na terenach rolnych i leśnych.

Źródło: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20210001615>

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030

Obszar gminy Dobra zakwalifikowano do terenów umiarkowanie zagrożonych suszą hydrologiczną.



Mapa klas zagrożenia suszą hydrologiczną (1987–2017)

Legenda

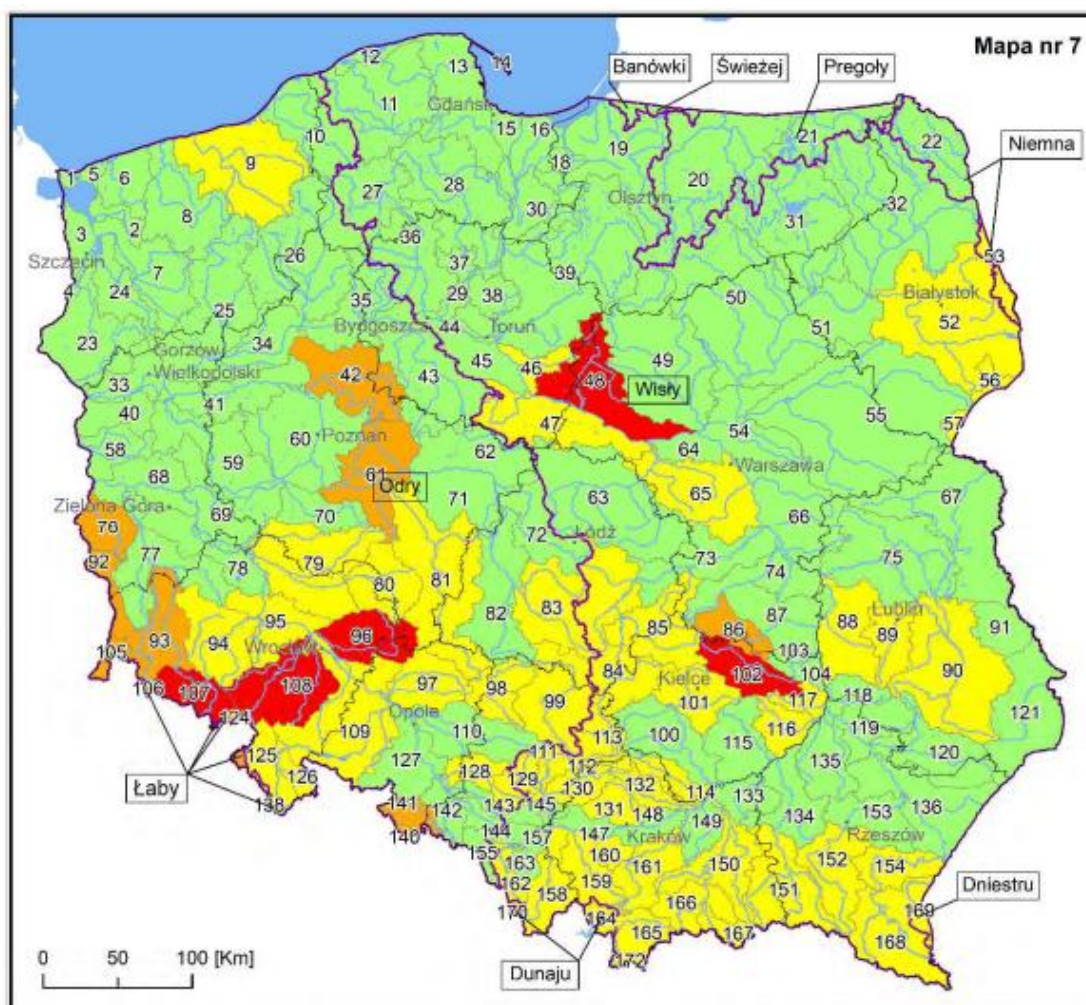
Klasy zagrożenia suszą hydrologiczną:

- klasa I — słabo zagrożone
- klasa II — umiarkowanie zagrożone
- klasa III — silnie zagrożone
- klasa IV — ekstremalnie zagrożone
- Granica Polski
- Granica województwa
- Obszary dorzeczy w Polsce (JCWP v8)
- Wybrane rzeki (MPHP 10 v8)
- Jeziora i zbiorniki wodne (MPHP 10 v8)
- Miasta wojewódzkie

Rysunek 8. Mapa klas zagrożenia suszą hydrologiczną.

Źródło: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20210001615>

Obszar Gminy Dobra należy do terenów umiarkowanie zagrożonych suszą hydrogeologiczną.



Mapa klas zagrożenia suszą hydrogeologiczną w JCWPd (1987–2018)

Legenda

klasy zagrożenia suszą hydrogeologiczną:

- klasa I — słabo zagrożone
- klasa II — umiarkowanie zagrożone
- klasa III — silnie zagrożone
- klasa IV — ekstremalnie zagrożone
- Granica Polski
- Granica województwa
- Obszary dorzeczy w Polsce(JCWP v8)
- Wybrane rzeki (MPHP 10 v8)
- Jeziora i zbiorniki wodne (MPHP 10 v8)
- Miasta wojewódzkie

Rysunek 9. Mapa klas zagrożenia suszą hydrogeologiczną.

Źródło: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20210001615>

Podsumowując, stopień zagrożenia suszą (rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną) w gminie Dobra w ostatnich latach był zróżnicowany.

4.4.6. ANALIZA SWOT

GOSPODAROWANIE WODAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- GZWP znajdująca się w granicach administracyjnych gminy	- Negatywny wpływ działalności antropogenicznej na jakość wód powierzchniowych - Występujące deficyty wód - Zły stan jakości wód powierzchniowych - Zagrożenie powodziowe
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości środowiska - Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony jakości wód i racjonalnego korzystania z zasobów wodnych - Wzrost świadomości na temat konieczności retencjonowania wód	- Zmiany klimatu wpływające na stosunki wodne na terenie gminy - Zmniejszanie zasobów wodnych - Brak funduszy na planowane inwestycje zmierzające do poprawy stanu wód powierzchniowych - Przenikanie do wód powierzchniowych zanieczyszczeń z terenów zurbanizowanych

4.4.7. ZAGROŻENIA

Na obszarach zurbanizowanych wskutek uszczelnienia powierzchni dochodzi do ograniczenia wielkości bioretencji oraz infiltracji efektywnej, co skutkuje wzrostem odpływu powierzchniowego. Wraz ze wzrostem uszczelnienia zlewni następuje skrócenie czasu odpływu wód ze zlewni oraz wzrasta ilość odpływających wód powierzchniowych. Skrócenie czasu i wzrost objętości spływu wód opadowych przyczynia się do wzrostu strat materialnych, głównie wskutek częstotliwości występowania podtopień (lokalnych powodzi). Szybkie odprowadzanie wód deszczowych powoduje również szkody środowiskowe w zlewniach zurbanizowanych, do których należy zaliczyć obniżenie się zwierciadła wód podziemnych w wierzchnich warstwach bezpośrednio kontaktujących się z powierzchnią terenu, zachwianie przyrodniczych stosunków wodnych oraz zmiany hydromorfologiczne cieków płynących przez obszar zabudowany.

Poważnym problemem występującym w skali kraju są pojawiające się coraz częściej susze i niedobory wody, które związane są ze zmianami klimatu. Polska jest w grupie państw, którym grozi deficyt wody. Według ONZ roczna wielkość zasobów wody poniżej 1,7 tys. m³ na mieszkańca powoduje tzw. stres wodny, czyli sytuację, w której wody jest za mało, aby zaspokoić potrzeby ludzi i środowiska albo woda jest niezdatna do picia.

Kierunki działań

Ochrona wód powierzchniowych oraz podziemnych przed zanieczyszczeniami obejmuje kompleksowe i zgodne z obowiązującymi wymogami rozwiązania w zakresie gospodarki wodnej, ściekowej (ścieki bytowe, komunalne, przemysłowe, wody opadowe i roztopowe) oraz gospodarki odpadami z wykorzystaniem istniejących obiektów infrastruktury technicznej.

4.5. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

4.5.1. STAN WYJŚCIOWY

Zaopatrzenie w wodę

W 2024 roku 100% mieszkańców miasta i 99,7% mieszkańców obszarów wiejskich miało dostęp do sieci wodociągowej.

Tabela 18. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie gminy Dobra

	Stan na 31 grudnia			
	2021	2022	2023	2024
Długość sieci wodociągowej [km]	143,8	145,1	145,1	145,1
Liczba przyłączy wodociągowych [szt.]	1 849	1 910	1 909	1 919

Źródło: Bank Danych Lokalnych.

Gmina charakteryzuje się niskim stopniem awaryjności.

Tabela 19. Awaryjność sieci wodociągowej na terenie gminy Dobra

	Stan na 31 grudnia			
	2021	2022	2023	2024
liczba awarii sieci wodociągowej na 1 km sieci wodociągowej	0,13	0,14	0,14	0,12
udział strat wody w łącznej ilości dostarczonej wody	12,2	16,3	19,5	14,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych.

Sieć kanalizacyjna

Rada Miejska w Dobrej uchwałą Nr III/31/92 z dnia 28 kwietnia 1992 r. zdecydowała o przekazaniu urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę i urządzeń kanalizacyjnych na terenie Gminy Dobra w administrowanie Związkowi Międzygminnemu Wodociągów i Kanalizacji w Koninie.

Związek Międzygminny Wodociągów i Kanalizacji w Koninie jest dobrowolną i samorządną organizacją zrzeszającą 15 gmin z terenu powiatu konińskiego, tureckiego oraz kolskiego powołaną w 1992 r. z inicjatywy zainteresowanych gmin, w celu wspólnego prowadzenia działalności na polu eksploatacji urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę, studni publicznych oraz zbiorczych urządzeń kanalizacji sanitarnych.

Z sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Dobra korzysta 36,5% mieszkańców.

Tabela 20. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Dobra

	Stan na 31 grudnia			
	2021	2022	2023	2024
Długość sieci kanalizacyjnej [km]	12,7	12,7	12,7	12,7
Liczba przyłączy kanalizacyjnych [szt.]	399	398	408	417

Źródło: Bank Danych Lokalnych.

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Ścieki nieobjęte systemem kanalizacyjnym i gromadzone w zbiornikach przydomowych wywożone są taborem asenizacyjnym do oczyszczalni ścieków. Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków oraz bezodpływowych zbiorników zlokalizowane na terenie gminy w ostatnich latach zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 21. Liczba zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Dobra w latach 2021-2024

Rok	Liczba zbiorników bezodpływowych [szt.]	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.]
2021	1 108	129
2022	1 109	134
2023	1 114	139
2024	1 114	144

Źródło: Bank Danych Lokalnych.

Oczyszczalnie ścieków

Na obszarze gminy Dobra znajdują się dwie mechaniczno - biologiczne oczyszczalnie ścieków, której charakterystykę przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 22. Wykaz oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Dobra

Lokalizacja	Miejscowości obsługiwane	liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni	Przepustowość [m ³ /dobę]	RLM	bezpośredni odbiornik ścieków oczyszczonych
Gmina Dobra, ul. Łąkowa	Dobra, Długa Wieś	1400	mechaniczno biologiczna	340	Teleszyna
Gmina Dobra, Skęczniew	Skęczniew, Kościanki	320	mechaniczno biologiczna	105	Warta

Jakość ścieków surowych doprowadzanych do oczyszczalni i odprowadzanych ścieków oczyszczonych w 2024 roku została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 23. Jakość ścieków surowych i oczyszczonych w oczyszczalniach ścieków na terenie gminy Dobra

Wskaźnik jakości	Średnie roczne wartości wskaźników za rok 2024		Normy*
	w ściekach dopływających do oczyszczalni	w ściekach odpływających z oczyszczalni	
Komunalna oczyszczalnia ścieków w m. Dobra			
BZT5 [mgO ₂ /l]	527,5	12,5	25 mgO ₂ /l

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Wskaźnik jakości	Średnie roczne wartości wskaźników za rok 2024		Normy*
	w ściekach dopływających do oczyszczalni	w ściekach odpływających z oczyszczalni	
ChZT [mgO ₂ /l]	2120,75	85,025	125 mgO ₂ /l
zawiesiny ogólne [mg/l]	1030	15,45	35 mg/l
Oczyszczalnia ścieków w m. Skęczniew (gm. Dobra)			
BZT5 [mgO ₂ /l]	248	1,8	25 mgO ₂ /l
ChZT [mgO ₂ /l]	495,5	35,37	125 mgO ₂ /l
zawiesiny ogólne [mg/l]	148,5	5,0	35 mg/l

*Najwyższe dopuszczalne wartości wskaźników lub minimalne procenty redukcji zanieczyszczeń podano zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1311)

Z analizy wielkości wskaźników w ściekach oczyszczonych odprowadzanych do odbiorników wynika, że większość zanieczyszczeń wypływających z oczyszczalni mieści się w normach wyznaczonych w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1311).

4.5.2. ANALIZA SWOT

GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Wysoki stopień zwodociągowania gminy - Spadający procentowy udział strat wody w łącznej ilości dostarczonej wody	- Wpływ działalności antropogenicznej na jakość wód powierzchniowych - Niski stopień skanalizowania gminy, brak rozwoju sieci w ostatnich latach
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Możliwość pozyskania środków finansowych na uzbrojenie nowych terenów przyłączanych do gminy w sieć wodociągową i kanalizacyjną	- Wpływ nieskanalizowanych obszarów ościennych na stan wód powierzchniowych

GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

- Rozwój nowych technologii w sektorze przemysłu w zakresie gospodarowania wodą (np. zamykanie obiegów wody)	
--	--

4.5.3. ZAGROŻENIA

Do głównych potencjalnych zagrożeń jakie mogą wystąpić na terenie gminy związanych z gospodarką wodno – ściekową należy niewłaściwe odprowadzanie ścieków oraz brak realizacji kolejnych inwestycji w zakresie modernizacji i rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej.

Także przyrost powierzchni zabudowanych i utwardzonych, powodujący konieczność szybkiego odprowadzenia zwiększonych ilości wody (ograniczenie wsiąkania, retencji, transpiracji), zwiększa problemy ze skutecznym odprowadzeniem wód opadowych. Intensywna zabudowa terenu pociąga za sobą konieczność zmiany funkcji istniejących urządzeń - z retencyjnej (na potrzeby rolnictwa) na odwadniającą (na obszarach zurbanizowanych).

Kierunki działań

W dalszym ciągu niezbędna jest modernizacja i rozbudowa systemu zaopatrzenia ludności w wodę oraz zapewnienie najwyższej jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Priorytetowe są działania na rzecz skanalizowania gminy, a w obszarach, gdzie jest to ekonomicznie i technicznie nieuzasadnione, zapewnienie indywidualnych rozwiązań np. w postaci przydomowych oczyszczalni ścieków.

W celu zmniejszenia zapotrzebowania na wodę należy zachęcać mieszkańców do instalowania systemów gromadzenia i wykorzystania wody deszczowej. Retencjonowanie wody chroni zasoby wód podziemnych, ograniczając zużycie wody z sieci wodociągowej i ze studni. Nie bez znaczenia jest także ograniczenie odpływu do sieci kanalizacyjnych, oczyszczalni ścieków oraz rowów i cieków wodnych. Zgromadzona deszczówka może być wykorzystywana m.in. do podlewania trawnika, ogrodu, a także do celów gospodarczo-bytowych np.: splukiwanie WC, prania czy sprzątnia.

Adaptacja do zmian klimatu

W kontekście adaptacji do zmian klimatu na terenie gminy konieczne jest podjęcie działań poprawiających sprawność kanalizacji deszczowej na obszarach zurbanizowanych w przypadku nawałnych opadów w celu minimalizowania lokalnych podtopień, stosowanie mechanizmów ekonomicznych w celu regulowania popytu na wodę (np. odpowiednio dobranych opłat za wodę), wprowadzanie nowych technologii ograniczających zużycie wody o wysokiej jakości, redukujących wodochłonność (uszczelnianie sieci wodociągowych i kanalizacyjnych), zastosowanie w sytuacjach nadzwyczajnego zagrożenia (np. suszy) procedur związanych z ograniczeniem zużycia wody. Ważną kwestię stanowi także organizacja systemu gospodarowania wodami opadowymi na terenie gminy poprzez:

- opracowanie wytycznych dotyczących sposobów i rozwiązań służących retencjonowaniu wody deszczowej i spowalniania jej odpływu po deszczach nawałnych z zachowaniem usług ekosystemowych,
- aktualizacje informacji dotyczących istniejących elementów systemu gospodarowania wodami opadowymi oraz analiza potencjału retencji zbiorników wodnych i terenów zieleni,
- przeprowadzenie analizy chłonności terenu pod kątem retencji wody opadowej na terenach przeznaczonych do rozwoju,
- stworzenie systemu monitorowania opadów,

- opracowanie wytycznych do wykorzystania wody deszczowej,
- edukacja w zakresie możliwości rozwiązań zagospodarowywania wód opadowych na terenie posesji poprzez tworzenie przydomowych zbiorników na deszczówkę, którą następnie można wykorzystać na własny użytek (np. do podlewania trawnika, itp.).

4.6. ZASOBY GEOLOGICZNE

4.6.1. BUDOWA GEOLOGICZNA

Gmina Dobra położona jest w powiecie tureckim we wschodniej części makroregionu Niziny Południowowielkopolskiej. Krajobraz gminy definiują trzy spośród trzynastu mezoregionów tej niziny:

- Wysoczyzna Turecka zajmuje środkową i zachodnią część Gminy;
- Kotlina Kolska zajmuje północno – wschodnią część Gminy (dolina Warty);
- Kotlina Sieradzka południowo – wschodnią część Gminy.

Rzeźba terenu jest urozmaicona, chociaż różnica wysokości pomiędzy najwyższym punktem, którym jest pagór morenowy w okolicy Dąbrowy (147 m n.p.m.), a najniższym położonym w dolinie Warty koło Józefowa (107 m n.p.m.) wynosi jedynie 40 m. W ukształtowaniu terenu wyraźnie wyróżnia się dolina Warty (wschodnia część gminy), której dno wyniesione jest około 108 - 114 m n.p.m., z gęstą siecią starorzeczy i cieków błędzących oraz dolina rzeki Teleszyny (zachodnia część gminy), z dnem położonym 112 – 120 m n.p.m. z rozległymi powierzchniami torfowisk. Są one rozdzielone formami plejstoceniowymi związanymi z akumulacyjną działalnością lodowca takimi jak płaskie i faliste powierzchnie wysoczyznowe, wyniesione ok. 130 – 140 m n.p.m.

Surowce mineralne

Gmina jest obszarem zasobnym w surowce mineralne. Spośród kopalin podstawowych, w północnej części terenu (rejon Żeronic) stwierdzono występowanie węgla brunatnego, należącego do udokumentowanego złoża „Adamów” – eksploatowanego w poprzednich latach na obszarze sąsiedniej gminy Przykona. Zalega ono pod około 20-24 m nadkładem osadów plioceńskich i cienką warstwą utworów plejstoceniowych, wchodząc zaledwie małym fragmentem w granice omawianego terenu.

W tym kontekście znaczenia nabierają zasoby surowców pospolitych, przede wszystkim kruszywa naturalnego. Na obszarze gminy udokumentowano złoża piasków ze żwirem: Dąbrowa (kat. C2) i Rzymisko (kat. C1), w łącznej ilości około 8 718 tysięcy ton. Kopalina charakteryzuje się punktem piaskowym rzędu 68,0-97,2%. Złoże Dąbrowa ma miąższość 12,5 m do 14,8 m, jest suche i zalega pod nadkładem, którym jest wyłącznie cienka (około 0,2-0,3 m) warstwa gleby.

Wykaz złóż na terenie gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Złoża kopalin na gminy Dobra wraz ze stanem zagospodarowania

Nazwa złoża	Kopalina	Powierzchnia udokumentowanego złoża [ha]	Stan Zagospodarowania
Dąbrowa	PIASKI I ŻWIRY	34,40	złoże rozpoznane wstępnie
Mikulice	PIASKI I ŻWIRY	1,00	złoże zagospodarowane
Ostrówek I	PIASKI I ŻWIRY	2,00	złoże zagospodarowane
Ostrówek II	PIASKI I ŻWIRY	6,2985	złoże rozpoznane szczegółowo
Rzymisko	PIASKI I ŻWIRY	0,2634	eksploatacja złoża zaniechana

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Nazwa złoża	Kopalina	Powierzchnia udokumentowanego złoża [ha]	Stan Zagospodarowania
Rzysko III	PIASKI I ŻWIRY	1,1305	eksploatacja złoża zaniechana
Rzysko IV	PIASKI I ŻWIRY	1,3140	złoże rozpoznane szczegółowo
Rzysko V	PIASKI I ŻWIRY	1,7905	złoże zagospodarowane
Rzysko VI	PIASKI I ŻWIRY	1,5350	złoże zagospodarowane
Rzysko VIII	PIASKI I ŻWIRY	1,3259	złoże zagospodarowane
Rzysko X	PIASKI I ŻWIRY	2,9100	złoże rozpoznane szczegółowo

Źródło: infogeoskarp

Starosta udziela koncesji na wydobycie kopaliny z obszaru udokumentowanego złoża o powierzchni nieprzekraczającej 2 ha i w ilości nieprzekraczającej 20 000 m³ na rok, na działalność prowadzoną metodą odkrywkową oraz bez użycia środków strzałowych. Natomiast Marszałek Województwa udziela koncesji dla złóż o powierzchni powyżej 2 ha, w przypadku, kiedy planowane wydobycie przekracza 20 000 m³ na rok.

Legalna eksploatacja złóż kopalni daje szansę na zminimalizowanie strat w środowisku i właściwą rekultywację terenu.

Ustawa Prawo geologiczne i górnicze umożliwia też wydobywanie kopalni przez osoby fizyczne nie posiadające koncesji. Dopuszczalne jest wydobywanie piasków i żwirów na potrzeby własne osoby fizycznej, z nieruchomości stanowiących jej własność lub będącej w jej użytkowaniu wieczystym, jeżeli jednocześnie wydobycie będzie wykonywane bez użycia środków strzałowych, nie będzie większe niż 10 m³ (ok. 16 ton) w roku kalendarzowym i nie naruszy przeznaczenia nieruchomości. Koniecznym warunkiem jest jednak powiadomienie Dyrektora Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu.

Tabela 25. Obowiązujące koncesje na eksploatację kopalni na terenie gminy Dobra

Lp.	Nazwa złoża	Położenie	Powierzchnia objęta eksploatacją [ha]	Rodzaj kopaliny	Numer oraz data wydania decyzji udzielającej koncesji	Termin ważności koncesji
1	Ostrówek I	Dobra	do 2 ha	Piaski i żwiry	RLŚ.7511-3/07 23.07.2007	31.12.2037
2	Rzysko IX	Dobra	do 2 ha	Piaski i żwiry	GP.6522.1.2022 27.04.2022	27.04.2072
3	Mikulice	Dobra	do 2 ha	Piaski i żwiry	GP.6522.5.2012 01.08.2012	31.07.2027
4	Rzysko VIII	Dobra	do 2 ha	Piaski i żwiry	GP.6522.24.2013 14.10.2013	31.12.2035
5	Rzysko V	Dobra	od 2h	kruszywo naturalne	DSR-IV.7422.41.2012 z 24 maja 2012 r.	31.05.2032

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

6	Rzysko VI	Dobra	od 2h	kruszywo naturalne	DSR-IV.7422.46.2012 z 23 maja 2012 r.	31.05.2032
---	-----------	-------	-------	--------------------	---------------------------------------	------------

Źródło: Starostwo Powiatowe w Turku.

Zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t. j. Dz.U. 2024 poz. 82, ze zm.) w odniesieniu do działalności górniczej, starosta po wcześniejszym uzyskaniu opinii właściwego dyrektora okręgowego urzędu górniczego wydaje decyzje o uznaniu rekultywacji za zakończoną.

Tabela 26. Wykaz decyzji o uznaniu rekultywacji za zakończoną oraz decyzje o ustaleniu kierunku rekultywacji na terenie gminy Dobra

Lp.	Nazwa obszaru/złoża	Położenie [ha]	Numer oraz data wydania decyzji oraz kierunek rekultywacji
Tereny oczekujące na zakończenie rekultywacji - decyzje o ustaleniu kierunku rekultywacji			
1	Rzysko VIII, Rzysko VIII-A – gm. Dobra	0,64 1,7145	GEOŚ.6122.12.2021 z dnia 01 grudnia 2021 r. – decyzja o uznaniu rekultywacji za zakończoną w części dla następujących

Źródło: Starostwo Powiatowe w Turku.

Osuwiska

Ruchy masowe, a zwłaszcza osuwiska, są charakterystyczne jedynie dla pewnych obszarów Polski, w których panują sprzyjające warunki morfologiczne (duże różnice wysokości, stromo nachylone zbocza) i geologiczne (obecność skał o bardzo różnym stopniu przepuszczalności oraz skał mało odpornych na procesy erozyjne i denudacyjne), a także obecność stref wsięków wód gruntowych, pozbawienie skarp naturalnego zadarnienia i roślinności drzewiastej, niewłaściwa realizacja systemu odprowadzającego wody opadowe oraz niewłaściwa realizacja inwestycji. Osuwiska należą do naturalnych zjawisk przyrodniczych, stanowią one jednak poważny problem gospodarczy i społeczny, powodując zniszczenia funkcjonalne i strukturalne, degradację terenu, przynosząc znaczne straty w mieniu prywatnym i społecznym. Z punktu widzenia gospodarczego szczególnie zagrożone są szlaki komunikacyjne, linie wysokiego napięcia i telekomunikacyjne, gazociągi, kanalizacja, obiekty budowlane (budynki, mosty) itp.

Powstawanie osuwisk stanowi duże zagrożenie dla istniejącej infrastruktury, a w mniejszym stopniu ma także wpływ na życie ludzi. Dotyczy to przede wszystkim zniszczeń, jakie mogą wywołać gwałtowne osunięcia się mas skalnych i ziemnych. Na takie zniszczenia narażone są przede wszystkim drogi oraz zabudowania zlokalizowane na stokach podatnych na procesy osuwiskowe.

Od 2006 roku Państwowy Instytut Geologiczny realizuje projekt o znaczeniu ogólnopaństwowym – „System Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO”. Jego podstawowym celem jest rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1 : 10 000 wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce oraz założenie systemu monitoringu wglębnego i powierzchniowego na 100 wybranych osuwiskach. Na podstawie materiałów z SOPO na terenie miasta wyróżniono osuwiska o różnym stopniu aktywności, a mianowicie: osuwiska ciągle aktywne, osuwiska okresowo aktywne, osuwiska nieaktywne oraz tereny zagrożone ruchami osuwiskowymi.

Według danych SOPO, na terenie gminy Dobra nie występują udokumentowane osuwiska.

4.6.2. ANALIZA SWOT

ZASOBY GEOLOGICZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

- Rozpoznana budowa geologiczna gminy	- Możliwość podejmowania nielegalnej eksploatacji surowców w ramach prowadzenia inwestycji budowlanej
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Przemysłane korzystanie z zasobów geologicznych	- Rozwój mieszkalnictwa i intensywne zagospodarowanie terenów

4.6.3. ZAGROŻENIA

Eksploracja surowców narusza naturalne warunki przyrodnicze i wywołuje szereg zmian w środowisku naturalnym.

Kierunki działań

Właściwe gospodarowanie zasobami geologicznymi powinno prowadzić do ochrony zasobów kopalin i wykorzystania środowiska geologicznego dla celów produkcyjnych. Wydobywanie kopalin winno odbywać się pod warunkiem posiadania programów ograniczających skalę i zakres naruszeń środowiska w otoczeniu.

Działalność edukacyjna w zakresie zrównoważonego wykorzystania i eksploatacji surowców naturalnych jest szczególnie istotna z punktu widzenia oszczędności zasobów naturalnych ziemi.

Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu nie wpływają na zasoby złóż na terenie Gminy Dobra.

4.7. GLEBY

4.7.1. STAN WYJŚCIOWY

Gleby omawianej gminy są słabe. Ogólny wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej wg klasyfikacji IUNG w Puławach wynosi 51,6pkt., przy średniej województwa wielkopolskiego 63,4 pkt. oraz średniej krajowej 66,6 pkt.

Największą wartość produkcyjną mają gleby kl. IIIa – IIIb kompleksu pszennego dobrego, 0,7% powierzchni gruntów rolnych. Zlokalizowane są one przede wszystkim w rejonie Mikulic i Potworowa oraz na południu gminy (Rzymisko BG, Strachocice, Miłkowice).

2/3 gleb na terenie gminy stanowią słabe gleby napiaskowe, kl. V – VI, zaliczane do kompleksów żytnich, występujące głównie na terasach nadzalewowych Warty i Teleszyny oraz fragmentach wysoczyzny, gdzie występują również gleby rolniczo nieprzydatne (kl. VIz) i nieużytki.

Na obszarze wysoczyzny morenowej większe połączenie terenu zajmują gleby słabego kompleksu żytniego a w rejonie Woli Piekarskiej, Żeronic, Ugorów, Potworowa, Stefanowa i Strachocic Kolonii gleby kompleksu żytniego dobrego i pszenno – żytniego.

W dolinach Warty i Teleszyny duże fragmenty terenu zajmują mady rzeczne i użytki zielone.

4.7.2. ANALIZA SWOT

GLEBY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY

- Prowadzone systematyczne badania gleb	- Przewaga gleb kwaśnych o niskiej klasie bonitacyjnej
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony powierzchni ziemi i gleb	- Zanieczyszczenia gleb związane z transportem - Degradacja gleb i utrata ich cennych walorów przyrodniczych

4.7.3. ZAGROŻENIA

Na stan gleb wpływają głównie czynniki pochodzenia antropogenicznego:

- Intensywne rolnictwo – stosowanie wysoko wydajnych maszyn, technik uprawy i hodowli, nadmierne wykorzystywanie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, co może prowadzić do degradacji chemicznej gleb (przeciążenie nadmierną ilością substancji chemicznych, w tym metalami ciężkimi, co prowadzi do zakwaszenia, zasolenia, alkalizacji, zmian jakościowych i ilościowych w próchnicy) oraz degradacji fizycznej gleb (utrata określonej masy gleby, zmiany struktury gleby, nadmierne zagęszczenie i niekorzystne zmiany stosunków wodnych, erozja spowodowana niewłaściwym użytkowaniem gruntów),
- Komunikacja i transport samochodowy – przyczyniający się do zanieczyszczenia gleb położonych w bezpośrednim sąsiedztwie intensywnie użytkowanych szlaków komunikacyjnych (degradacja chemiczna).

Zagrożeniem dla gleb jest również proces przekształcania gruntów rolnych pod zabudowę w związku z rozbudową zabudowy mieszkaniowej.

Kierunki działań

Racjonalne wykorzystanie zasobów gleb, zwłaszcza w ujęciu długookresowym, powinno polegać na:

- zagospodarowaniu gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacyjnej,
- lepszym dostosowaniu do naturalnego, biologicznego potencjału gleb, formy ich zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji,
- rekultywacji obszarów zdegradowanych.

Adaptacja do zmian klimatu

W kontekście adaptacji do zmian klimatu ważną kwestią ograniczającą zmiany klimatyczne na terenie gminy jest realizacja działań mających na celu zwiększanie udziału powierzchni biologicznie czynnych.

4.8. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

4.8.1. STAN WYJŚCIOWY

Głównym aktem prawnym regulującym gospodarkę odpadami jest ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 ze zm.). Ustawa określa hierarchię sposobów postępowania z odpadami: zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowanie do ponownego użycia, recykling, odzysk i unieszkodliwianie odpadów.

Dotychczas gmina Dobra należała do VIII i X Regionu gospodarki odpadami komunalnymi w województwie wielkopolskim. Wraz z Uchwałą Nr XXII/405/20 Sejmiku Województwa

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Wielkopolskiego z dnia 28 września 2020 r. w sprawie uchwalenia Planu gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2019-2025 wraz z planem inwestycyjnym, nastąpiły zmiany w zakresie zniesienia regionów gospodarki odpadami komunalnymi, a także wskazania instalacji komunalnych zamiast dotychczasowych instalacji RIPOK. Instalacje zostały ujęte na listach instalacji komunalnych, prowadzonych przez marszałków województwa w Biuletynie Informacji Publicznej.

Na terenie gminy Dobra znajduje się 1 nieczynne składowisko odpadów, zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 27. Wykaz składowisk odpadów na terenie gminy Dobra

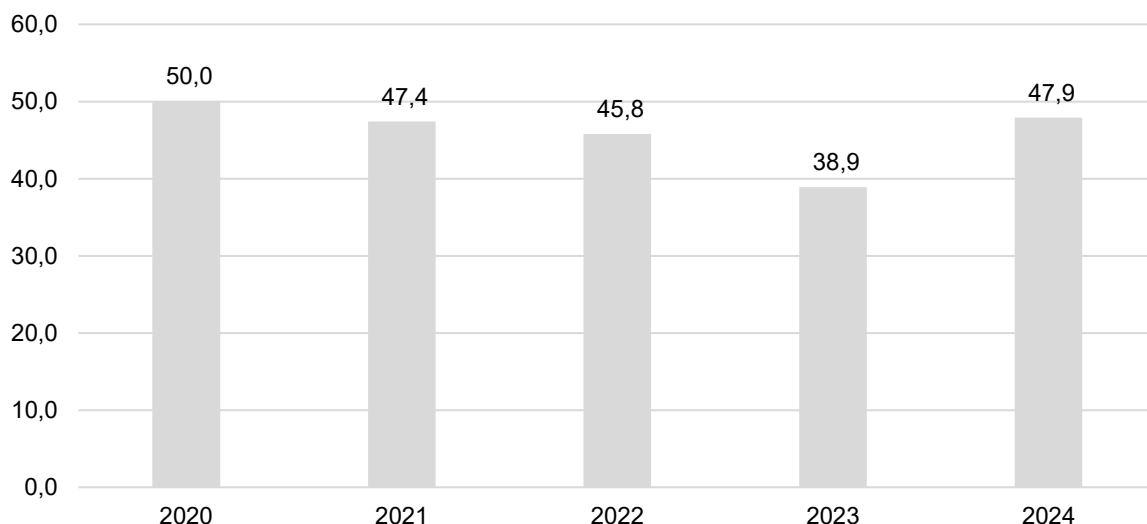
Zarządzający składowiskiem odpadów	Nazwa i adres składowiska	Termin zakończenia przyjmowania odpadów	Data zakończenia rekultywacji
Gmina Dobra	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w m. Chrapczew	2006	2011

Źródło: Urząd Miejski w Dobrej.

Gospodarka odpadami na poziomie gminnym

Gmina Dobra od 27 sierpnia 1999 r. należy do Związku Komunalnego Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina”, który skupia obecnie 21 miast i gmin z województwa wielkopolskiego i łódzkiego na łącznym obszarze 2 tys. km², zamieszkanym przez ok. 320 tys. mieszkańców. Celem działania Związku jest opracowanie i realizacja programu polegającego na kompleksowym i zgodnym z wymogami Unii Europejskiej rozwiązaniu problemu gospodarki odpadami komunalnymi w rejonie działania Związku. Podczas zgromadzeń Związku Komunalnego Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina” Gmina Dobra reprezentowana jest przez Burmistrza Dobrej, który obecnie jest wiceprzewodniczącym Walnego Zgromadzenia Związku.

Procent odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów wykazuje wahania wartości na przestrzeni ostatnich lat.

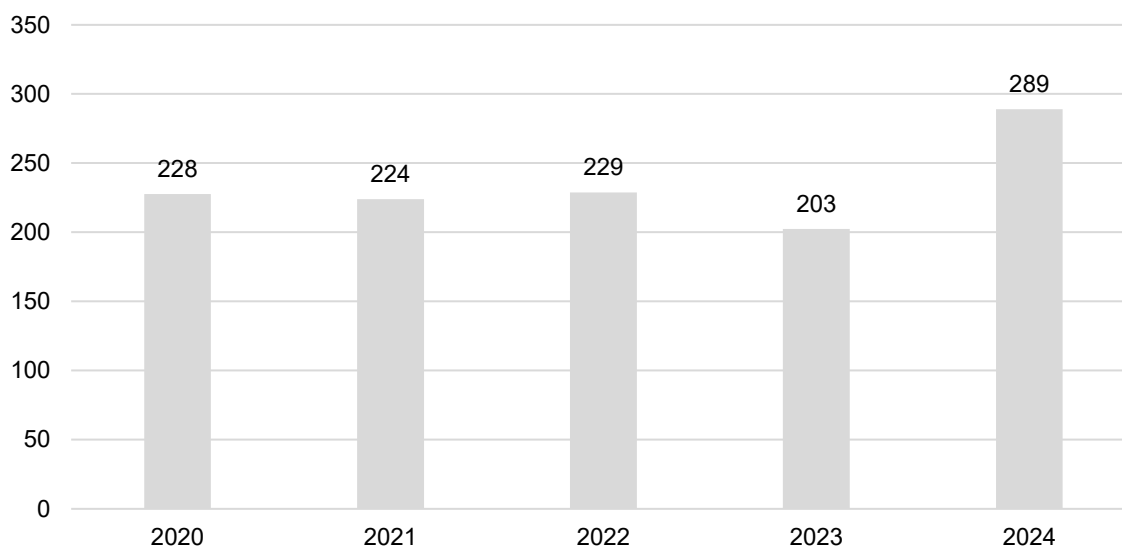


Wykres 3. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów [%]

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Masa odpadów wytworzonych przez jednego mieszkańca gminy utrzymuje się na zbliżonym poziomie na przestrzeni lat, z tendencją wzrostową w 2024 roku.

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**



Wykres 4. Masa odpadów wytworzonych przez jednego mieszkańca gminy Dobra [kg]

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

W roku 2024 oddano do użytkowania nowo wybudowany Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych wraz z niezbędnym wyposażeniem i infrastrukturą znajdujący się na terenie Zakładu Gospodarki Komunalnej w Dobrej. W PSZOK-u można bezpłatnie przekazać m.in.:

- papier i tekturę,
- szkło,
- metal i tworzywa sztuczne,
- odpady wielomateriałowe,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- meble i odpady wielkogabarytowe,
- odpady zielone,
- odpady budowlane i rozbiórkowe,
- chemikalia,
- akumulatory i zużyte baterie,
- opony,
- przeterminowane leki,
- pozostałe odpady niebezpieczne (np. farby, kleje, aerozole, środki ochrony roślin, lampy fluorescencyjne)

Odpady problematyczne (np. chemikalia, farby) należy oznaczyć i umieścić w bezbarwnym (przezroczystym) worku.

Osiągnięte poziomy recyklingu

Gminy są obowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej:

- 1) 20% wagowo - za rok 2021;
- 2) 25% wagowo - za rok 2022;
- 3) 35% wagowo - za rok 2023;
- 4) 45% wagowo - za rok 2024;
- 5) 55% wagowo - za rok 2025;

- 6) 56% wagowo - za rok 2026;
- 7) 57% wagowo - za rok 2027;
- 8) 58% wagowo - za rok 2028;
- 9) 59% wagowo - za rok 2029;
- 10) 60% wagowo - za rok 2030;
- 11) 61% wagowo - za rok 2031;
- 12) 62% wagowo - za rok 2032;
- 13) 63% wagowo - za rok 2033;
- 14) 64% wagowo - za rok 2034;
- 15) 65% wagowo - za rok 2035 i za każdy kolejny rok.

Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia [%]

W nawiązaniu do art. 3b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tj. Dz.U. 2024 poz. 399, ze zm.), gminy zobowiązane zostały do osiągnięcia poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej 45% wagowo – za rok 2024. W 2024 roku poziom ten na terenie gminy wyniósł 38,43%, a więc nie został osiągnięty wymagany poziom.

Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania

W nawiązaniu do art. 3aa ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tj. Dz.U. 2024 poz. 399, ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 roku w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. z 2017, poz. 2412), gminy zobowiązane zostały, aby ograniczyć masę odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania: do dnia 16 lipca 2020 roku do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania – w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. W 2024 roku poziom ten wyniósł 38,44%.

Wyroby azbestowe

Szczególnego rodzaju zagrożenie dla zdrowia mieszkańców i dla środowiska stanowią odpady zawierające azbest. Włókna azbestowe oddziałują szkodliwie m.in. na drogi oddechowe człowieka, powodując wiele schorzeń, w tym nowotwory. Ze względu na szkodliwe działanie, odpady zawierające azbest traktowane są jako odpady niebezpieczne, w związku z czym podlegają specjalnym procedurom, zapewniającym bezpieczne usuwanie, transport i utylizację. Wyeliminowanie zagrożenia azbestem wynika z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (POKzA), który przyjęty został uchwałą Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r.

Zgodnie z obowiązującym POKzA, zadaniem własnym gminy jest zorganizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest poprzez sfinansowanie z budżetu przeznaczonego na realizację zadań ekologicznych usługi transportu i unieszkodliwienia tego rodzaju wyrobów.

Do zadań gmin należy również przyjmowanie od osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania oraz przekazywanie tej informacji do marszałka województwa za pośrednictwem Bazy Azbestowej. Baza Azbestowa jest darmowym i obowiązkowym narzędziem informatycznym dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Jest ona dostępna także dla wszystkich zainteresowanych tematyką bezpiecznego wycofywania z użytkowania wyrobów azbestowych. Baza jest prowadzona przez Ministerstwo Rozwoju i stanowi jedno z narzędzi

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

monitorowania zadań wynikających z POKzA. Aktualne dane z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest są podstawą do ubiegania się o środki finansowe na usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Wykaz wyrobów azbestowych na terenie gminy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 28. Wyroby azbestowe na terenie gminy Dobra			
Gmina Dobra	Razem	Osoby fizyczne	Osoby prawne
Zinwentaryzowane [kg]	4 729 447	4 664 872	64 575
Unieszkodliwione[kg]	665 902	665 902	0
Pozostałe do unieszkodliwienia [kg]	4 063 545	3 998 970	64 575

Źródło: Baza azbestowa.

Masa usuniętych wyrobów azbestowych w ostatnich latach na terenie gminy Dobra:

- 2020 – 319 Mg,
- 2024 – 120 Mg.

Prowadzone działania edukacyjne

Gmina Dobra poprzez różne akcje i materiały informacyjne promuje wśród mieszkańców prawidłowe postępowanie z odpadami. Jednym z narzędzi, które temu służy, jest aplikacja EcoHarmonogram. Za jej pośrednictwem mieszkańcy Gminy Dobra mogą sprawdzić aktualny harmonogram odbioru odpadów oraz dowiedzieć się, jak prawidłowo sortować odpady.

Aplikacja EcoHarmonogram jest przydatnym i bezpłatnym narzędziem, które pozwala w łatwy i szybki sposób uzyskać informacje dotyczące wywozu odpadów, zasad dotyczących właściwej segregacji odpadów, danych dotyczących opłat za odbiór odpadów oraz jakości powietrza w okolicy.

W ramach edukacji ekologicznej 3 czerwca 2024 r. odbyły się warsztaty ekologiczne pod hasłem „Elektrośmieci oddajesz - nagrody dostajesz”, które prowadził p. Karol Kaliński, kierownik Stacji Przeladunkowej Odpadów „Orli Staw”.

W kwietniu na terenie Gminy Dobra zorganizowano zbiórkę makulatury, w której brali udział uczniowie Szkoły Podstawowej w Dobrej oraz Szkoły Podstawowej w Piekarach. Celem akcji było zaktywizowanie całej społeczności, zarówno szkolnej jak i gminnej do działań związanych z segregacją odpadów – praktyczna edukacja ekologiczna, wdrażanie uczniów do ochrony środowiska poprzez pozyskiwanie surowców wtórnych.

Dodatkowo szkoły z terenu gminy Dobra corocznie biorą udział w akcjach sprzątania świata. Drukowano i rozpowszechniano także ulotki na temat właściwej segregacji odpadów. Informacje o właściwej segregacji zamieszczone są także na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Dobrej.

4.8.2. ANALIZA SWOT

GOSPODARKA ODPADAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Systematyczne usuwanie wyrobów azbestowych - Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów - Nowoczesny PSZOK funkcjonujący na terenie gminy	- Wzrastająca konsumpcja wśród mieszkańców gminy powodująca wzrost masy odpadów w przeliczeniu na jednego mieszkańca - Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców na temat prawidłowej segregacji odpadów pomimo prowadzonych akcji informacyjno-edukacyjnych - Brak osiągnięcia wymaganych prawem poziomów recyklingu na przestrzeni lat
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Intensyfikacja działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie zwiększenia świadomości społeczeństwa na temat należytego gospodarowania odpadami - Możliwość pozyskania środków na potrzeby usuwania i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych - Wdrażanie proekologicznych i efektywnych ekonomicznie metod zagospodarowania odpadów w oparciu o najlepsze dostępne techniki (BAT) - Zwiększenie kontroli prawidłowego przestrzegania przepisów dotyczących zagospodarowania odpadów - Promowanie działań mających na celu zapobieganie powstawaniu odpadów	- Wysokie poziomy wymagań wynikających z Dyrektywy odpadowej (odpady opakowaniowe, i wielkogabarytowe, remontowe) - Dynamiczne zmiany prawne powodujące konieczność ciągłego dostosowywania się instalacji zagospodarowania odpadów - Brak środków finansowych na planowane inwestycje

4.8.3. ZAGROŻENIA

Największym wyzwaniem dla gmin jest osiągnięcie odpowiednich poziomów odzysku surowców, zgodnie z zapisami w wojewódzkim planie gospodarki odpadami oraz wywiązywanie się z nałożonych na gminy obowiązków określonych w ustawie o odpadach i w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Problemem jest zwiększająca się ilość wytwarzanych odpadów komunalnych oraz rosnące koszty zagospodarowania odpadów. Gospodarowanie odpadami może w sposób istotny wpływać na środowisko przyrodnicze oraz zdrowie ludzi. Ograniczanie ich wytwarzania w dobie zwiększającej się produkcji i konsumpcji jest istotnym warunkiem zmniejszania negatywnego wpływu na środowisko oraz jednym z zasadniczych wyzwań współczesnego świata. Ich unieszkodliwianie poprzez składowanie jest przejawem nieefektywnego gospodarowania zasobami, powodującym dodatkowo emisję zanieczyszczeń do atmosfery, gleby, wody, utratę powierzchni pod składowiska

czy obniżenie estetycznych walorów krajobrazu. Dopiero powtórne wykorzystanie odpadów, odzyskanie lub poddanie ich recyklingowi sprawia, iż mogą one stać się potencjalnym zasobem, przyczyniając się w ten sposób do zmniejszenia zużycia surowców pierwotnych w celu wytworzenia produktów, a tym samym efektywniejszego gospodarowania zasobami.

Kierunki działań

Celem nadrzędnym polityki w zakresie gospodarowania odpadami jest zapobieganie powstawaniu odpadów, przy rozwiązywaniu problemu odpadów "u źródła", odzyskiwanie surowców i ponowne wykorzystanie odpadów oraz bezpieczne dla środowiska końcowe unieszkodliwianie odpadów niewykorzystanych. Wpływ na ograniczenie powstawania odpadów i prawidłową segregację będzie miała edukacja ekologiczna, która powinna być realizowana już od najmłodszych lat w placówkach oświatowych.

Działania gminy powinny dążyć do gospodarki obiegu zamkniętego. Gospodarka w obiegu zamkniętym wyznacza standardy, które pozwalają zachować jak najdłużej wartość produktów, efektywnie wykorzystywać zasoby przy jednoczesnym ograniczeniu powstawania odpadów.

Model gospodarki o obiegu zamkniętym: mniej surowców, mniej odpadów, mniej emisji



Rysunek 10. Model gospodarki o obiegu zamkniętym.

W gospodarce w obiegu zamkniętym materiały, które mogą zostać poddane recyklingowi, są ponownie wprowadzane do gospodarki jako nowy surowiec, co wpływa m.in. na zużycie surowców naturalnych, skrócenie drogi transportu i ślad węglowy konkretnego produktu. Istotną rolę w gospodarce obiegu zamkniętego stanowią PSZOK-i, w których zbierane są odpady do dalszego przetworzenia, a także rzeczy do dalszego użytkowania. Kolejnym elementem idei bezodpadowej jest propagowanie nietoksycznych cykli materiałowych i lepsza identyfikowalność potencjalnie

niebezpiecznych chemikaliów w produktach, które ułatwiają recykling i zwiększają wykorzystanie surowców wtórnych.

Mapa drogowa transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym zwraca uwagę, m.in. na zrównoważoną konsumpcję, która polega na „zaspokajaniu podstawowych potrzeb człowieka przy jednoczesnym minimalizowaniu zużycia zasobów naturalnych oraz ograniczaniu powstawania odpadów i emisji”. Zwraca uwagę na podnoszenie świadomości konsumentów w tym zakresie poprzez edukację

w systemie formalnym i pozaformalnym oraz zapewnianie dostępności informacji w społeczeństwie w zakresie naprawy, ponownego użytkowania i części zamiennych. Mapa wskazuje, że w tej transformacji gospodarczej ważne jest zaangażowanie podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej, na przykład spółdzielni socjalnych, stowarzyszeń, fundacji.

Zalecenia związane z gospodarką odpadami na terenie gminy:

- ustala się systematyczną poprawę skuteczności zbiórki odpadów i eliminowanie, z wykorzystaniem środków administracyjnych i edukacyjnych, nielegalnego wywozu i pozbywania się odpadów poza przygotowanymi do tego celu miejscami,
- ustala się sukcesywną rozbudowę systemu selektywnej zbiórki surowców wtórnych, z uwzględnieniem celów wyznaczonych w tym zakresie przez politykę państwa i regionalną oraz realiów rachunku ekonomicznego,
- ustala się unieszkodliwianie odpadów komunalnych w istniejącym składowisku odpadów, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Adaptacja do zmian klimatu

W kontekście zagadnienia horyzontalnego dotyczącego zmian klimatu, należy zwrócić uwagę przy organizowaniu obiektów gospodarki odpadami, takich jak PSZOK, place magazynowania odpadów, aby nie lokalizować ich na terenach zagrożonych powodzią, podtopieniami będącymi następstwami kumulacji zmian, będących efektem zmian klimatycznych.

4.9. ZASOBY PRZYRODNICZE

4.9.1. STAN WYJŚCIOWY

4.9.1.1. OBSZARY CHRONIONE

Na podstawie ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz.U. 2024 poz. 1478, ze zm.) formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na terenie gminy Dobra występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary Natura 2000,
- Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Pomnik przyrody.

POMNIKI PRZYRODY

Jedną z form ochrony przyrody stanowią pomniki przyrody, które definiuje się jako pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Zgodnie z danymi RDOŚ, na terenie gminy Dobra występują następujące obiekty, uznane za pomniki przyrody.

Tabela 29. Pomniki przyrody na terenie Gminy Dobra

Lp.	Gatunek / Nazwa	Rodzaj	Data utworzenia	Lokalizacja	Opis formy ochrony przyrody	
					Obw. (cm)	Wys. (m)
1.	Dąb szypułkowy - Quercus robur	drzewo	1978-07-12	w południowej części Skęczniewa	506	25
2.	Grupa drzew	grupa 100 kasztanowców - w terenie pomierzono 55 drzew, 45 nie odnaleziono; 4: suche gałęzie; 8,24: pustka w pniu	1979-11-02	w zabytkowym parku w Mieście Dobra	-	-
3.	inne	stanowisko bluszczu; pomnik powierzchniowy	1998-12-30	W Stefanowie	-	-
4.	Ignacy Dąb szypułkowy - Quercus robur	drzewo	2020-12-17	w miejscowości Chrapczew, na działce ewidencyjnej nr 5187	370	-
5.	Jan Dąb szypułkowy - Quercus robur	drzewo	2020-12-17	w miejscowości Chrapczew, na działce ewidencyjnej nr 5187	340	-
6.	Lipa św. Huberta Lipa drobnolistna - Tilia cordata	drzewo	2020-12-17	w miejscowości Chrapczew, na działce nr 5189 (przy pomniku Groźnego)	410	-

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody.

OBSZARY NATURA 2000

Na terenie gminy Dobra zlokalizowane są 2 obszary Natura 2000:

- Obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków “Zbiornik Jeziorsko” PLB100002 – Obszar stanowi ostoję ptasią o randze europejskiej E44. Występuje tutaj co najmniej 25 gatunków ptaków ujętych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej oraz 3 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi; oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 4 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Zbiornik Jeziorsko PLB100002 przyjęto dla tego obszaru plan zadań ochronnych.

- Obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków “Dolina środkowej Warty” PLB300002. Jest to niewielki obszar w północno – wschodniej części Gminy. Obszar ten stanowi ostoję ptasią o randze europejskiej – E36, w szczególności dla ptaków wodno – błotnych w okresie lęgowym. Występują tu co najmniej 42 gatunki ptaków ujętych w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 18 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi; oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 4 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina środkowej Warty PLB300002 przyjęto dla tego obszaru plan zadań ochronnych.

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Uniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu – zajmuje 83,6% całkowitej powierzchni Gminy (11070 ha). Poza granicami tego obszaru znajdują się jedynie wsie: Żeronice, Ugory, Szymany, część wsi Stefanów, Potworów, Mikulice, Długa Wieś, Chrapczew, Dąbrowica oraz m. Dobra. Uniejowski Obszar Chronionego Krajobrazu został utworzony w 1986 roku w celu ochrony przyrody o cechach zbliżonych do stanu naturalnego oraz dla zapewnienia społeczeństwu możliwości regeneracji sił w środowisku posiadającym korzystne warunki dla rozwoju turystyki i rekreacji.

4.9.2. LASY

Lasy są szczególnie znaczącym elementem środowiska. Spełniają one wielorakie funkcje: środowiskotwórcze, krajobrazowe, ochronne, społeczne - przyczyniając się do zachowania równowagi ekologicznej w obrębie Gminy. W uszczegółowieniu funkcje lasu kształtują się następująco:

- retencjonowanie wody i łagodzenie ekstremalnych stanów przepływu wód powierzchniowych i gruntowych,
- przeciwdziałanie degradacji i erozji gleb oraz stepowienia krajobrazu,
- wiązanie dwutlenku węgla i gazów przemysłowych z powietrza, wody i gleby oraz neutralizacja ich negatywnego działania,
- korzystna modyfikacja warunków hydrologicznych i topoklimatycznych na terenach rolniczych,
- zachowanie zasobów genowych fauny i flory oraz przywracanie bioróżnorodności i naturalności krajobrazu,
- tworzenie możliwości wypoczynku oraz poprawy warunków życia dla ludności Gminy.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż powierzchnia lasów na terenie gminy Dobra wynosi 2 629,98 ha, co daje lesistość na poziomie 26,2%. Wskaźnik lesistości gminy jest niższy niż średnia krajowa, która wynosi 19,9%. Strukturę gruntów leśnych na terenie gminy Dobra przedstawiono w poniższej tabeli.

Charakterystykę gospodarki leśnej przedstawiono w poniższej tabeli.

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

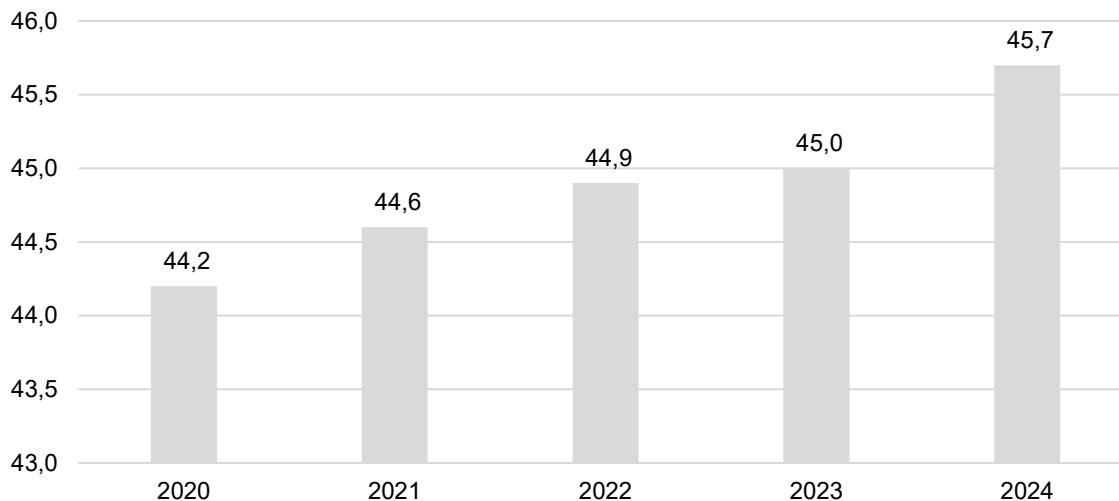
Tabela 30. Struktura gruntów leśnych na terenie Gminy Dobra (stan na 31.12.2024 r.)

Formy własności	Jednostka	Wartość [ha]
Lasy ogółem	ha	2 629,98
Lasy publiczne ogółem:		1 507,10
Lasy publiczne Skarbu Państwa		1 505,10
Lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych		1 503,02
Lasy prywatne ogółem		1 122,88

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Charakterystyczny dla Gminy Dobra jest dość duży udział lasów prywatnych w ogólnej powierzchni lasów. Przyczyną takiej sytuacji może być skłonność do zalesiania działek przez prywatnych właścicieli z uwagi na słabe i mało przydatne gleby z punktu widzenia ich rolniczego użytkowania.

Powierzchnia lasów w przeliczeniu na 1 mieszkańca z roku na rok wzrasta, zgodnie z poniższym wykresem.



Wykres 5. Powierzchnia lasów [ha] na jednego mieszkańca gminy Dobra

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Na terenie Gminy lasy państwowe znajdują się w administracji Nadleśnictwa Turek. Teren gminy Dobra to leśnictwa:

- a) Linne (894 ha) oraz
- b) Czarny Las (671 ha).

Lasy znajdują się przede wszystkim w dolinach rzecznych: Warty, gdzie przeważają łągi wierzbowo-topolowe oraz jesionowo-olszowe i Teleszyny, gdzie również znajdują się łągi jesionowo-olszowe, a ponadto olsy, las mieszany wilgotny, bór mieszany wilgotny. Tak zróżnicowane siedliskowo lasy wraz z rozległymi terenami zabagnionymi i torfowiskowymi pełnią funkcje wodochronne.

Bory sosnowe, które porastają wały i pola wydymowe w okolicach miejscowości Dąbrowica, Zagaj, Stawki, Rzechta i Szymany również pełnią funkcje wodochronne i glebochronne.

Zadania gospodarcze (w nadleśnictwie i w gminie):

- a) odnowienia - 58,69 ha / 3,91 ha

b) pielęgnacje - 255,43 ha / 23,92 ha

c) czyszczenia - 273,42 ha / 25,78 ha

d) trzebieże - 913,57 ha / 87,08 ha.

Pozyskanie drewna w 2024 roku (w nadleśnictwie i w gminie):

a) 65 099 m³

b) w tym na terenie gminy Dobra: 5 563 m³.

4.9.3. ANALIZA SWOT

ZASOBY PRZYRODNICZE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Występowanie obszarów objętych ochroną prawną oraz obszarów Natura 2000 - Wprowadzanie nasadzeń drzew i krzewów w gminach mające na celu wzrost różnorodności biologicznej - Prawidłowa gospodarka leśna w Lasach Państwowych prowadzona zgodnie z Planem Urządzenia Lasu	- Poziom lesistości niższy od średniej krajowej
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Wzrost świadomości mieszkańców oraz rozwój edukacji ekologicznej - Budowa ścieżek dydaktycznych i uświadamianie mieszkańców na temat wartości terenów cennych przyrodniczo - Efektywne wykorzystanie funduszy ochrony środowiska na realizację zadań z zakresu ochrony bioróżnorodności - Gospodarka i ochrona lasów prowadzonych przez Nadleśnictwo - Tworzenie nowych form ochrony przyrody	- Wzrost synantropizacji flory i fauny, w tym gatunkami nierodzimymi migrującymi z terenów zabudowanych - Zagrożenie pożarowe lasów w wyniku powtarzających się susz - Kierowanie się czynnikami ekonomicznymi w procesach decyzyjnych skutkujących zmniejszaniem się walorów przyrodniczych

4.9.4. ZAGROŻENIA

Fauna i flora na terenie gminy jest zagrożona przede wszystkim ze względu na dużą antropopresję. Do ważniejszych zagrożeń dla bytu fauny i flory należą:

- dewastacja poszczególnych komponentów środowiska przez intensywną gospodarkę rolną.,
- przyspieszony proces synantropizacji (przenikania zwierząt i roślin do środowiska zabudowanego i zmiany ich naturalnych przystosowań),
- wypalenia łąk i pól,
- rozbudowa gminy poprzez zwiększenie powierzchni zabudowanych, kosztem zmniejszenia powierzchni siedlisk roślin i zwierząt.

Największe oddziaływanie na środowisko przyrodnicze związane jest z działalnością człowieka. Osobny problem stanowi nielegalne pozyskiwanie drewna na opał, choinek i stoiszu oraz nielegalna zrywka wartościowych drzew na cele tartaczne (tarcica, okleiny). Drzewa są niekiedy niszczone

poprzez nacinanie ich kory. Poważny problem stanowi także zaśmiecanie lasów przez okolicznych mieszkańców, powstawanie dzikich wysypisk śmieci i gruzu.

Układ siedlisk, struktura wiekowa i gatunkowa drzewostanów sprawia, że ich zagrożenie ze strony czynników biotycznych jest stosunkowo niewielkie. Czynnikiem mającym wpływ na zdrowotność lasu są opady, szczególnie w okresie wegetacyjnym, jako czynnik stymulujący wzrost i rozwój drzewostanów oraz szkodliwe działanie grzybów, owadów i ssaków. Okresy suche przyczyniają się do zamierania drzewostanów. W osłabionych fizjologicznie drzewostanach mogą rozwijać się grzyby patogeniczne, prowadzące do usychania drzew.

Zagrożenie pożarowe lasów uzależnione jest przede wszystkim od pory roku. Szczególnie duże występuje w okresie wczesnowiosennym przy małej wilgotności ściółki oraz w czasie dłuższych okresach posuchy. Poza tym zagrożenie dla obszarów leśnych stwarza bezpośrednie sąsiedztwo szlaków komunikacyjnych drogowych oraz penetracja terenów przez ludność. Zagrożenie rozprzestrzeniania się pożarów może spowodować straty w gospodarce leśno-uprawowej oraz zagrożenie dla ludności zamieszkałej w pobliżu.

Negatywnie na stan fauny i flory mogą także wpływać procesy przestrzenne przemian krajobrazu, w tym najbardziej rozpowszechniony - fragmentacja siedlisk. Fragmentacja polega na rozpadzie zwartego dotychczas obszaru (siedlisk, ekosystemów lub typów użytkowania gruntu) na mniejsze części (fragmenty). W jej efekcie zdecydowanie zwiększa się liczba płatów i długość granic krajobrazowych, zmniejsza natomiast zwartość krajobrazu. Fragmentacja jest jednym z najbardziej rozpowszechnionych procesów transformacji, prowadzącym do zmniejszania bioróżnorodności oraz przyspieszenia lokalnego zanikania roślin i zwierząt. Ze wzrostem fragmentacji ze względu na zanik siedlisk oraz bariery przestrzennej, zmniejsza się także rozproszenie zwierząt i ich migracje, co przyczynia się do redukcji gatunków, powodując zmniejszenie bioróżnorodności gatunkowej fauny.

Wszystkie podejmowane działania powinny dążyć do minimalizacji tych procesów. Ważne jest planowanie przestrzenne, rozwój obszarów biologicznie czynnych, łączące racje gospodarcze, potrzeby i możliwości z kwestiami ekologicznymi i możliwościami środowiska. Projektowane inwestycje i działania powinny być połączone z planowaniem sieci ekologicznych, tak by spełniały potrzebę utrzymania „łączności” siedlisk.

Kierunki zmian

Do kierunków działań planowanych do realizacji na najbliższe lata zaliczyć można m.in.

- zwiększanie poziomu lesistości, bieżąca pielęgnacja lasów,
- tworzenie nowych i pielęgnacja obszarów chronionych.

Konieczne jest również dostosowanie norm systemu planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz wprowadzenie zmian w zarządzaniu obszarami objętymi ochroną. Działania do realizacji zaplanowane w ramach Polityki Ekologicznej Państwa (PEP) będą ukierunkowane przede wszystkim na zahamowanie spadku różnorodności biologicznej. Wsparcie uzyskają przedsięwzięcia związane z zachowaniem różnorodności biologicznej, rozwojem błękitno-zielonej infrastruktury oraz projekty dotyczące ochrony in-situ lub ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych.

Niezbędne jest całościowe ujmowanie w procedurze planowania przestrzennego gmin i dokumentach planistycznych problematyki ochrony przyrody, w tym gatunków chronionych.

W dalszym ciągu należy utrzymywać, ale też wzbogacić tereny o nowe obszary zieleni urządzonej, zwłaszcza wzdłuż ulic i dróg, a także poza granicami miejscowości.

Adaptacja do zmian klimatu

W odniesieniu do zmian klimatu głównymi kierunkami działań związanymi z zasobami przyrodniczymi są inwestycje związane z rozwojem zieleni w gminie, które obejmują utrzymanie w dobrym stanie i rozwój zieleni pod kątem obniżenia temperatury powietrza, zwiększenia wilgotności (co jest istotne w kontekście coraz częściej pojawiających się fal upałów), absorpcji zanieczyszczeń powietrza. Stworzenie systemu zieleni, dającego schronienie przed upałem, zapewniając zacienienie i lokalne obniżenie temperatury jest szczególnie ważne w obszarach o intensywnej zabudowie mieszkaniowej i usług społecznych.

Nie bez znaczenia będzie wpływ zmian klimatu na skład gatunkowy drzewostanów oraz ich kondycję. Osłabienie drzewostanów obserwowane jest na terenie całego kraju. Drzewa będą bardziej podatne na uszkodzenia powodowane wiatrem. Wskazane jest podjęcie dalszych działań na rzecz zrównoważonej gospodarki leśnej, zapewnienia dostatecznej ilości wody w lasach oraz ewentualnej przebudowy składu gatunkowego lasów.

4.10. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI I NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

4.10.1. STAN WYJŚCIOWY

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo Ochrony Środowiska (t.j. Dz.U. 2025 poz. 647, ze zm.) mówiąc o:

- a) „poważnej awarii – rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.
- b) „poważnej awarii przemysłowej – rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie”.

Jak wynika z definicji poważnej awarii, jej źródłami mogą być:

- procesy przemysłowe i magazynowanie substancji niebezpiecznych,
- transport materiałów niebezpiecznych.

Poważna awaria przemysłowa

Poważna awaria to zdarzenie, takie jak: emisja, pożar lub eksplozja, powstała w wyniku procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna bądź też więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do powstania zagrożenia zdrowia lub życia ludzi czy też środowiska.

Na obszarze gminy nie istnieją duże zakłady przemysłowe stanowiące w razie awarii wielkopowierzchniowe zagrożenie dla środowiska.

Transport materiałów niebezpiecznych

Do poważnych awarii może dojść również w trakcie transportu toksycznych środków (TPS), który odbywać się może drogą lub linią kolejową.

Transport substancji niebezpiecznych odbywać się może w cysternach kolejowych lub autocysternach oraz mniejszych opakowaniach takich jak balony, beczki przewożone samochodami.

Pozbywanie się substancji niebezpiecznych w sposób niezgodny z przepisami stanowi specyficzną grupę zagrożeń wymagającej w pierwszym rzędzie identyfikacji składu porzuconego odpadu, a dopiero potem podjęcie stosowanych działań unieszkodliwiających czy ratowniczych. Wiodącą rolę w sprawowaniu funkcji zapobiegawczo-ochronnych i ratowniczych pełni Państwowa Straż Pożarna, którą należy bezzwłocznie powiadomić w razie awarii.

Ważnym zagrożeniem na terenie Gminy jest również drogowy transport toksycznych środków przemysłowych i materiałów niebezpiecznych. Problem Nadzwyczajnych Zagrożeń Środowiska występuje okazjonalnie na wielu drogach kołowych w naszym kraju. Jest on często związany z nieprzestrzeganiem przez przewoźników przepisów bezpieczeństwa transportu materiałów niebezpiecznych.

Zagrożenia związane z awarią infrastruktury

Na terenie Gminy istnieje możliwość wystąpienia awarii energetycznej w następstwie oddziaływania czynników naturalnych jak m.in. silne (huraganowe) wiatry, nadmierne opady deszczu czy silne mrozy. Istnieje także ryzyko awarii w wyniku uszkodzenia infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Na terenie gminy Dobra największe jest prawdopodobieństwo wystąpienia huraganów. Możliwe jest wystąpienie suszy i upałów oraz intensywnych opadów śniegu. Do rzadkich zjawisk zalicza się bardzo silne mrozy. Największe skutki niosą z sobą intensywne opady śniegu i huragany. Mniejsze skutki występują w przypadku suszy i silnych mrozów.

Powódź (w tym zalania, zatopienia i katastrofalne zatopienia)

Powodzie mogą powodować niebezpieczeństwo dla życia mieszkańców oraz straty w infrastrukturze technicznej, komunalnej, dobrach kultury oraz rolnictwie.

Zagrożenie powodziowe na terenie gminy Dobra zostało opisane w podrozdziale 4.4.4. – Zagrożenie powodziowe.

Pożary

Pożary stanowią jedno z najważniejszych zagrożeń występujących w Gminie.

Lasy na terenie gminy zaliczone są do obszarów leśnych o dużym zagrożeniu pożarowym – I kategoria zagrożenia pożarowego. Zasadniczy wpływ na stan rzeczy ma przede wszystkim znaczny udział sosny w drzewostanach, warunki klimatyczno-glebowe, niska przeciętna roczna ilość opadów w granicach 550 – 600 mm oraz dominujące gleby piaszczyste, które nie utrzymują długo wilgoci. Nie bez echa odbija się destrukcyjny wpływ byłej już kopalni odkrywkowej węgla brunatnego, KWB „Adamów” nie tylko na walory krajobrazowe terenu, ale co gorsze, na warunki glebowe, a przez to i na siedliska. Dodatkowo stan zdrowotny drzewostanów (I i II strefa uszkodzeń przemysłowych) oraz duże rozdrobnienie obszarów leśnych na szereg małych kompleksów przyczynia się do zagrożeń pożarowych.

Huraganowy wiatr/trąba powietrzna

W skutek progresywnego charakteru zmian klimatycznych i coraz częściej występujących anomalii pogodowych, mogą na terenie gminy występować zagrożenia meteorologiczne w postaci silnych huraganowych wiatrów, połączonych z dużymi opadami deszczu, powodującymi lokalne podtopienia.

Zjawisko silnych wiatrów i huraganów może wystąpić na terenie całej gminy. Podstawą zapewnienia bezpieczeństwa ludzi żyjących w obszarze zagrożenia huraganami jest system wczesnego ostrzegania, zorganizowany przez służbę meteorologiczną. Analiza dostępnych informacji pozwala na ogłaszanie alarmu o zagrożeniu na co najmniej dobę przed huraganem, dając tym samym czas na zabezpieczenie domów i ewakuację z zagrożonego terenu.

Mróz i opady śniegu

W przypadku wystąpienia zagrożenia związanego z intensywnymi opadami śniegu może dojść do wielu zagrożeń, na przykład zaleganie grubej warstwy śniegu (zwłaszcza przy utrzymujących się niskich temperaturach) stanowić może przesłankę do powstania powodzi - przy nagłym jego topnieniu następuje gwałtowne wezbranie stanu wody - przede wszystkim w rejonach, które w okresie prognozowania trudno jest dokładnie zlokalizować. Poważne niebezpieczeństwo stanowić może zalegająca warstwa śniegu na dachach obiektów wieloprzestrzennych, doprowadzając do ich zawalenia się, co w konsekwencji może narazić zdrowie lub życie ludzi. Szczególnie dotyczy budynków o powierzchni zabudowy przekraczającej 2 000 m² oraz innych obiektów budowlanych o powierzchni dachu przekraczającej 1 000 m². Zgodnie z Ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane właściciel lub zarządca obiektu budowlanego ma obowiązek zapewnić, dochowując należytej staranności, bezpieczne użytkowanie obiektu w razie wystąpienia czynników zewnętrznych oddziałujących na obiekt, związanych z działaniem człowieka lub sił natury.

Susza i upał

Upał, gdy temperatura powietrza przy powierzchni ziemi przekracza +30°C, niszczy nawierzchnie dróg i ulic, torów kolejowych oraz linii energetycznych, może być przyczyną utraty życia lub zdrowia, może powodować nadmierne obciążenie służby zdrowia, wynikające ze zwiększonej liczby potrzebujących pomocy. Wystąpienie suszy i upału nie wykazuje wyraźnego zróżnicowania przestrzennego, a okres ich pojawienia pokrywa się z wystąpieniem dni gorących i bardzo gorących.

4.10.2. ANALIZA SWOT

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Doposażanie OSP w wyspecjalizowany sprzęt ratowniczy - Funkcjonowanie systemu zarządzania kryzysowego na szczeblu gminnym, powiatowym, wojewódzkim i krajowym	- Zwiększone natężenie ruchu na drogach oraz wzrost zapotrzebowania na transport paliw i materiałów niebezpiecznych - Zagrożenie pożarowe lasów
SZANSE	ZAGROŻENIA
- Właściwe postawy zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia poważnej awarii dzięki odpowiednim akcjom informacyjno – edukacyjnym - Modernizacja systemu ratowniczo - interwencyjnego na poziomie gminnym, powiatowym, wojewódzkim i krajowym - Zwiększona świadomość społeczeństwa odnośnie potencjalnych zagrożeń i sposobów ochrony przed nimi	- Wzrost natężenia ruchu pojazdów, w tym pojazdów przewożących materiały niebezpieczne - Zmiany klimatu i związane z tym nieprzewidziane zjawiska pogodowe typu wichury, ulewne deszcze, itp. - Brak wystarczających środków finansowych na potrzeby systemu ratowniczo - interwencyjnego w obliczu nowych zagrożeń wynikających ze zmian klimatu

6. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

6.1. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

6.1.1. CELE, KIERUNKI ZADANIA INTERWENCJI

Dla obszarów wymagających interwencji wyznaczono cele, kierunki oraz zadania, które służyć mają poprawie stanu środowiska, co przedstawiono w poniższej tabeli. Oprócz tego wyznaczono zadania, które służyć mają ochronie i zachowaniu obecnego stanu pozostałych komponentów środowiska. Do każdego zadania przypisano jednostkę odpowiedzialną za wykonanie zadania, zaproponowano wskaźnik monitorowania oraz przypisano możliwe ryzyka, jakie wiążą się z realizacją danego zadania.

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Zgodnie z Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska polityka ochrony środowiska wyrażona jest w niniejszym dokumencie poprzez cele, kierunki interwencji i zadania określone dla każdego z następujących obszarów interwencji:

- I. Ochrona klimatu i jakości powietrza
- II. Klimat akustyczny
- III. Pola elektromagnetyczne
- IV. Gospodarowanie wodami
- V. Gospodarka wodno-ściekowa
- VI. Zasoby geologiczne
- VII. Gleby
- VIII. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
- IX. Zasoby przyrodnicze
- X. Zagrożenie poważnymi awariami i nadzwyczajne zagrożenia środowiska

W dalszej części rozdziału w zbiorczej tabeli została przedstawiona hierarchia celów, kierunków interwencji i zadań planowanych do realizacji, w ramach każdego z wymienionych wyżej obszarów interwencji. Do każdego celu przypisane są charakterystyczne wskaźniki, które umożliwią monitorowanie jego realizacji i stwierdzenie, czy cel został osiągnięty. Jako wartość bazową przyjęto generalnie dane wg stanu na koniec 2024 r., chyba że były dostępne jedynie dane z wcześniejszych lat lub aktualniejsze dane z lat późniejszych (co każdorazowo wskazano w przypisach dolnych). Kierunki interwencji nawiązują do słabych stron i zagrożeń zidentyfikowanych w ramach diagnozy stanu środowiska.

Zadania planowane do realizacji dzielą się na zadania własne (W), za których realizację odpowiadają władze gminy oraz zadania monitorowane (M), za których realizację odpowiedzialny jest inny podmiot, działający na tym terenie. W przypadku niektórych zadań wskazano na istniejące istotne ryzyka, które mogą utrudnić lub uniemożliwić ich realizację.

W kolejnych tabelach przedstawione zostały harmonogramy wdrażania zaplanowanych zadań własnych oraz zadań monitorowanych, w tym m.in.: lata realizacji, koszty (dokładne lub szacunkowe), źródła finansowania, występowanie zadania w innych dokumentach strategicznych lub finansowych, szczegółowe informacje charakteryzujące dane zadanie, w tym zakres planowanych robót (jeśli informacje takie były dostępne).

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Tabela 31. Cele, kierunki działań i zadania dla gminy Dobra

Tabela 5.11. Cele, kierunki działań i zadania dla gminy Dobra									
L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik		Wartość docelowa 2028 r.	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2024 r.					
GŁÓWNE OBSZARY INTERWENCJI									
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego na terenie gminy	Liczba gminnych budynków poddanych termomodernizacji [szt.]	2	W miarę potrzeb	Poprawa jakości powietrza na terenie gminy Dobra	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej znajdujących się na terenie gminy (W)	Gmina Dobra	- Brak realizacji inwestycji - Nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych
			Źródło: Urząd Miejski w Dobrej						
			Liczba zamontowanych instalacji OZE na budynkach gminnych) [szt.]	2	W miarę potrzeb		Montaż paneli fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej (W)	Gmina Dobra	- Brak realizacji inwestycji - Nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych
			Źródło: Urząd Miejski w Dobrej						
			Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych [szt.]	5	>5		Działania edukacyjne z zakresu ochrony powietrza (W)	Gmina Dobra	- Brak zainteresowania mieszkańców
			Źródło: Urząd Miejski w Dobrej						
			Liczba przeprowadzonych kontroli [szt.]	100	100		Kontrola przestrzegania zakazu spalania odpadów w piecach domowych (W)	Gmina Dobra	- Brak prowadzonych kontroli
			Źródło: Urząd Miejski w Dobrej						

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
			Nazwa	Wartość bazowa 2024 r.	Wartość docelowa 2028 r.					
			Liczba złożonych wniosków w ramach programu Czyste Powietrze	34	Zgodnie z zainteresowaniem mieszkańców		Wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła, na inne o jak najniższych wskaźnikach emisji lub stosowaniem energii elektrycznej w budynkach (M)	Właściciele i zarządcy	- Brak realizacji inwestycji	
			Źródło: WFOŚiGW w Poznaniu				Termomodernizacja budynków (w tym okien, drzwi, pokryć dachowych, ocieplenia) (M)	Właściciele i zarządcy	- Brak realizacji inwestycji	
			Liczba wydanych decyzji administracyjnych regulujących poziomy emisji i odgraniczających te poziomy	1	W miarę potrzeb		Wydawanie decyzji administracyjnych regulujących poziomy emisji i odgraniczających te poziomy (M)	Starosta Turecki, Marszałek Województwa Wielkopolskiego	-	
			Źródło: Starostwo Powiatowe w Turku				Modernizacja dróg gminnych (W)	Gmina Dobra	- Brak środków finansowych	
			Długość zmodernizowanych dróg [km]	5,55	W miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych		Ograniczenie emisji komunikacyjnej oraz rozwój elektromobilności	Rozwój systemu ścieżek rowerowych,	Gmina Dobra	- Brak środków finansowych na realizację inwestycji
			Źródło: Urząd Miejski w Dobrej							
Długość wybudowanych ścieżek rowerowych	0	>0								

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2024 r.	Wartość docelowa 2028 r.				
			na terenie gminy [km] Źródło: Urząd Miejski w Dobrej				ciągów pieszo – rowerowych (W)		
2.	Zagrożenia hałasem	Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców gminy	Liczba rozpisanych przetargów na modernizację/przebudowę dróg, które uwzględniają takie zapisy			Podniesienie komfortu życia mieszkańców gminy poprzez eliminację zagrożeń hałasem	Tworzenie zabezpieczeń przed oddziaływaniem hałasu komunikacyjnego poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w SIWZ uwzględniające m.in. montowanie dźwiękoszczelnych okien, budowę cichej nawierzchni i montaż ekranów akustycznych (W)	Gmina Dobra, zarządcy dróg	- Brak wprowadzania odpowiednich zapisów w SIWZ
			Liczba przeprowadzonych kontroli [szt.] Źródło: WIOŚ w Poznaniu	0	W miarę potrzeb		Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej (M)	WIOŚ w Poznaniu	- Brak prowadzenia kontroli
			Liczba wykonanych pomiarów Źródło: GIOŚ	0	1		Pomiar i ocena stanu akustycznego środowiska (M)	GIOŚ	- Brak prowadzenia kontroli

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik		Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2024 r.				
3	Pola elektromagnetyczne	Kontrola niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska na terenie gminy	Liczba działań edukacyjnych	0	1	Podniesienie komfortu życia mieszkańców gminy poprzez eliminację zagrożeń promieniowaniem elektromagnetycznym	organizacje pozarządowe, placów edukacyjne	_ Brak prowadzonych działań - Brak zainteresowania mieszkańców
			Źródło: Placówki edukacyjne z terenu gminy					
			Liczba wykonanych pomiarów na terenie gminy	1	1		GIOŚ	- Brak prowadzenia kontroli
			Źródło: GIOŚ					
			Liczba przyjętych zgłoszeń instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne	W miarę potrzeb	W miarę potrzeb		Starosta Turecki	-
			Źródło: Starostwo Powiatowe w Turku					
			Liczba odpowiednich zapisów w mpzp	1	W miarę potrzeb		Gmina Dobra	- Przedłużająca się procedura wprowadzania zmian do przepisów prawa miejscowego
			Źródło: Urząd Miejski w Dobrej					
4	Gospodarowanie wodami	Zrównoważone gospodarowanie wodami powierzchniowymi i podziemnymi umożliwiające	Liczba przeprowadzonych kontroli jakości wód na terenie gminy	0	W miarę potrzeb	Dobry stan wód powierzchniowych i podziemnych	GIOŚ	- Brak prowadzenia monitoringu - Zanieczyszczenia ze strony
			Źródło: GIOŚ					

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik		Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2024 r.				
		zaspokojenie potrzeb wodnych gminy przy utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód						mieszkańców i przedsiębiorców
			Liczba przeprowadzonych działań Źródło: Wody Polskie	1		Realizacja działań o charakterze bieżącym w przypadku wystąpienia suszy np. czasowe ograniczenia poboru wody, wprowadzania ścieków do wód lub ziemi, czasowe zakazy wykorzystania wody z sieci wodociągowej do celów innych niż socjalno-bytowe (M)	Wody Polskie	- Brak realizacji działań
			Liczba przeprowadzonych działań Źródło: Wody Polskie	1		Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi (M)	WIOŚ, Wody Polskie	- Brak realizacji działań
			Liczba akcji promocyjnych Źródło: Urząd Miejski w Dobrej	1		Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne (akcje, kampanie)	Gmina Dobra	- Brak zainteresowania ze strony mieszkańców

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
			Nazwa	Wartość bazowa 2024 r.	Wartość docelowa 2028 r.					
							skierowane do wszystkich grup społecznych) (W)			
			Liczba zrealizowanych działań z zakresu zwiększenia retencji wód Źródło: Urząd Miejski w Dobrej	0	>0		Realizacja działań z zakresu budowy infrastruktury gromadzenia lub zatrzymania wody deszczowej (m.in. oczka wodne, ogrody deszczowe) (W)	Gmina Dobra, inne podmioty	- Brak realizacji inwestycji	
5	Gospodarka wodno - ściekowa	Podniesienie komfortu życia mieszkańców gminy poprzez stworzenie nowoczesnej infrastruktury związanej z gospodarką wodno-ściekową	Liczba zbiorników bezodpływowych [szt.] Źródło: GUS	1 114	1 114	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury związanej z gospodarką wodno – ściekową	Bieżąca inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych (W)	Gmina Dobra	- Brak realizacji inwestycji	
			Procent zwodociągowania gminy [%]	99,7	99		Rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy (W)	Gmina Dobra	- Brak realizacji inwestycji	
							Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie gminy (W)	Gmina Dobra	- Brak realizacji inwestycji	
			Procent skanalizowania gminy [%]	36,5	>36,5		Modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej (W)	Gmina Dobra	- Brak realizacji inwestycji	
							Budowa, przebudowa i modernizacja kanalizacji deszczowej (W)	Gmina Dobra	- Brak realizacji inwestycji	

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2024 r.	Wartość docelowa 2028 r.				
6	Zasoby geologiczne	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż	Odpowiednie zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego			Efektywne wykorzystywanie eksploatowanych złóż oraz ochrona zasobów złóż nieeksploatowanych	Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi (W)	Gmina Dobra	- Przedłużająca się procedura wprowadzania zmian do przepisów prawa miejscowego
7	Gleby	Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych	Powierzchnia terenów zrewitalizowanych [ha]	0	W miarę potrzeb	Ochrona gleb przed degradacją i dewastacją	Rewitalizacja terenów zdegradowanych (W)	Gmina Dobra, przedsiębiorcy	- Brak realizacji inwestycji
			Źródło: Urząd Gminy Dobra, przedsiębiorcy				Monitoring gleb użytkowych rolniczo (M)	OSCHR	- Brak prowadzonych badań
			Powierzchnia badanych gruntów [ha]						
			Źródło: OSCHR						
8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalne gospodarowanie odpadami	Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych [%]	38,43	>38,43	Prawidłowe prowadzenie gospodarki odpadami	Zwiększenie poziomu recyklingu - przygotowanie do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz innych niż niebezpieczne	Gmina Dobra	- Brak możliwości technicznych do realizacji zadania - Ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji
			Źródło: Urząd Miejski w Dobrej						

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2024 r.	Wartość docelowa 2028 r.				
									przekazywanych do składowania
			Liczba usuniętych dzikich wysypisk śmieci [szt.] Źródło: Urząd Miejski w Dobrej	0	W miarę potrzeb		Poprawa czystości i likwidacja dzikich wysypisk na terenie gminy (W)	Gmina Dobra	- Brak realizacji inwestycji
			Liczba zrealizowanych działań edukacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Gminy Dobra	0	1		Promowanie budowy przydomowych kompostowników (W)	Gmina Dobra	- Brak chęci zaangażowania mieszkańców
			Liczba działań edukacyjnych z zakresu gospodarki odpadami [szt.] Źródło: Urząd Miejski w Dobrej	1	2		Panel szkoleń edukacyjno informacyjnych dla mieszkańców gminy dotyczących segregacji odpadów komunalnych i zachowań proekologicznych (W)	Gmina Dobra	- Brak realizacji inwestycji
			Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych [%] Źródło: Urząd Miejski w Dobrej	38,43	>38,43		Uszczelnianie gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi – weryfikacja mieszkańców uchylających się od obowiązku złożenia deklaracji i wnoszenia opłat	Gmina Dobra	- Brak możliwości technicznych do realizacji zadania - Ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik		Wartość docelowa 2028 r.	Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2024 r.					
			Masa usuniętych wyrobów azbestowych [Mg] Źródło: Urząd Miejski w Dobrej	120	W miarę otrzymanych dotacji	Realizacja Programu Usuwania Azbestu	Całkowite usunięcie wyrobów azbestowych z terenu gminy (W)	Gmina Dobra, mieszkańcy, inne jednostki	- Nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych - Małe zainteresowanie mieszkańców - Niespełnienie założeń Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032
9	Zasoby przyrodnicze	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona przyrody	Powierzchnia obiektów i obszarów prawnie chronionych [ha] Źródło: GUS	8 695,10	8 695,10	Ochrona zieleni, zasobów leśnych oraz obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych	Bieżąca pielęgnacja zasobów przyrodniczych wraz z ochroną obszarów i obiektów prawnie chronionych (W)	Gmina Dobra, RDOŚ	- Dewastacja ze strony mieszkańców i turystów
			Powierzchnia terenów zielonych [ha] Źródło: GUS	14,85	> 14,85		Wykonywanie nasadzeń zastępczych drzew z gatunków rodzimych na podstawie decyzji wydawanych przez Starostę Powiatu Tureckiego (W)	Gmina Dobra	- Brak realizacji inwestycji

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2024 r.	Wartość docelowa 2028 r.				
							Usuwanie roślinności inwazyjnej (W,M)	Gmina Dobra, inne podmioty	- Brak realizacji inwestycji
							Prowadzenie nasadzeń drzew ozdobnych na terenie działek stanowiących własność gminy (W)	Gmina Dobra	- Brak realizacji inwestycji
			Liczba form ochrony przyrody	3	>3		Tworzenie nowych obszarów chronionych (W)	Gmina Dobra, RDOŚ	- Brak działań w tym zakresie
			Źródło: GUS						
			Liczba uproszczonych planów urządzania lasu uwzględniających lasy z terenu gminy	2	W miarę potrzeb	Zwiększanie powierzchni obszarów chronionych i leśnych	Sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu (M)	Starosta Turecki	- Brak sporządzonych uproszczonych planów urządzania lasu
			Źródło: Powiat Turecki						
			Poziom lesistość gminy [%]	19,9	>19,9		Zwiększanie lesistości – realizacji Programu Zwiększania Lesistości Powiatu Tureckiego (M)	Właściciele lasu	- Brak działań związanych ze zwiększaniem lesistości
			Źródło: GUS						

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

L p.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa 2024 r.	Wartość docelowa 2028 r.				
10	Zagrożenia poważnymi awariami	Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków awarii					Zalesianie obszarów nieużytków (W, M)	Gmina Dobra, właściciele terenów	- Brak działań związanych ze zwiększaniem lesistości
			Odpowiednie zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego				Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego obszarów przeznaczonych pod zalesianie (słabe gleby V, VI klasy oraz wieloletnie odłogi) (W)	Gmina Dobra	- Przedłużająca się procedura wprowadzania zmian do przepisów prawa miejscowego
			Liczba doposażonych jednostek OSP Źródło: Urząd Miejski w Dobrej	2	W miarę potrzeb	Zapobieganie skutkom poważnych awarii i zagrożeniom naturalnym	Doposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnej w nowoczesny sprzęt (W)	Gmina Dobra	- Brak działań w tym zakresie
			Odpowiednie zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego				Ograniczenie budownictwa obiektów użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania wzdłuż szlaków, którymi prowadzony jest transport materiałów niebezpiecznych poprzez odpowiednie zapisy w mpzp (W)	Gmina Dobra	- Brak działań w tym zakresie

6.1.2. HARMONOGRAM RZECZOWO - FINANSOWY

W poniższej tabeli przedstawiono harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych gminy oraz zadań monitorowanych, opracowany w celu usystematyzowania działań na rzecz ochrony środowiska na terenie gminy. Pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków budżetowych i pozabudżetowych będących w dyspozycji gminy. Natomiast pod zadaniami monitorowanymi należy rozumieć pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków samorządów gminnych, instytucji i przedsiębiorstw, osób fizycznych oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wyższego, bądź instytucji działających na terenie gminy, ale podległych bezpośrednio organom centralnym.

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Tabela 32. Harmonogram realizacji zadań własnych

Tabela 62. Harmonogram realizacji zadań własnych									
Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)					Źródła finansowania
				2025	2026	2027	2028	Razem	
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zadania własne							
		Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej znajdujących się na terenie gminy	Gmina Dobra					6 000 000	środki własne, inne środki
		Montaż paneli fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej	Gmina Dobra					2 000 000	środki własne, inne środki
		Działania edukacyjne z zakresu ochrony powietrza	Gmina Dobra					1 100 000	środki własne, inne środki
		Kontrola przestrzegania zakazu spalania odpadów w piecach domowych	Gmina Dobra					W ramach zadań własnych	środki własne, inne środki
		Modernizacja dróg gminnych	Gmina Dobra					15 000 000	środki własne, inne środki

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)					Źródła finansowania
				2025	2026	2027	2028	Razem	
		Rozwój systemu ścieżek rowerowych, ciągów pieszo – rowerowych	Gmina Dobra					6 000 000	środki własne, inne środki
2	Zagrożenia hałasem	Zadania własne							
		Tworzenie zabezpieczeń przed oddziaływaniem hałasu komunikacyjnego poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w SIWZ uwzględniające m.in. montowanie dźwiękoszczelnych okien, budowę cichej nawierzchni i montaż ekranów akustycznych	Gmina Dobra, zarządcy dróg					Brak kosztów dodatkowych	-
3	Pola elektromagnetyczne	Zadania własne							
		Uwzględnienie zapisów dotyczących ochrony przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym w miejscowych planach zagospodarowania	Gmina Dobra					Brak kosztów dodatkowych, w ramach prac nad pzp	-

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)					Źródła finansowania
				2025	2026	2027	2028	Razem	
		przestrzennego gminy							
4	Gospodarowanie wodami	Zadania własne							
		Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne (akcje, kampanie skierowane do wszystkich grup społecznych)	Gmina Dobra					200 000	środki własne, inne środki
		Zwiększenie retencji wodnej na terenie gminy poprzez dotację gminne w tym zakresie	Gmina Dobra					6 000 000	środki własne
		Realizacja działań z zakresu budowy infrastruktury gromadzenia lub zatrzymania wody deszczowej (m.in. oczka wodne, ogrody deszczowe)	Gmina Dobra, inne podmioty					-	środki własne, inne środki
5	Gospodarka wodno-ściekowa	Zadania własne							
		Bieżąca inwentaryzacja zbiorników bezodpływowych	Gmina Dobra					W ramach zadań własnych	-

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)					Źródła finansowania
				2025	2026	2027	2028	Razem	
		Budowa, przebudowa i modernizacja kanalizacji deszczowej	Gmina Dobra					3 000 000	środki własne, inne środki
		Rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy	Gmina Dobra					10 000 000	środki własne, inne środki
		Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie gminy	Gmina Dobra					10 000 000	środki własne, inne środki
		Modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	Gmina Dobra					4 000 000	środki własne, inne środki
6	Zasoby geologiczne	Zadania własne							
		Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących ochrony naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi	Gmina Dobra					Brak kosztów dodatkowych, w ramach prac nad pzp i innymi dokumentami	-
7	Gleby	Zadania własne							
		Rewitalizacja terenów zdegradowanych	Gmina Dobra					W miarę Dostępnych środków finansowych	środki własne

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)					Źródła finansowania
				2025	2026	2027	2028	Razem	
8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zadania własne							
		Całkowite usunięcie wyrobów azbestowych z terenu gminy	Gmina Dobra, mieszkańcy, inne jednostki					8 000 000	Środki własne i inne, WFOŚiGW
		Likwidacja dzikich wysypisk na terenie gminy	Gmina Dobra					W miarę potrzeb	środki własne, inne środki
		Panel szkoleń edukacyjno informacyjnych dla mieszkańców gminy dotyczących segregacji odpadów komunalnych i zachowań proekologicznych	Gmina Dobra					200 000	środki własne, inne środki
		Promowanie budowy przydomowych kompostowników	Gmina Dobra					W miarę potrzeb	środki własne, inne środki
		Uszczelnianie gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi – weryfikacja mieszkańców uchylających się	Gmina Dobra					W miarę potrzeb	Środki własne i inne, WFOŚiGW

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)					Źródła finansowania
				2025	2026	2027	2028	Razem	
		od obowiązku złożenia deklaracji i wnoszenia opłat							
		Zwiększenie poziomu recyklingu - przygotowanie do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła oraz innych niż niebezpieczne	Gmina Dobra					W miarę możliwości	środki własne, inne środki
9	Zasoby przyrodnicze	Zadania własne							
		Bieżąca pielęgnacja zasobów przyrodniczych wraz z ochroną obszarów i obiektów prawnie chronionych	Gmina Dobra, RDOŚ					100 000	środki własne, inne środki
		Prowadzenie nasadzeń drzew ozdobnych na terenie działek stanowiących własność gminy	Gmina Dobra					300 000	środki własne
		Uwzględnienie w Planach Zagospodarowania Przestrzennego obszarów przeznaczonych pod zalesianie (słabe	Gmina Dobra					Brak kosztów dodatkowych, w ramach prac nad pzp	-

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)					Źródła finansowania
				2025	2026	2027	2028	Razem	
		gleby V i VI klasy oraz wieloletnie odłogi)							
		Usuwanie roślinności inwazyjnej	Gmina Dobra, inne podmioty					W miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki
		Tworzenie nowych obszarów chronionych	Gmina Dobra, RDOŚ					W miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki
10	Zagrożenia poważnymi awariami	Zadania własne							
		Ograniczenie budownictwa obiektów użyteczności publicznej i zbiorowego zamieszkania wzdłuż szlaków, którymi prowadzony jest transport materiałów niebezpiecznych poprzez odpowiednie zapisy w mpzp	Gmina Dobra					W miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	Środki własne, inne środki
		Doposażenie Jednostek Ochotniczych Straży Pożarnej w nowoczesny sprzęt	Gmina Dobra					W miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	Środki własne, inne środki

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Tabela 33. Harmonogram działań monitorowanych

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączające)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
1	Ochrona klimatu i jakość powietrza	Wymiana konwencjonalnych źródeł ciepła, na inne o jak najniższych wskaźnikach emisji lub stosowaniem energii elektrycznej w budynkach	Właściciele i zarządcy	-	Zgodnie z budżetem jednostek realizujących	-
		Termomodernizacja budynków (w tym okien, drzwi, pokryć dachowych, ocieplenia)	Właściciele i zarządcy	-	Zgodnie z budżetem jednostek realizujących	-
		Wydawanie decyzji administracyjnych regulujących poziomy emisji i odgraniczających te poziomy	Starosta Powiatu Tureckiego, Marszałek Województwa Wielkopolskiego	-	-	Zadanie wynikające z przepisów prawa
2	Zagrożenie hałasem	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej	WIOŚ w Poznaniu	-	Środki własne jednostki realizującej	-
		Pomiar i ocena stanu akustycznego środowiska	GIOŚ	-	Własne środki finansowania	-

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączające)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
3	Pola elektromagnetyczne	Prowadzenie ewidencji źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne	Starosta Powiatu Tureckiego	-	Środki własne jednostki realizującej, fundusze unijne, Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kredyty bankowe	-
		Edukacja społeczeństwa na temat oddziaływania PEM	organizacje pozarządowe, placów edukacyjne	-	Środki własne jednostki realizującej	-
		Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy	GIOŚ	-	Brak kosztów dodatkowych	-
		Przyjmowanie zgłoszeń instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne	Starosta Powiatu Tureckiego	-	Środki własne jednostek realizujących	-
4	Gospodarowanie wodami	Realizacja działań o charakterze bieżącym w przypadku wystąpienia suszy np. czasowe ograniczenia poboru wody, wprowadzania ścieków do wód lub ziemi, czasowe zakazy	Wody Polskie	-	Środki własne jednostki realizującej	-

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączające)	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
		wykorzystania wody z sieci wodociągowej do celów innych niż socjalno-bytowe				
		Prowadzenie stałego lokalnego i regionalnego monitoringu wód	GIOŚ		Środki własne jednostki realizującej	
		Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ, Wody Polskie	-	Środki własne jednostki realizującej	-
6	Zasoby geologiczne	Udzielanie koncesji geologicznych	Starosta Powiatu Tureckiego, Marszałek Województwa Wielkopolskiego	-	Środki własne jednostki realizującej	-
7	Gleby	Monitoring gleb użytkowych rolniczo	OSCHR	-	Środki własne jednostki realizującej	-
9	Zasoby przyrodnicze	Sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu	Starosta Turecki	-	Budżet powiatu, GDLP	-
		Zwiększanie lesistości – realizacji Programu Zwiększania Lesistości Powiatu Tureckiego	Właściciele lasu	-	Środki ARiMR	-

7. SYSTEM REALIZACJI AKTUALIZACJI PROGRAMU AKTUALIZACJI OCHRONY ŚRODOWISKA

7.1. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030 zostaje przyjęty do realizacji na podstawie uchwały Rady Miasta. Efektywne wdrożenie i zarządzanie niniejszym programem wymaga dużego zaangażowania administracji samorządowej, a także współpracy pomiędzy wszystkimi instytucjami (organizacjami) zaangażowanymi w zagadnienia ochrony środowiska.

Zarządzanie Programem należy do obowiązków Burmistrza Dobrej, który jest również częściowo odpowiedzialny za wykonanie poszczególnych zadań. Nadzór oraz koordynację nad wdrażaniem zaplanowanych zadań służących ochronie środowiska oraz ocenę stanu ich realizacji pełni osoba zajmująca Stanowisko ds. ochrony środowiska.

Na realizację POŚ składają się elementy:

- wdrażanie – czyli realizacja działań zawartych w POŚ, a przez to osiągnięcie zamierzonych celów,
- ewaluacja – częścią której jest monitoring opisany w kolejnym podrozdziale, a także sprawozdawczość, czyli opracowywanie co 2 lata raportów z realizacji programu ochrony środowiska. Raporty ukazują także dotychczasową efektywność prac w powiązaniu z nakładami finansowymi i faktycznymi efektami środowiskowymi (wskaźniki środowiskowe),
- aktualizacja – w tym opracowanie dokumentu Programu na kolejny okres programowania w oparciu o pozyskane doświadczenia i wnioski z przeprowadzonej ewaluacji.

7.2. MONITORING I KONTROLA REALIZACJI AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Monitoring dostarcza informacji, w oparciu o które ocenić można, czy stan środowiska ulega polepszeniu czy pogorszeniu, a także jest podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej. Rozróżniamy dwa rodzaje monitoringu:

- monitoring jakości środowiska,
- monitoring polityki środowiskowej.

Obydwa rodzaje monitoringu są ze sobą ściśle powiązane. Monitoring jakości środowiska jest wykorzystywany w definiowaniu polityki ochrony środowiska. W okresie wdrażania niniejszego programu, monitoring także będzie wykorzystywany dla uaktualnienia polityki ochrony środowiska. Celem monitoringu jest zwiększenie efektywności polityki środowiskowej poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian. Informacja o stanie środowiska jest niezbędna do ustanawiania priorytetów ochrony środowiska, do monitorowania, egzekwowania i przestrzegania przepisów ochrony środowiska, do integrowania polityki. Powinien służyć zarówno podejmującym decyzje, jak i społeczeństwu, sektorowi prywatnemu, pozarządowym organizacjom ekologicznym i wszystkim zainteresowanym grupom.

W poniższej tabeli przedstawiono harmonogram wdrażania, monitorowania i aktualizacji programu ochrony środowiska dla gminy Dobra.

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Tabela 34. Harmonogram wdrażania, monitorowania i aktualizacji Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2030

	Monitoring realizacji Programu					
	2025	2026	2027	2028	2029	ltd.
Monitoring stanu środowiska	X	X	X	X	X	X
Monitoring polityki środowiskowej						
Mierniki efektywności Programu			X		X	
Ocena realizacji planu operacyjnego			X		X	
Raporty z realizacji Programu			X		X	
Ocena realizacji celów i kierunków działań					X	
Aktualizacja Programu ochrony środowiska					X	



Zgodnie z art. 18 ustawy Prawo ochrony środowiska raporty z realizacji Programu będą wykonywane w cyklu dwuletnim i przedstawiane Radzie Miejskiej. Po prezentacji Raportów przekazywane zostaną one do Starostwa Powiatowego w Turku.

Biorąc pod uwagę dostępność danych i informacji niezbędnych do opracowania raportów, zaleca się przystępowanie do opracowania kolejnych edycji dokumentów w następujących okresach:

- I półrocze 2027 r. – raport z wykonania Programu za lata 2025-2026,
- I półrocze 2029 r. – raport z wykonania Programu za lata 2027-2028,
- 2029 r. – aktualizacja Programu Ochrony Środowiska.

Proponowana koncepcja monitoringu wdrażania niniejszego Programu i zaproponowanej w nim polityki środowiskowej zakłada określenie mierzalnych wskaźników dla ujętych w dokumencie kierunków interwencji. Dla każdego wskaźnika określone zostanie zależnie od obszaru interwencji jego wartość w roku bazowym oraz źródło danych o wskaźniku.

Tabela 35. Zestaw wskaźników monitoringu realizacji założeń Programu Ochrony Środowiska

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa 2024 r.	Oczekiwany trend	Wartość docelowa 2028 r.
I. Ochrona klimatu i jakości powietrza					
1	Stężenie średnioroczne B(a)P w powietrzu	Klasa A-C	A	Brak zmian	A
II. Klimat akustyczny					
2	Długość zmodernizowanych dróg	mb	5,55	↑	

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa 2024 r.	Oczekiwany trend	Wartość docelowa 2028 r.
III. Pola elektromagnetyczne					
3	Poziom natężenia PEM mierzony na terenie gminy	V/m	<0,8	Brak zmian	<0,8
IV. Gospodarowanie wodami					
4	Zużycie wody na jednego mieszkańca	m ³	31,9	↓	<31,9
5	Liczba inwestycji adaptujących przestrzeń publiczną do zmian klimatu	liczba inwestycji	-	↑	-
6	Stan JCWP występujących w granicach gminy	Stan JCWP	Zły	↑	Umiarkowany/ Dobry
7	Klasa jakości wód podziemnych w ppk. zlokalizowanych na terenie gminy	Klasa jakości	II	↑	II/I
V. Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa					
8	Stopień zwodociągowania gminy	%	99,7	↑	99
9	Stopień skanalizowania gminy	%	36,5	↑	>36,5
VII. Obszar interwencji: Gleby					
10	Powierzchnia terenów poddanych remediacji/rekultywacji	ha	-	↑	-
VIII. Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów					
11	Osiągnięte w danym roku limity przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	%	62,65	↑	>62,65
12	Ilość usuniętych w ciągu roku wyrobów zawierających azbest z terenu gminy	Mg	120	↑	W miarę potrzeb
IX. Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze					

**Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dobra na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2030**

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa 2024 r.	Oczekiwany trend	Wartość docelowa 2028 r.
13	Liczba pomników przyrody	szt.	6	↑	>6
14	Powierzchnia obszarów przyrodniczych prawnie chronionych	ha	8 695,10	↑	8 695,10
15	Lesistość gminy	%	19,9	↑	>19,9
X. Obszar interwencji: Zagrożenie poważnymi awariami i nadzwyczajne zagrożenia środowiska					
16	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii	liczba zdarzeń	0	-	0

7.3. INTERESARIUSZE POŚ

Program będzie wdrażany przy udziale wielu partnerów, wśród których należy wymienić:

- poszczególne jednostki organizacyjne Urzędu Gminy,
- zakłady przemysłowe i podmioty gospodarcze,
- instytucje kontrolujące,
- organizacje pozarządowe,
- rolników,
- nauczycieli,
- mieszkańców
- innych.

Wszystkie jednostki będą musiały ze sobą współpracować poprzez stałą wymianę informacji i wiedzy. Jednocześnie każdy z partnerów powinien być informowany o postępach we wdrażaniu Programu. W celu usprawnienia tych działań zaleca się opracować szczegółowy harmonogram spotkań partnerów uczestniczących we wdrażaniu Programu. Bardzo ważna jest również współpraca z sąsiednimi gminami i miastami, bowiem zagrożenia dla środowiska mają pochodzenie lokalne, ale mogą one oddziaływać także na znacznie większych obszarach. Stąd też wynika potrzeba rozwiązań tych problemów w oparciu o współpracę międzygminną, np. w zakresie gospodarki odpadami. Współpraca taka, oprócz pozytywnych efektów dla środowiska może przynieść także korzyści ekonomiczne.

Aktywność społeczna wspierana jest również poprzez niezależną prasę ekologiczną, różnorodne wydawnictwa, programy telewizyjne, akcje edukacyjne i promocyjne oraz internet. Duże znaczenie dla ekspansji obywatelskiej aktywności ma nowe ustawodawstwo stwarzając powszechny dostęp do informacji o środowisku i procedury udziału społeczeństwa w zarządzaniu środowiskiem (ustawa prawo ochrony środowiska oraz ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko).

7.4. PRZEGLĄD ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA ZAŁOŻEŃ POŚ

7.4.1. ŚRODKI ZAGRANICZNE, W TYM UNIJNE

Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027

Największy udział środków zewnętrznych na działania związane z ochroną środowiska pochodzi z Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych Unii Europejskiej.

Priorytety programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 to ochrona klimatu, ochrona zdrowia, gospodarka i społeczeństwo oraz cyfryzacja. Wynikają one zarówno z programowych dokumentów unijnych, jak i wiążą się ściśle z przyjętą strategią rozwoju regionu do 2030 roku.

Fundusze norweskie i Europejskiego Obszaru Gospodarczego

Jednym z możliwych źródeł finansowania zadań związanych z ochroną środowiska (w tym ochroną powietrza) są mechanizmy finansowe EOG. Są one formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Islandię, Norwegię i Liechtenstein nowym członkom UE, tj. kilkunastu państwom Europy Środkowej i Południowej oraz krajom bałtyckim.

Fundusze te są związane z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz z jednoczesnym wejściem naszego kraju do Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

W zamian za udzielaną pomoc finansową, państwa-darczyńcy korzystają z dostępu do rynku wewnętrznego UE, mimo że nie są jej członkami. Głównym celem Funduszy norweskich i Funduszy EOG jest przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie EOG oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy państwami-darczyńcami a państwem-beneficjentem.

Programy w ramach III edycji Funduszy norweskich i EOG będą wdrażane do 2024 r.

Program Horyzont Europa

Początkiem 2021 r. uruchomiony został nowy program, zastępujący dotychczasowy Horyzont 2020. Główne cele Horyzontu Europa na lata 2021-2027 to przede wszystkim: przeciwdziałanie zmianom klimatu (35% celu budżetowego), pomoc w osiąganiu celów zrównoważonego rozwoju, zwiększenie unijnej konkurencyjności i wzrostu gospodarczego.

W kontekście ochrony środowiska oraz Programu istotne mogą być projekty realizowane w ramach filaru II Globalne wyzwania i europejska konkurencyjność przemysłowa, które podejmowane będą w klastrach: klimat, energetyka i mobilność żywność, biogospodarka, zasoby naturalne, rolnictwo i środowisko.

Program LIFE

Program LIFE to jedyny instrument finansowy Unii Europejskiej poświęcony wyłącznie współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony środowiska i klimatu. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie, jak również identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska. Beneficjentem Programu LIFE może być każdy podmiot (jednostki, podmioty, instytucje publiczne lub prywatne) zarejestrowany na terenie państwa należącego do UE.

7.4.2. ŚRODKI NARODOWEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Podstawą do przyjmowania i rozpatrywania wniosków o dofinansowanie są programy priorytetowe, które określają zasady udzielania wsparcia oraz kryteria wyboru przedsięwzięć. Listę priorytetowych programów NFOŚiGW zatwierdza corocznie Rada Nadzorcza NFOŚiGW.

Program Czyste Powietrze

Celem programu jest ograniczenie emisji szkodliwych substancji, które powstają na skutek ogrzewania gospodarstw jednorodzinnych, w których stosowane są nieefektywne źródła ciepła oraz niskiej jakości paliwa. Program oferuje dofinansowanie do wymiany starych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy oraz przeprowadzenie towarzyszących temu prac termomodernizacyjnych budynku.

Program obejmuje lata 2018-2029.

Wnioski przyjmowane są w wojewódzkich funduszach ochrony środowiska i gospodarki wodnej, jak również w gminach, które podpisały porozumienie z WFOŚiGW.

Program Czyste Powietrze jest corocznie dostosowywany do wymogów beneficjentów i celów Programu, przez co procedury są ujednolicane i upraszczane w kierunku polepszenia dostępu do środków finansowych.

Szczegółowe informacje dotyczące zasad udzielania dotacji: <https://czystepowietrze.gov.pl/czyste-powietrze/>.

Mój Prąd

Celem programu Mój Prąd jest zwiększenie produkcji energii elektrycznej z mikroinstalacji fotowoltaicznych na terenie Polski. Dofinansowaniu podlegają przedsięwzięcia polegające na zakupie i montażu mikroinstalacji fotowoltaicznych o zainstalowanej mocy elektrycznej od 2 kW do 10 kW, służących na potrzeby istniejących budynków mieszkalnych. Nie podlegają dofinansowaniu projekty polegające na zwiększeniu mocy już istniejącej instalacji fotowoltaicznej.

Program dedykowany jest osobom fizycznym wytwarzającym energię elektryczną na własne potrzeby, które mają zawartą umowę kompleksową regulującą kwestie związane z wprowadzeniem do sieci energii elektrycznej wytworzonej w mikroinstalacji. Kwota alokacji dla bezzwrotnych form dofinansowania wynosi do 1 000 000 zł.

Szczegółowe informacje dotyczące zasad udzielania dotacji: <https://mojprad.gov.pl/>

Energia Plus

Program ten dotyczy przedsiębiorstw, między innymi elektrociepłowni, obejmuje bardzo szeroką gamę inwestycji, począwszy od ograniczenia zużycia paliw, wykorzystania OZE, zastosowania nowych technologii po rozbudowę sieci ciepłowniczej. Dofinansowanie oferowane jest w formie pożyczki. Budżet programu wynosi dla zwrotnych oraz bezzwrotnych form dofinansowania do 4 000 000 zł:

- dla bezzwrotnych form dofinansowania – do 50 000 zł;
- dla zwrotnych form dofinansowania – do 3 950 000 zł.

Środki będą wydatkowane do 2025 roku.

Szczegółowe informacje dotyczące zasad udzielania dotacji: <https://www.gov.pl/web/nfosi/gw/energia-plus-2021>

7.4.3. ŚRODKI WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Podstawowym zadaniem wojewódzkich funduszy jest finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w dziedzinie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju.

Corocznie umieszczana jest lista przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu przewidzianych do dofinansowania.

Szczegółowe informacje dotyczące zasad udzielania dotacji: <https://www.wfosgw.poznan.pl/>

SPIS TABEL

TABELA 1. ZESTAWIENIE STREF W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM W 2024 ROKU.....	16
TABELA 2. KLASYFIKACJA STREF ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA	17
TABELA 3. WYNIKOWE KLASY DLA STREFY WIELKOPOLSKIEJ DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ, UZYSKANE W OCENIE ROCZNEJ ZA 2024 R. DOKONANEJ Z UWZGLĘDNIENIEM KRYTERIÓW USTANOWIONYCH W CELU OCHRONY ZDROWIA.....	18
TABELA 4. SZACOWANA LICZBA KOTŁÓW (W TYM PIECY KAFLOWYCH) KTÓRE POWINNY ZOSTAĆ WYMIENIONE W GMINACH STREFY WIELKOPOLSKIEJ, ORAZ KOSZT WYMIANY DO POŁOWY 2026 ROKU.....	19
TABELA 5. DOPUSZCZALNE POZIOMY HAŁASU WYRAŻONE WSKAŹNIKAMI LAEQD ORAZ LAEQN, KTÓRE MAJĄ ZASTOSOWANIA DO USTALANIA I KONTROLI WARUNKÓW KORZYSTANIA Z ŚRODOWISKA DLA JEDNEJ DOBY.	22
TABELA 6. DOPUSZCZALNE POZIOMY HAŁASU WYRAŻONE WSKAŹNIKAMI LAEQD ORAZ LAEQN, KTÓRE MAJĄ ZASTOSOWANIA DO PROWADZENIA DŁUGOOKRESOWEJ POLITYKI W ZAKRESIE OCHRONY PRZED HAŁASEM.	23
TABELA 7. WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH NA TERENIE MIASTA DOBRA.....	24
TABELA 8. WYKAZ DRÓG POWIATOWYCH NA TERENIE GMINY DOBRA	24
TABELA 9. WYKAZ STACJI BAZOWYCH TELEFONII KOMÓRKOWEJ NA TERENIE GMINY DOBRA	26
TABELA 10. WYNIKI POMIARÓW PROMIENIOWANIA ELEKTROMAGNETYCZNEGO NA TERENIE GMINY DOBRA	27
TABELA 11. WYZNACZONE CELE ŚRODOWISKOWE DLA JCWP RZECZNYCH NA TERENIE GMINY DOBRA	29
TABELA 12. WYNIKI MONITORINGU JCWP NA TERENIE GMINY DOBRA W LATACH 2019-2024	33
TABELA 13. OCENA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH NA TERENIE GMINY DOBRA W OSTATNICH LATACH	35
TABELA 14. CELE ŚRODOWISKOWE DLA JCWPD NA TERENIE GMINY DOBRA.....	35
TABELA 15. WYKAZ WAŁÓW PRZECIWPOWODZIOWYCH NA TERENIE GMINY DOBRA	36
TABELA 16. WYKAZ BUDOWLI PIĘTRZĄCYCH NA TERENIE POWIATU TURECKIEGO.....	37
TABELA 17. INFRASTRUKTURA MELIORACYJNA NA TERENIE GMINY DOBRA	38
TABELA 18. CHARAKTERYSTYKA SIECI WODOCIĄGOWEJ NA TERENIE GMINY DOBRA.....	43
TABELA 19. AWARYJNOŚĆ SIECI WODOCIĄGOWEJ NA TERENIE GMINY DOBRA.....	43
TABELA 20. CHARAKTERYSTYKA SIECI KANALIZACYJNEJ NA TERENIE GMINY DOBRA	43
TABELA 21. LICZBA ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH I PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW NA TERENIE GMINY DOBRA W LATACH 2021-2024	44
TABELA 22. WYKAZ OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW NA TERENIE GMINY DOBRA	44
TABELA 23. JAKOŚĆ ŚCIEKÓW SUROWYCH I OCZYSZCZONYCH W OCZYSZCZALNIACH ŚCIEKÓW NA TERENIE GMINY DOBRA.....	44
TABELA 24. ZŁOŻA KOPALIN NA GMINY DOBRA WRAZ ZE STANEM ZAGOSPODAROWANIA...	47

TABELA 25. OBOWIĄZUJĄCE KONCESJE NA EKSPLOATACJĘ KOPALIN NA TERENIE GMINY DOBRA.....	48
TABELA 26. WYKAZ DECYZJI O UZNANIU REKULTYWACJI ZA ZAKOŃCZONĄ ORAZ DECYZJE O USTALENIU KIERUNKU REKULTYWACJI NA TERENIE GMINY DOBRA.....	49
TABELA 27. WYKAZ SKŁADOWISK ODPADÓW NA TERENIE GMINY DOBRA.....	52
TABELA 28. WYROBY AZBESTOWE NA TERENIE GMINY DOBRA.....	55
TABELA 29. POMNIKI PRZYRODY NA TERENIE GMINY DOBRA	59
TABELA 30. STRUKTURA GRUNTÓW LEŚNYCH NA TERENIE GMINY DOBRA (STAN NA 31.12.2024 R.)	61
TABELA 31. CELE, KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA DLA GMINY DOBRA	68
TABELA 32. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH	80
TABELA 33. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ MONITOROWANYCH	87
TABELA 34. HARMONOGRAM WDRAŻANIA, MONITOROWANIA I AKTUALIZACJI PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY DOBRA NA LATA 2025-2028 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030	91
TABELA 35. ZESTAW WSKAŹNIKÓW MONITORINGU REALIZACJI ZAŁOŻEŃ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	91

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1. PODZIAŁ GMINY DOBRA NA SOŁECTWA	11
RYSUNEK 2. STAN I POTENCJAŁ EKOLOGICZNY W JEDNOLITYCH CZĘŚCIACH WÓD RZECZNYCH I ZBIORNIKOWYCH W LATACH 2019-2024	30
RYSUNEK 3. STAN CHEMICZNY W JEDNOLITYCH CZĘŚCIACH WÓD RZECZNYCH I ZBIORNIKOWYCH W LATACH 2019-2024	31
RYSUNEK 4. OCENA STANU WÓD W JEDNOLITYCH CZĘŚCIACH WÓD RZECZNYCH I ZBIORNIKOWYCH W LATACH 2019-2024	32
RYSUNEK 5. LOKALIZACJA GŁÓWNEGO ZBIORNIKA WÓD PODZIEMNYCH NR 151 NA TERENIE POWIATU TURECKIEGO I GMINY DOBRA	34
RYSUNEK 6. OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO	36
RYSUNEK 7. MAPA KLAS ZAGROŻENIA SUSZĄ ROLNICZĄ NA TERENACH ROLNYCH I LEŚNYCH.....	39
RYSUNEK 8. MAPA KLAS ZAGROŻENIA SUSZĄ HYDROLOGICZNĄ.	40
RYSUNEK 9. MAPA KLAS ZAGROŻENIA SUSZĄ HYDROGEOLOGICZNĄ.	41
RYSUNEK 10. MODEL GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM.....	57

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. UDZIAŁ URZĄDZEŃ GRZEWczyCH ZASILANYCH WĘGLEM I BIOMASĄ	14
WYKRES 2. UDZIAŁ PALIW WYKORZYSTYWANYCH DO OGRZEWANIA W BUDYNKACH MIESZKALNYCH.....	15
WYKRES 3. ODPADY ZEBRANE SELEKTYWNIE W RELACJI DO OGÓŁU ODPADÓW [%]	52
WYKRES 4. MASA ODPADÓW WYTWORZONYCH PRZEZ JEDNEGO MIESZKAŃCA GMINY DOBRA [KG].....	53
WYKRES 5. POWIERZCHNIA LASÓW [HA] NA JEDNEGO MIESZKAŃCA GMINY DOBRA	61